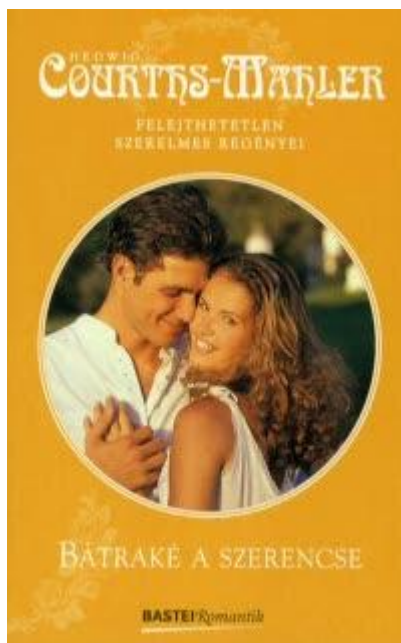

A jobb sorsra érdemes Martha szinte gyermek még, amikor beteg édesanyja és hasznavehetetlen apja helyett óriási erőfeszítéssel igyekeznek összetartani a családot. Szeretett édesanyja halála után az előkelő Dohrma családhoz kerül, ahol még sanyarúbb sors vár rá. Az uraság fennhéjázó és gőgös fia megkeseríti a kis cseléd napjait. De nincs messze az idő, amikor fordul a szerencse...

Hedwig Courths-Mahler Bátraké a szerencse

**A fordítás az alábbi kiadás alapján készült: Hedwig Courths-Mahler: Stille Liebe
© Bastei-Verlag Verlagsgruppe Lübbe GmbH & Co. KG Bergisch Gladbach**

Fordította: KOHAJDA GIZELLA

I.

– Anyukám, édes anyukám! Nagyon fáj? Kéred a gyógyszeredet? Hátha utána tudsz aludni egy kicsit.

A betegágyban fekvő asszony nehezen lélegzett. Gondterhelt pillantása alig tizenegy éves kislánya kétségbeesett arcára tapadt.

– Hagyd csak, aranyom! Annyi gyógyszert próbáltam már, de egyik sem segített. Jaj, csak ez a szörnyű fájdalom szűnne már meg egyszer! Ne sírj, Martha, kérlek, ne sírj! Ha sírsz, az még a fájdalomnál is borzasztóbb, nem tudom elviselni!

Martha hősiesen nyelte a könnyeit, és mosolyt erőltetett az arcára.

– Nem sírok, anyukám, látod, már mosolygok. Ugye, jobban érzed magad? Meglátod, nemsokára meggyógyulsz. Olyan régóta beteg vagy, hogy már el is felejtettem, milyen volt az életünk azelőtt.

– Én se nagyon emlékszem már azokra az időkre, kicsim. Amióta az ágyat nyomom, mindannyitoknak csak teher vagyok - sóhajtott a asszony, és ismét sötét gondolatok kerítették hatalmukba. - Pedig azelőtt milyen jól ment a sorunk! De ez a betegség, ez a szörnyű betegség... tönkretett mindent... A bognárműhelyben szinte teljesen megállt a munka. Édesapád annyira aggódik értem, hogy képtelen dolgozni. Egykori segédje lassan magához édesgette a régi vevőket. Fiatalabb is, gyorsabban, olcsóbban dolgozik, mint apád. Amióta megnyitotta a saját műhelyét, mi rohamosan haladunk a csőd felé. A ház elhanyagolt, az udvarral és a gazdasággal senki sem törődik. Látok én mindent, pedig fel sem tudok kelni innen!

– Emiatt ne bánkódj, anyukám! Ha meggyógyulsz, meglátod, napok alatt rendbe hozunk mindent! - próbálta vigasztalni a kislány, és gyengéden megsimogatta az asszony viaszfehér arcát.

– Nem, Martha, itt már nem jönnek rendbe a dolgok. Amióta azon a nyáron, aratás közben megerőltettem magam, és megfáztam, tehetetlenül fekszem az ágyban. Akkor úgy éreztem, mindenre képes vagyok, mindent egyedül akartam csinálni. Édesapáddal együtt azon fáradoztunk, hogy a gyerekeinknek jobb sora legyen, mint nekünk volt. Amíg meg nem betegedtem, nem is volt semmi gond, napról napra jobban éltünk. Minden baj a betegséggel kezdődött, azóta egyik csapás a másikat éri...

Hiszen a házvezetőnő is, akit megfogadtak, csak a saját hasznát nézte, velük alig törődött, szőtte tovább szomorú gondolatait a beteg. Nem csoda, hogy a férje elvesztette a maradék életkedvét is. Amikor pedig a fiuk, a kis Guszti fürdés közben a tóba fulladt, a férfi teljesen összetört. A sok sorscsapás búskomorságba

döntötte, úgy érezte, nincs miért dolgoznia többé. Azóta napról napra csúsznak lefelé a lejtőn...

– Istenem, mivel érdemeltük ki ezt a sok rosszat? - zokogott fel az asszony, s kétségbeesetten párnájába fúrta könnyáztatta arcát.

A kislány vigasztalni próbálta.

– Szegény, drága anyukám, bárcsak segíthetnék rajtad! - Alig tudott beszélni, az ő torokát is könnyek fojtogatták.

Az anyja felnézett, s fáradtan végigsimított Martha gyönyörű, hosszú hajján.

– Tudod, kicsim, engem már csak az érted való aggodalom tart életben. Nem tudom, mi lesz veled nélkülem. Ha nem féltenélek annyira, már rég itt hagytam volna ezt az árnyékvilágot. Alig várom, hogy megpihenjek a sok kínszenvedés után... El sem tudom mondani, mennyire aggódom a jövőd miatt. Folyton az jár az eszemben, hogyan boldogulsz majd nélkülem az életben, és ez a gondolat nem hagy nyugodni. Guszti már a mennyországban van, érte nem aggódom, de temiattad annál inkább! Szerettem volna, ha továbbtanulsz. A

tanítód mindig mondta, milyen okos és szorgalmas vagy, milyen gyorsan vág az eszed. Téged az Isten is tanítónőnek teremtett. Csakhogy nekünk nincs pénzünk a taníttatásodra. Tele vagyunk adóssággal, ennek a háznak már egyetlen téglája sem a miénk. Istenem, mi lesz így belőled!

– Ne aggódj értem, anyukám! - Martha szeretett volna bátornak és erősnek látszani, mint a felnőttek. - Megígérem, hogy mától kezdve virradattól napestig dolgozom. Le sem ülök, amíg minden munkát el nem végeztem. Édesapa is összeszedi magát, és ketten fogunk gondoskodni rólad. Meglátod, hamarosan neked is visszatér az életkedved. Tudom, hogy egyszer minden jóra fordul. A Jóisten megsegít bennünket, anyukám!

A beteg asszony elérékenyült, becsukta a szemét, és gyermeke keze után nyúlt.

– Martha, édes kicsi Martha, zokszó nélkül viselném a fájdalmakat, csak a te sorsod ne aggasztana annyira!

A kislány felállt, és büszkén kihúzta magát. Fiatal volt és egészséges, tele életerővel. Szeme bátran megvillant.

– Idenézz, anyuka, látod, milyen erős vagyok? Ne félj, megállom a helyem az életben! Nem szabad aggodalmaskodnod, tudod, a doktor úr is megmondta! Követned kell az utasításait, különben nem tud meggyógyítani. Ugye, megteszed a kedvemért, és ezentúl nem emészted magad? Bízzál benne, s meglátod, hamarosan minden jóra fordul! - nézett ri-mánkodva az édesanyjára. - A halálra pedig még csak gondolnod sem szabad, ezt nem engedem! Ugye, már meg is vigasztalódtál egy kicsit? Most pedig szépen becsukod a szemed, és alszol egyet. Meglátod, milyen jót tesz. Addig sem gyötör a fájdalom, és nem emészted magad.

Gyengéden megcsókolta az édesanyját, és lágyan, szeretettel megsimogatta az arcát. A beteg engedelmesen becsukta a szemét, ám lehunytt szemhéja alól kicsordultak a könnyek. A kislány óvatosan letörölte őket, majd halk, megnyugtató hangon beszélni kezdett az asszonyhoz. Addig duruzsolt az anyjának, amíg az olyan nyugodt, kisimult arccal nem feküdt ott, mint egy békésen szunnyadó gyermek.

A kislány elégedetten nyugtázta, hogy az édesanyja elaludt. Lábujjhegyen kiosont a szobából, és átment a műhelybe, hogy lelket öntsön az édesapjába is.

Nem vette észre, hogy az anyja fájdalmas tekintettel követi minden lépését.

Bergerné nem aludt, csak feküdt mozdulatlanul, és családja keserves sorsán tépelődött.

Martha nehéz szívvel haladt át a rendetlen, elhanyagolt udvaron. Mi tagadás, csakugyan nagy volt a felfordulás! Elhatározta, hogy ezen a lehető leggyorsabban változtatni fog. A házvezetónőre nem számíthatott, rendetlen, hanyag asszony volt, az égvilágon semmivel sem törődött.

Kifelé menet odaszólt neki, hogy legyen csendben, mert az édesanyja alszik. Az asszony visszamorgott, hogy ő bizony e nélkül sem szokott lármát csapni. Amióta már semmi elmozdíthatót nem talált a bognárék házában, állandóan rosszkedve volt

Martha bement a műhelybe. Édesapja a térdére könyökölve, tenyerébe támasztott állal, tétlenül ült egy törött keréken. Az utóbbi időben gyakran találta őt ebben a helyzetben, fájdalmas gondolataiba temetkezve. A férfi úgy érezte, nem ilyen sorsot érdemelt, oda volt minden életkedve, hite és reménye. Kimondhatatlanul aggódott a felesége miatt, aki, hiszen tudta ő azt jól, halálos beteg.

Még csak meg sem moccant, amikor a lánya benyitott. Martha odalépett hozzá, és átka-rolta a nyakát.

Apukám, aranyos apukám! - szölongatta kétségbeesetten a mozdulatlanságba dermedt embert.

A férfi leengedte a karját, és zavaros tekintettel meredt rá. Őszbe vegyülő haja kócosan hullott az arcába.

Vége Martha, most aztán tényleg vége - mormogta alig érthetően.

Minek van vége, édesapám? - nézett rá rémulten a kislány.

Mindennek... El kell mennünk innen. A házunkat elzálogosítottuk, a hitelezők pedig a pénzüket akarják. Ránk rontottak, akár a kiéhezett hiénák. Félnék, hogy elvesz a hasznuk. Megértem én őket, de azt nem élem túl, ha ki kell költöznöm a házamból! És az édesanyád, Martha, szegény édesanyáddal mi lesz? Képtelen vagyok megmondani neki, hogy el kell mennünk innen, egyszerűen képtelen vagyok!

A férfi kétségbeesetten beletúrt a hajába, s Martha zokogva borult a nyakába.

– Ezen már biztosan nem lehet segíteni, apukám?

A férfi felugrott, és megrázta a fejét. Tompa, elkínzott kiáltás tört fel a melléből, nem tudta magában tartani fájdalmát.

Martha csendesen sírdogálva felállt, s odalépett hozzá, hogy átölelje. Az apja azonban ingerülten ellökte magától, és kirohant a házból.

A bognár napokig céltalanul bolyongott az erdőben, míg végül összerogyott a fáradtságtól és az éhségtől. Nem akart többé hazamenni. Úgy érezte, nincs ereje közölni beteg feleségével a rossz hírt, amely kétségkívül egyet jelent számára a halálos ítélettel.

Már az éhhalál küszöbén volt, amikor a parasztok rátaláltak. Nem volt magánál, hallucinált és félrebeszél.

Odahaza eközben bekövetkezett, amitől a legjobban rettegett. Amikor a bognárné megtudta, hogy földönfutóvá váltak, és nincs más választásuk, mint hogy a szegényházban húzzák meg magukat, feladta a küzdelmet. Nem sokkal férje eltűnése után, betegségtől és fájdalomtól megkínzottan örökre lehunyta a szemét.

A házvezetőnő sebtében összeszedte, amit még lehetett, és elhagyta a házat.

Az alig tizenegy éves gyermeknek egyes-egyedül, minden támasz és segítség nélkül kellett megbirkóznia a rázúduló szerencsétlenséggel. Édesanyja halálos ágyát otthagya, édesapja keresésére indult.

A falu juhásza, Gottfried Thomas elmondta neki, hogy néhány nappal azelőtt látta az apját, amint bevette magát az erdő sűrűjébe. Együttérzéssel megsimogatta a síró kislány haját, de többet ő sem tudott segíteni. Ha nem kellett volna őriznie a nyáját, maga is bizonyára a bognár keresésére indul.

Martha egyedül bolyongott tovább. Órákkal később az erdőszélen találkozott a paraszttal, akik rátaláltak az édesapjára. Zsörtölődve cipelték a kórházba a nehéz, magatehetetlen testet. A kislány sírva szaladt mellettük.

Friedrich Bergernek nem maradt semmije. Koldusszegény volt, de ez már nem jutott el a tudatáig. A rázúduló sorscsapások testét-lelkét összetörték. Felesége halálhírére élesen, fülsértően felnevetett, majd e hátborzongató, hisztérikus nevetés után végképp elhallgatott, és némán, üres tekintettel bámult maga elé.

Hamarosan elhagyhatta a kórházat, de az értelme nem tisztult fel többé. Magába roskadva üldögélt naphosszat, szinte teljesen mozdulatlanul. A szerencsétlen emberi roncsban senki sem ismert volna rá az egykor jó kiállású, életerős bognármesterre.

Martha tehetetlenül nézte végig, ami történt, és fogalma sem volt róla, mihez kezdjen. Gyermek lévén nem tehetett mást, mint hogy a Jóisten kegyelmére bizza a sorsát.

Gyengéd szeretettel ápolta szerencsétlen édesapját, s habár maga is vigasztalásra szorult, megpróbált lelket önteni belé. Kétségbeesett igyekezete azonban hiábavalónak bizonyult. A bognárt semmi sem tudta felrázni apátiájából.

A faluban jó ideig senkinek sem jutott eszébe, hogy segítsen a szerencsétlen gyermekén és zavarodott elméjű apján.

Később szerencsére mégis akadt egy jótét lélek. A falu tanítója, akinek Martha volt a kedvenc diákja, éppen nem tartózkodott odahaza, amikor a Berger család tragédiája beteljesedett. A szülőfalujába utazott, hogy elhunyt édesapját utolsó útjára kísérelje. Hazaérkezésekor a feleségétől hallotta, hogy Marthát és beteg édesapját a szegényházba akarják vinni.

Azonnal felkereste őket. A helyzetet felmérve rögtön látta, hogy a kislány nem maradhat egyedül a beteggel. Legszívesebben magához vette volna, de már így is négy gyermeke volt, akiket szerény jövedelméből alig tudott jóllakolni. Ráadásul a felesége is hevesen tiltakozott, hogy még egy éhes száj kerüljön a házhoz.

A jólelkű tanító egyik parasztportától a másikig ment, hátha valaki megkönyörül a szerencsétlen sorsú Martha Bergeren, és befogadja. Am mindenki meg tudta magyarázni, miért utasítja vissza, hogy segítő kezet nyújtson.

Persze, ha cselédként hasznát vehetik, bármelyik család örömmel kapott volna rajta. De Martha nem jelentett olcsó munkaerőt, csak egy gyermek volt, haszontalan kenyérpusztító. Így vélekedtek a kapzsi, keményszívű parasztok.

A tanító senkit sem talált a faluban, aki magához vette volna a kislányt.

A jólelkű férfi végül nehéz szívvel rászánta magát, hogy felkeresi a helyi földbirtokost, Moritz von Dohr-mát, és megkéri, fogadja be ő a kis Berger lányt.

Magára öltötte ünneplőruháját, és útnak indult.

II.

Moritz von Dohrma földbirtokos házát a faluban mindenki kastélyként emlegette, habár egy csöppet sem hasonlított kastélyra.

Igaz, tágas épület volt, rengeteg szobával, a verandára széles kőlépcső vezetett fel, de a homlokzatát, amelyet hosszú ablaksor díszített, egyszerű szürkére mázolták. Az egyetlen kastélyra emlékeztető részlet a kerek saroktorony volt, amelynek nyugati oldalán hatalmas óra mutatta az időt. Von Dohrmáék ennek a toronynak köszönhették, hogy házukat a hangzatos kastély névvel tisztelték meg a falubeliek.

A kastély lakói büszke, előkelő emberek voltak, akik hosszú évszázadok óta apáról fiúra örökítették a birtokot. A jelenlegi uraságnak, Moritz von Dohrmának is volt egy fia. Artúr mindössze négy évvel volt idősebb Martha Bergernél.

A birtokon egy ideje nem mentek túl jól a dolgok. A földbirtokos család anyagi helyzete egyre romlott. Ennek egyrészt a fényűző életmód, másrészt a számtalan anyagi kötelezettség volt az oka, amely mindegyik Dohrmának megnehezítette az életét.

A birtokot s annak járandóságait ugyanis egy régi, családi hagyomány szerint mindig a legidősebb fiú örökölte. A többieknek meg kellett elégedniük egy szerényebb évjáradékkal, amelyet az elsőszülött fiú fizetett nekik.

A birtok örökösének szinte mindig nehézségei támadtak a testvérek évjáradékának előteremtése körül. Ha a testvérek nem szakították ki a birtokból saját vagyონrészüket, az elsőszülött kénytelen volt magas kamatokat fizetni nekik.

Moritz von Dohrma, akit ezen a reggelen Seifert tanító úr Martha ügyében felkeresett, szintén hasonló gondokkal küszködött.

Az előszobában, egy magas írópult mögött az uraság titkára, Johannes Spiegel fogadta az érkezőket. Kis termetű, sovány férfi volt, akinek görbe hátán csúnya púp éktelenkedett. Beszéd közben furcsán mozgatta a fejét. Testi fogyatékoságát kitűnő humorérzékkel pótolta, és valószínűleg ez volt az oka, hogy mindenki kedvelte. Ahol csak megjelent, tréfás megjegyzéseivel mosolyt csalt az arcokra.

Ifjúkorában mindenáron költő szeretett volna lenni, ezért már gyermekkora óta buzgón gyakorolta a rímekben való beszédet. Valójában semmi tehetsége nem volt a költészethez, ám ő mégis sokáig úgy gondolta, szorgalmas gyakorlással megvalósíthatja célját.

Néhány balsiker után aztán belátta, hogy költőként nem viszi sokra, és őszintén megörült, amikor Moritz von Dohrma írnoknak, és titkárnak alkalmazta. A rímekről azonban ezután sem tudott lemondani. Az idők folyamán úgymond vérévé vált, hogy versben közölje minden gondolatát.

Amikor Seifert tanító belépett, szokásához híven forgószékén villámgyorsan a látogató felé fordult, és nyájasan rámosolygott.

– Jó napot, titkár úr! - köszöntötte szívélyesen a tanító.

Spiegel talpra ugrott, és mély meghajlás közepette kezét nyújtott.

– Szép jó napot! Távollétének immár vége, mondhatni, mindnyájunk örömére.

– Igen, titkár úr, néhány nappal ezelőtt hazaérkeztem - mosolyodott el a tanító. - Lenne egy kérésem a nagyságos úrhoz. Mit gondol, tud fogadni?

Johannes Spiegel úgy billegette a fejét, mint egy vidám kis madár.

– Aggodalomra semmi ok, higgye el, menni fog.

– Most mindjárt bemehetek hozzá? Egyedül van? - érdeklődött a tanító a szomszédos szobába vezető ajtó felé pillantva.

Spiegel bizalmasan megfogta a karját.

– Nagyon unhatja már a vendéget, órák óta Veitel úrral beszélget.

Seifert tanító kezdte egy kissé dőcögösnek találni a társalgásukat.

– Szóval mégiscsak alkalmatlan időben jöttem? - kérdezte némi türelmetlenséggel a hangjában.

– Kérem, ne aggódjon, nyugodtan várakozzon. Spiegel odatolt neki egy széket, majd újra elhelyezkedett a forgószékben.

Miközben a papírai között matatott, elbeszélgetett a vendéggel, természetesen rímekben. Elmondta, hogy az uraság üzleti ügyben tárgyal látogatójával, aki valószínűleg még lábön megveszi a gabonatermést.

Nyílt titok volt Dohrmán, hogy Gregor Veitel, aki sok évvel ezelőtt, egyetlen garas nélkül érkezett a faluba valamelyik kelet-európai országból, idővel hatalmas vagyronra tett szert. Azt is tudták róla, hogy kisebb-nagyobb összegekkel már sokszor kiségitette az uraságot. A birtokot terhelő kölcsönöket mind ő folyósította.

A Dohrma irodájából kilépő Veitel tréfásan megveregette Spiegel vállát.

– Az imént időm sem volt megkérdezni, hogy van, titkár úr!

Spiegel megpördült a székén, és szerényen rámosolygott:

– Ha jól meggondolom, panaszra semmi okom - szavalta, majd a tanítóhoz fordult: - Megbocsát egy pillanatra, egy perc, s itt termék újra.

Ezzel kijött az asztal mögül, s bekopogott az uraság ajtaján, hogy bejelentse az újabb látogatót.

Veitel ez alatt szokásához híven alázatos udvariassággal köszöntötte a tanítót.

Senki sem hitte volna a hosszú, elnyútt kabátot viselő férfiról, hogy dúsgazdag, s ha úgy vesszük, valójában ő Dohrma igazi tulajdonosa.

– Tanító úr, gondolom, akar beszélni urasággal kicsi Martha Bergerről - mondta tört németiséggel.

Seifert meglepetten kapta fel a fejét.

– Hallott a történetekről, Veitel úr?

A férfi különös mosollyal rándított egyet a vállán.

– Már hogyan hallottam! Faluban mindenki tudja, tanító úr mennyit fárad, hogy szegény kislányt jó emberek befogadják. Rendes ember volt a bognár, nem érdemelt sorstól ilyen csapást. A gyermek meg... édes Istenem... ha valaki kérdezné senki kis Veitelt, hát én befogadnám szerény hajlékba. Az a kislány fiamat egyszer megmentette. Fiam kísértte engem faluba, rárontottak rossz csibészek, akarták dobálni kövekkel. A kislány széttárt karjával elébe állt, úgy védelmezte gyenge gyereket, aztán meg törölte könnyeit saját zsebkendővel. Veitel nem felejtí soha! Meghálálja egy nap Martnának, ami jót fiával tett. Eljön majd megfelelő idő. Vagyok türelmes, időm van bőven. Kívánom, sikerüljön tárgyalása, tanító úr. Remélem, lesz szerencséje uraságnál. Előkelő úr az, nem fukar, mint parasztok a faluban. Nagy ház ez, lesz benne hely szegény, védtelen kislánynak, ha már maradt magára - magyarázta körülményesen, majd elmenőben még hozzáfűzte: - Ha uraság mégis nem akar... jöjjön hozzám, majd én szólok nála jó szót kislány érdekében. Viszontlátásra, tanító úr!

Veitel alázatosan elköszönt, majd vette a kalapját, és útnak indult.

Odakinn, a kastély előtti réten Artúr von Dohrma hancúrozott a kutyáival. Hosszú nyelű ostort tartott a kezében, mellyel nagyokat suhintott a levegőbe.

Amikor látta, hogy Veitel az ostorcsapások elől félénken a ház oldalához húzódik, fel támadt benne a kis ördög, és a tréfa kedvéért egyszer-kétszer a férfi bokája körül is megpattintotta az ostort.

Veitel páni félelme megvetést ébresztett a fiúban, s hogy még jobban megtáncoltassa, ráuszította a kutyákat is. A két felajzott kopó dühös vicsorgással kapaszkodott bele az öreg hosszú kabátjába.

Veitel rémulten behúzta a nyakát, de a szeme villámokat szórt a megátalkodott kamasz felé.

Artúr újra magasra emelte az ostort, ám a férfi pillantása láttán megállt a karja a levegőben. Úri gögbe merevedett, csinos kis arca egyszeriben lángvörösre gyúlt a szégyentől. Leengedte a karját, egy fütyentéssel visszaparancsolta a kutyákat, és színlelt egykedvűséggel sarkon fordult.

Veitel a kijárat felé iszkolt, hosszú kabátja fekete szárnyként lebegett utána. Csak a kapun kívül állt meg, amikor már biztonságban érezte magát.

– Veitel nem felejt... semmi jót, és semmi rosszat... nem felejt kutyákat meg az ostort! - lihegte kimerülten, és zsebkendőjével megtörölte verejtékező homlokát.

Eközben odabent Seifert tanító úr végre bebocsátást nyert az uraság dolgozószobájába.

Von Dohrma az íróasztalánál ült, és idegesen eregette maga elé a cigarettafüstöt. Ötven év körüli, jóvágású férfi volt, akinek szép metszésű, napbarnított arcából kissé gögös szempár tekintett a világba. Szürke zekét, lovaglónadrágot és lovaglócsizmát viselt. Nemrég térhetett haza a földekről.

Az arcáról még nem tűntek el az iménti bosszúság jelei. Nem kis erőfeszítésébe telt pénzt kicsikarni Veiteltől, aki az utóbbi időben valamiért megmakacsolta magát, s nem akart többet hitelezni. Ezúttal is csak hosszas gyözködés árán sikerült rávennie az alkuszt egy kisebb kölcsön folyósítására.

Moritz von Dohrma türelmetlenül pillantott a szobába lépő tanítóra.

– Nos, kedves iskolamester úr, igazán figyelmes, hogy hazaérkezése után jelentkezik nálam, de megspórolhatta volna magának a fáradságot. Vagy van valami egyéb mondani-valója? Ha igen, kérem, röviden, mert kevés az időm!

Seifert teketóriázás nélkül előadta kérését. Dohrma bosszúsan hallgatta.

– Az ördögbe, iskolamester, szóval annak a földönfutó bognármesternek a lányát akarja a nyakamba varrni? Hát azt hiszi, a birtokom menhely a falu özvegyei és árvái számára? Egy éve sincs, hogy a házamba hozta az egyik megboldogult zsellérem özvegyét, az öreg Lenét!

– Lene becsületesen megdolgozik a kosztért, kvártélyért, hiszen őrzi a nagyságos úr libáit!

– No igen, egyelőre. De hogy meddig, annak csak a Mindenható a megmondhatója. Ha leveri a lábáról valami nyavalya, vagy egyszerűen csak a vénség, nekem kell eltartanom. Már így is éppen elég éhes szájat kell betömnöm... mindenkit nekem kell eltartanom, az egész pereputtyot. Ez a bognárivadék is csak a kenyeret pusztítaná, hiszen nem ért semmihez. Mit kezdjek vele? A parasztok persze nem fogadták be, mi? Itt vagyok erre én! És éppen ezekben a válságos időkben! Azt hiszi, nekem lapáttal dobálják be a pénzt az ablakon?

– Nagyon is megértem én uraságodat, csak hogy eddig hiába kilincseltem, nem akarják megérteni, hogy a kislány nem maradhat egy fedél alatt beszámíthatatlan édesapjával. Ha nem lennének saját gyerekeim, én magam viselném gondját.

– Na igen, az iskolamester úr már csak ilyen jólelkű, aminek megint csak én iszom meg a levét. Mégis megmondaná, mit kezdjek én itt Dohrmán azzal a gyerekekkel?

– Majdcsak akad valami elfoglaltság számára a birtokon. Ahogy én Martha Bergert ismerem, becsülettel meg fog dolgozni a kenyéréért.

– Hm. Hát akkor Isten nevében hozza ide, ha már így kell lennie. Majd meglátom, hol vehetem hasznát.

Martha Berger sorsa ezzel megoldódott.

Másnap reggel a tanító érte ment, hogy elkísérje a kastélyba.

A kislány szívet tépő zokogás közepette búcsút vett édesapjától. Csak akkor vigasztalódott meg kissé, amikor a tanító megígérte, hogy ezután is mindennap eljöhét hozzá, rendet rakhat körülötte, és amiben kell, a segítségére lehet.

A kastélyban, az egyik padlásszobában készítettek számára helyet, egy sötét kis kamrá-

ban, amilyenben a szolgálók aludtak.

A tanító kézen fogva vezette el a kislányt a birtokra. Éppen beléptek a kastély kapuján, amikor a ház úrnője csinos, méregdrága nyári toalettjében kocsikázni indult a fiával.

A kocsi már oda is állt a bejárat elé.

A nagyságos asszony kényeskedve összefogta a ruháját, és gőgösen elnézett az elnyűtt, foltos kötényruhában reszkető kislány feje fölött. Mielőtt felszálltak volna a kocsira, Artúr így szólt:

– Nézd csak, mama, ez itt Martha Berger, a csódbbe jutott bognár lánya. Papa megengedte, hogy itt lakjon a birtokon - magyarázta az anyjának, s közben nem vette le a szemét a kislányról.

– Ne is törődj az efféle közönséges népekkel, fiam! - intette le az asszony, és kényelmesen hátradőlt a kocsiban. - Nem neked való társaság!

Artúr elhelyezkedett mellette. Magában megállapította, hogy Marthának nagyon kedves arca van, és sokkal helyesebb, mint az a kis beképzelt Holffenberg lány, akihez éppen vendégségbe indultak.

Amikor hazaértek, megkérdezte a házvezetőnőt, mi lesz Martha dolga a kastélyban. Azt a választ kapta, hogy egyelőre konyhai munkára osztották be, segít a burgonyahámozásban és a zöldségtisztításban.

Artúr első útja a konyhába vezetett, ahol szétvetett lábbal, zsebre dugott kézzel megállt a lány előtt.

Martha egyedül ült az asztal mellett, és krumplit hámozott. Tágra nyílt szemmel, komolyan nézett a belépő úrfira, és a kézfejével zavartan kisimított egy hajtincset a homlokából. A mozdulat közben elejtette a krumplit, amely éppen Artúr lába elé gurult.

Artúr lehajolt, hogy felvegye, amikor eszébe jutott anyja figyelmeztetése. Gyorsan felgyenesedett. Már szégyellte magát az iménti elhamarkodott mozdulat miatt.

– Máskor figyelj jobban a munkádra! - vetette oda fennhéjázó hanghordozással, és hanyagul visszarúgta a krumplit a leány lába elé.

Martha lehajolt érte, mire ő durván rátaposott a kezére.

A kislány arca fájdalmasan megrándult. Köténye alá rejtette a kezét, és összeszorította a fogát, nehogy elsírja magát. Végtelenül szomorú tekintetét a fiúra emelte.

– Látod, milyen ügyetlen vagy! - ripakodott rá mérgesen Artúr, aki a lány pillantása látán egyre kényelmetlenebbül érezte magát.

Martha már éppen vissza akart vágni, amikor eszébe villant, hogy az úrfi talán beárulja az apjánál, és akkor mehet, amerre lát.

Arca lángvörösre gyúlt a megaláztatástól, de végül kibírta szó nélkül.

– Nincs nyelved? Nem tudsz bocsánatot kérni? - sziszegte Artúr fojtott hangon. Feletébb dühítette a lány önuralma és konok hallgatása.

– Nem okoztam neked fájdalmat - felelte Martha halkán, de annál határozottabban.

– Mindegy, akkor is bocsánatot kell kérned. Egyébként pedig közlöm veled, hogy a hozzád hasonlók számára Artúr úrfi vagyok, és elvárom, hogy magázz!

A lány makacsul összezárta az ajkát.

– Hadd hallom! Ismételd el, amit mondok: Bocsásson meg, Artúr úrfi! - förmedt rá türelmét veszítve a fiú.

Martha felemelte a fejét, és mélyen a szemébe nézett:

– Miért gonoszkodik velem? Semmi rosszat nem tettem magának, nincs miért bocsánatot kérnem. Inkább meghalok! - mondta elszántan, és két könnycsepp gurult végig az arcán.

A lelke háborgott az igazságtalan bánásmód miatt, és fáj a szíve, amiért ez a szép, büszke fiú ilyen kegyetlen volt hozzá.

Könnyei láttán Artúr elvörösödött, sarkon fordult, és kiviharzott a konyhából. Martha

bánatos arccal nézett utána. Lüktető kézfejét beledugta a hideg vízbe, a meghámozott krumplic közé. Mélyet sóhajtott. Artúr most biztosan beáruja az édesapjánál, aminek verés lesz a vége, de az is lehet, hogy kiteszik a szűrét.

Az ajtónyitásra ijedten kapta fel a fejét, de csak a házvezetónő jött vissza a konyhába. Szerencsére egyáltalán nem látszott mérgesnek, sőt barátságosan rámosolygott, s a kezébe nyomott egy karéj szilvalekváros kenyeret.

– Egyél, szegény kis porontyom, de aztán szorgalmas légy, hallod-e! - figyelmeztette mosolyogva, és megsimogatta a haját.

Martha legszívesebben kezet csókolt volna neki, olyan hálás volt ezért a kis kedvességért. Már-már azon volt, elmeséli az iménti szóváltását Artúrral, de félszége megbénította a nyelvét.

Jobban tette, hogy hallgatott, ugyanis legnagyobb meglepetésére Artúr nem emelt panaszt ellene, sőt kettejük beszélgetéséről nem is szólt senkinek. Ám ezen túl is gyakran betért a konyhába, főleg olyankor, amikor Martha egyedül volt. Kihívó, pökhendi viselkedésével mindannyiszor addig hergelte, amíg a kislány sírva nem fakadt, vagy dühösen vissza nem vágott.

Von Dohrmáéknak fogalmuk sem volt róla, hogy a fiuk milyen sokat foglalkozik a lánnyal, és Artúr maga sem tudta, milyen erő hajtja újra és újra a konyhába.

Még önmagának sem vallotta volna be, hogy a szegényházba került bognár lánya kopott, foltos ruhája ellenére tetszik neki. Kisfiús, gyengéd érzelmeit szégyenében durva, önkényes viselkedés mögé rejtette. Büszkesége és gögje, amelyet elsősorban anyja nevelt belé, meggátolta abban, hogy kedves legyen hozzá. Pedig szíve szerint így tett volna. Mivel mindenáron látnia kellett Marthát, s legalább néhány szót beszélgetnie vele, nem volt más választása, mint hogy fennhéjázó viselkedéssel, bántó szavakkal kínozza.

Előfordult, hogy a lány kijött a sodrából, és dühösen visszavágott. Artúr ilyenkor boldogan nézte haragosan megvillanó, szép, barna szemét. Ám ha Martha bánatában sírva fakadt, ő megsemmisülten elfutott.

A kislány félt tőle, pedig nagyon tetszett neki az úrfi szép arca, büszke tekintete. Mivel helyt Artúr betette a lábát a konyhába, már tudta, hogy újabb megaláztatásban lesz része.

Marthát születésétől fogva csupa szeretet és jószág vette körül. Szülei kedvesen, gyengéden bántak vele, amióta csak az eszét tudta. A tanító is szerette, nem győzte dicsérni szorgalmát, s az ismerősök, falubeliek ugyancsak barátságosan közeledtek hozzá.

Mostani új életében viszont mást sem hallott, mint kemény, nyers szavakat. Hiányzott neki a szeretet, a gyengéd bánásmód. Még a jólelkű házvezetónőnek is alig volt hozzá egy-két jó szava, hiszen rengeteg tennivalója mellett nem futotta az idejéből, hogy még a félárva kislánnyal is törődjék.

A sok megpróbáltatás közepette furcsa mód éppen Artúr kegyetlensége érintette a legfájdalmasabban. Mégis, ha a nap a vége felé közeledett, és a fiú nem jött, Martha várakozásteljesen egyre csak a konyhaajtót figyelte, mikor lép be már végre rajta.

Hetek, hónapok teltek el, ám Martha életében az idő múlása egyelőre semmiféle változást nem hozott.

III.

Történt egyszer, hogy Lene, az öreg libapásztor ágynak esett. A birtokon nem akadt senki, aki beállhatott volna a helyére. Némi gondolkodás után von Dohrma úr Marthára ruházta ezt a tisztséget.

Ettől a naptól fogva a kislány kora reggel kihajtotta a libákat a mezőre, estig legeltette, majd hazaterelte az állatokat.

Munka után még meglátogatta az édesapját a szegényházban. Amikor visszaért a kastélyba, csak annyi ereje maradt, hogy holtfáradtan leroskadjon az ágyára. A hajnali ébresztőig mélyen, álomtalanul aludt.

Amikor nem sokkal rá az öreg Lene meghalt, véglegesen Marthára szállt a libapásztori feladat.

Ettől kezdve csak elvéte találkozott Artúrral. A fiú pónija hátán olykor kilovagolt a mezőre, ahol ő a libákat őrizte, de többé szóra sem méltatta a leányt. Egyszerűen keresztülnézett rajta, mintha ott sem lenne. Egy libapásztorlány már végképp alacsonyabb rendű lénynek számított előtte.

Büszkesége nem engedte, hogy beszédbe elegyedjen vele, de azért néha pusztá szórakozásból úgy szétzavarta a libasereget, hogy időbe telt, mire Martha össze tudta terelni őket.

A kislány magányos szíve szeretettel csüngött szárnyas védenecsein: minden libának nevet adott. Voltak kedvencei, hozzájuk úgy beszélt, mintha értelmes lények volnának.

Megfogadta egykori tanítója tanácsát, és a szabad idejét tanulásra használta, ha már iskolába nem járhatott. Seifert ellátta olvasnivalóval, de ő emellett az írást és a számolást is gyakorolta. Asztal gyanánt egy nagyobb kő vagy egy farönk szolgált.

Bármennyire hiányos volt is ez az önképzés, sokat fejlődött közben. Ráadásul bőven akadt ideje elmélkedésre, amikor egyedül próbált választ találni az élet nagy kérdéseire.

Fokozatosan kialakult a jelleme. A nehéz életkörülmények korán megedzették, így érettségben messze túlszárnyalta kortársait. Önálló, céltudatos lány lett belőle, aki kész volt megküzdeni a boldogulásáért, és bátran nézett a jövő elébe.

Megkérte Johannes Spiegelt, hogy adja neki a régi újságokat és folyóiratokat, amelyek a házban már feleslegessé váltak. Hogy csillapítsa tudásszomját, szabad idejében ezeket lapozgatta.

Persze előfordult, hogy olyan írásra bukkant, amelyet többszöri olvasás után sem értett meg teljesen. Ugyanakkor megismert dolgokat, amelyekről különben talán sosem hallott volna.

Esténként, amikor belépett édesapja áporodott levegőjű, szegényházi szobájába, megtelt a szíve bánattal. Elkeseredésében néha sírva borult az apja mellére, és azt kívánta, bár csak itt azonnal meghalhatna vele. Ilyenkor még kilátástalanabbnak látta a sorsát. De aztán hamar megvigasztalódott, és felébredt szívében a boldogabb jövőbe vetett remény.

Odakinn a mezőn, libalegeltetés közben, merész terveket kovácsolt. Azon tűnődött, vajon hogyan alakul majd az élete. Álmodozott, légvárakat épített. Csillogó szemmel kitérte a karját, mintha repülni akarna,

és néhány percre megfeledkezett nyomorúságos sorsáról.

Úgy tervezte, ha felnő, nyakába veszi a világot, és felkeresi azokat a helyeket, amelyekről az újságokban olvasott. Dolgozni akart, és sok pénzt keresni, hogy elvihesse az édesapját a földkerekség legjobb orvosaihoz, akik meg tudják gyógyítani. Elhatározta, hogy csupa finom, tápláló ételt ad majd neki. Attól majd biztosan megerősödik, és visszanyeri az egészségét.

Ha meggyógyult, együtt dolgoznak tovább, úgy ahogy régen az édesanyjával. Megtaka-

rítanak egy kis pénzt, és barátságos házikót vásárolnak, mellé istállót és egy darabka földet.

Bárcsak már itt tartanak!

A szíve megtelt reménységgel, néha majd szétfeszítette a türelmetlenség, a tenni akarással. Hogy kicsit könnyítsen a lelkén, a libáknak kezdett mesélni a terveiről, mintha azok megértenék, amit mond. A szárnyasok értetlenül gágogtak, és oldalra fordított fejjel pislogtak fel rá.

Ilyenkor alig várta, hogy Gottfried Thomas előkerüljön a nyájjal, mert neki mindig volt ideje, hogy leüljön mellé egy órácskára, és elbeszélgessen vele az élet dolgairól.

A juhász még Marthánál is jobban értett az ábrándozáshoz. Nála pompásabb, ragyogóbb légvárat senki sem tudott építeni! A kislány tátott szájjal leste minden szavát.

Gottfried Thomas különleges szerzet volt. Mióta Martha a libákat őrizte, szoros barátságot kötöttek egymással. Korábban az öreg Lenével szokott beszélgetni, de Marthát is gyorsan megkedvelte. Órákig tudott mesélni elképesztően színes, fantáziadús álmairól, világmegváltó terveiről, s közben szorgalmasan kötötte a szürke, vastag gyapjú zoknikat. Ezalatt Fips, a kutyája ügyelt a nyájra, nehogy a birkák Martha libái közé keveredjenek.

Gottfried Thomas a Cseh-erdő egyik ritkán lakott szegletéből származott. Szüleit nem ismerte, jószívű szénégetők nevelték fel. Iskolába nem járt, írni-olvasni nem tudott. A háború éveiben vetődött Dohrmára, ahol beállt juhásznak. Hosszú évek óta végezte ezt a munkát.

Írástudatlan létére meglepően tájékozott volt az élet dolgaiban, a falubeli parasztok felnéztek rá. Télen-nyáron egyaránt vastag báránybőr subát viselt, és ha végigvonult benne a falu főutcáján, sokan odamentek hozzá, hogy ügyes-bajos dolgaikban tanácsot kérjenek tőle.

Előre meg tudta mondani, milyen időjárás várható; erre főleg az aratás idején volt nagy szükség. A mezőgazdasági munkálatok előtt még maga a nagyságos úr is gyakran kikérte a véleményét, ha pedig a nagyságos asszony kerti mulatságot tervezett, okvetlenül megkérdezte tőle, szép időre számíthatnak-e.

Gottfried Thomas az erdők, mezők gyermeke volt. Születése óta meghitt barátságban élt a természettel, s talán ennek köszönhetőe úgynevezett hatodik érzékét. Éberen járt-kelt, figyelmét nem kerülte el egyetlen apróság sem, és tanulatlansága ellenére olyan dolgokat is észrevett, ami mások előtt rejtve maradt.

Alaposan ismerte a gyógynövényeket, és ha a juhok közül valamelyik megbetegedett, tudta, mivel, hogyan gyógyítsa meg. A falubelieket is gyakran ellátta jó tanáccsal. A parasztok sokszor jobban hittek az ő gyógymódjában, mint az orvos szaktudásában.

Thomas csudamód büszke volt a tekintélyére, és ha bement a faluba, igyekezett ehhez illő, fontoskodó arcot vágni. Egész lényét áthatotta a bölcsesség és a tudatlanság különös elegye.

Ha volt rá ideje, lélegzetelállító történeteket mesélt Martnának. Amikor a lány elmondta, hogyan képzei el a jövőjét, leereszkedően mosolygott, hisz ő még nála is többre akarta vinni az életben.

Biztosra vette, hogy egy napon gyógynövények után kutatva, olyan csodatévő virágra bukkan, amely megtalálóját hozzásegíti legmerészebb vágyai teljesüléséhez.

Ha már a birtokában lesz a csodatévő virág, nyakába veszi a világot, és keres magának egy szép és gazdag országot, amelynek ő lesz a királya. Attól fogva aranykastélyban lakik, aranyágyban alszik, és aranytányérból eszi a disznósültet, na meg a szilvás gombócot. Száznál is több szolgája lesz, akik egytől egyig ezüstruhát viselnek, és egész álló nap gyaloghintóban hordozgatják urukat.

A juhász nagylelkűen megengedte Marthának, hogy elkísérje a nagy útra. Megígérte, hogy hercegkisasszonyt csinál belőle, édesapját pedig a saját háziiorvosa gondjaira bízta,

aki egykettőre meggyógyítja. Ha már egészséges lesz, kinevezi miniszterének.

Martha hosszú uszályos selyemruhákat kap tőle, amelyet a derekán drágakövekkel kirakott öv fog össze.

A fején aranykoronát visel, hófehér lovon lovagol, és a száz szolgának földig kell hajolnia előtte.

Ő pedig, ha már egyszer király lett belőle, vesz magának egy aranypalcát, és néha végigveri vele a szolgákat. Úgy bizony! És aztán...

Beszélt, mesélt vég nélkül. Martha képzelete szárnyra kapott. Mindennel egyetértett, amit a juhász mondott, sőt képzeletben még tovább is színezte a történetet.

A mesének ebben a változatában Artúr is velük lakott az aranypalotában. Nem viselkedett többé olyan leereszkedően, hanem kedves, figyelmes volt vele. Étkezéskor egymás mellett ültek, és a fiú előzékenyen odanyújtotta neki a tálakat.

A bolondos juhász és jó eszű, olvasott barátnője napról napra csodálatosabb történeteket talált ki. S bár meséiknek vajmi kevés köze volt az őket körülvevő rideg valósághoz, ez a tény egy cseppet sem zavarta őket.

Amíg ábrándoztak, boldogok voltak, s egy rövid időre megfeledeztek szomorú sorsukról.

Teltek-múltak az évek, és Martha még mindig a libákat őrizte a birtokon. Artúr von Dohrmát csak elvétve látta. A szolgálólányok azt beszélték, hogy az úrfi hamarosan elhagyja a falut, és kadétiskolába megy, hogy katonatiszt váljék belőle.

Egy napon Martha a szokásosnál hamarabb indult haza a libákkal, mert észrevette, hogy vihar közeleg. Útja a tó felé vezetett, ahol néhány éve a kisöccse életét veszítette.

Artúr von Dohrma is gyakran evezett, vitorlázott ezen a tavon. Martha ismerte már a kis evezős csónakot és a vitorlást, amellyel Artúr olyan szívesen szelte a hullámokat. A csónak most is a mólóhoz kötve ringatózott, ám a fehér vitorlás odakinn siklott Artúrral a vízben.

Martha aggódva kémlelte az eget, ahol sötét felhők gyülekeztek.

Megállt, és a vitorlást figyelte. Ha Artúr nem siet, még viharba kerül. A tó akármilyen kicsi, alattomos és veszélyes.

Már éppen tovább akart indulni, amikor felzúgott a szél, és esni kezdett az eső. A libák kétségbeesett gágogással igyekeztek pásztoruk közelébe férkőzni, akinek az lett volna a kötelessége, hogy gyorsan hazaterelje őket. De Martha megtorpant, és aggódva figyelte a fehér vitorlást, ahogy a tó közepén bátran nekifeszült a szélnek.

A hirtelen támadt, erős széllekedések következtében Artúr vagy elveszítette az uralmát a hajó felett, vagy rossz irányba sodorta a szél. Martha már csak azt látta, hogy a könnyű hajócska felborul, és a fiú beleesik a vízbe.

Rémülten felsikoltott. Még élénken élt benne annak a szörnyű napnak az emléke, amikor az öccsét holtan hozták haza ugyanerről a tóról.

Megborzongott. Nem hagyhatja, hogy Artúr a szeme láttára füljön vízbe! Szívére szorította a kezét, és tanácstalanul körülnézett, hátha meglát valakit, aki a fiú segítségére siethetne. Végső kétségbeesésében futni kezdett a part mentén.

Látta, hogy Artúr minden erejét megfeszítve a part felé úszik, amely ezen az oldalon meredek volt és síkos. Segítség nélkül képtelenség kievickélni a vízből.

Vadul integetni kezdett a fiúnak, közben pedig segítségért kiáltozott, de senki sem volt a közelben, aki meghallotta volna. Villámgyorsan számba vette a lehetőségeket, hogyan segíthetne a bajbajutotton. A libaseregéről közben teljesen megfeledezett.

Tanácstalanul nézett szét a parton. Nem messze megpillantott néhány nemrég kivágott, vékony nyírfatörzset. Azonnal megvilágosodott előtte, hogy az egyik ilyen fatörzs megmentheti Artúrt, aki már nem volt messze a parttól.

Egyetlen ugrással a farakás mellett termett, kirántotta a leghosszabb ágat, és a meredek partfal tetejéről odanyújtotta a fiúnak. Fiatal, hajlékony teste minden erejére szüksége volt, hogy megtartsa az ágat, amely ijesztően meghajolt Artúr súlya alatt.

A fiatal Dohrma az ágba kapaszkodva hagyta, hogy a lány a parthoz húzza, ahol előbb kifújta magát. Nagyon elfáradt az úszásban, legfőbb ideje volt, hogy a segítségére siesse-nek. Úgy elhagyta az ereje, hogy csak Martha segítségével tudott kikapaszkodni a vízből a meredek partszakaszon.

A mentési akció sikerrel járt. Martha megkönnyebbülten, csillogó szemmel nézte a ki-merült, átfázott fiút. A ruhájából csöpögő víz kis tócsába gyűlt körülötte, miközben a ha-jából az arcába csurgott a víz.

Martha gépies mozdulattal eloldotta a kötényt, hogy megtörölje vele a fiú arcát, ám az ebben a pillanatban elvörösödött. Artúr felemelte a kezét, és ellépett előle. Sértette a büsz-keségét, hogy egy lány mentette ki a vízből, ráadásul éppen a libapásztorlány. Szégyellte magát, hogy segítségre szorult, és sokkal inkább dühös volt, mintsem hálás a jótettért.

– Meg ne próbálj hozzám érni a koszos kötényeddel! - förmedt rá ingerülten a lányra.

Martha elsápadt, és az ajkába harapott. Az öröm fénye egyszeriben kihunytt a szemé-
ben.

– A kötényem tiszta - jegyezte meg alig hallhatóan.

– Nekem nem az, és egyébként sem hagynám, hogy egy libapásztorlány hozzám érjen, világos? - hadarta zavartan a fiú, majd se szó se beszéd, futásnak eredt. A libák ijedten ug-rottak szét előtte.

Martha sápadtan nézett utána. Szemét elfutották a könnyek, de a kezét dühösen ökölbe szorította.

– Na várj csak, te haszontalan csibész! Majd ha már ott leszek Gottfrieddel az aranypa-
lotában, én sem engedem, hogy hozzám érj, és beléd rúgok, ha nem kérsz tőlem bocsána-
tot - fenyegetőzött.

Ahogy ezt kimondta, nevetnie kellett.

– Istenem, milyen hiú reményekbe ringatom magam! Ez a fiú ugyan nem fog bocsána-
tot kérni senkitől! Én pedig soha, de soha nem fogok aranypalotában lakni. Milyen nevet-
séges volt így csuromvizesen, nem mondhatnám, hogy előkelően festett. Nini, mekkora
tócsa lett alatta! - Odalépett, és a köténye csücskét belemártotta a vízbe, majd diadalmasan
szemlélte. - Így ni! Mégiscsak a kötényemhez ért az arcáról lecsurgó víz! Ez ellen nem te-
het semmit, és ha tetszik neki, ha nem, akkor is én halásztam ki a vízből. - Hirtelen támadt
fergeteges jókedvében beleugrott a tócsába, hogy szoknyájára fröccsent a víz.

Ebben a pillanatban villám cikázott keresztül az égen, majd nyomában ijesztő menny-
dörgés következett. Martha feleszmélt, és rémülten körülnézett. Ideje hazasietni a libák-
kal!

Visszacipelte a nyírfaágot a farakáshoz, és maga előtt terelve a jószágot, megindult ha-
zafelé.

– Csak nehogy megfázzon az a buta fiú! - mormolta maga elé, mivel az aggodalma erő-
sebb volt még a haragjánál is.

Odakinn a tavon a hullámok könnyedén dobálták a felfordult vitorlást. Artúr von
Dohrma már régen elutazott a birtokról, amikor napokkal később kihalászták a vízből.

Martha a partról nézte a szolgák igyekezetét. Közben arra gondolt, hogy valószínűleg
soha többé nem látja Artúrt, hiszen mire hazajön, ő már nem lesz a birtokon.

Elhatározta, hogy mihelyt eléri a nagykorúságot, a városba megy munkát keresni. Nem
akart örök életében libapásztorlány maradni. A tejesembertől hallotta, hogy a szolgálókat
jól megfizetik a városban. Megkereshet annyi pénzt, amiből fizetni tudja édesapja gyógyít-
tatását.

Bárcsak már ott tartana! Mikor, mikor segíthet már végre szegényen?

IV.

A Dohrma-birtokon napról napra romlott a helyzet. Három év telt el Artúr elutazása óta. Apja továbbra sem tudott takarékoskodni, édesanyja pedig, aki az utóbbi időben gyakorta gyengélkedett, egyik drága fürdőhelyről a másikra utazott.

Moritz von Dohrma egyre nehezebben tudott pénzt kicsikarni Veiteltől.

A külön Veitel gyakran megfordult a birtokon, s a tréfás kedvű Johannes Spiegelnek mindannyiszor odalett a vidámsága, ha megpillantotta. A talpig becsületes titkár, aki hosszú évek óta odaadóan szolgálta főnökét, tisztában volt vele, hogy rossz idők járnak az uradalomra. Amilyen belenyugvással, jókedvvel viselte saját sorsát, annyira aggasztották a kenyéradó gazdájára váró megpróbáltatások.

Egy nap a nagyságos úr ismét megkérte, hogy telefonáljon Veitelnek, és hívja ki a birtokra.

Egy óra sem telt bele, és a gazdag külön máris ott állt az uraság színe előtt. Szerényen megállt az ajtóban, megvárta, míg von Dohrma odafordul hozzá, és megszólítja.

– Jöjjön közelebb, kedves barátom, foglaljon helyet! - invitálta nyájasan a házigazda. Veitel behúzta a nyakát, és gyanakvó arckifejezéssel beljebb lépett. Ha Dohrma ilyen szívélyes vele, annak nyomós oka van. Bizonyára megint pénz kell neki.

Óvatosan egy szék szélére ereszkedett, és sötét szemét a nagyságos úrra függesztette.

– Meséljen, kedves barátom, mi újság? Hogy van a fia?

Veitel felsóhajtott. Ha Dohrma leereszkedően a fia után kérdezősködik, akkor töméntelen pénzre van szüksége.

– Köszönöm kérdését, Dohrma úr, nem is tudom, mit mondjak. Jól van, csak tüdeje gyenge kicsit, de majd jó lesz idővel. Tanul gimnáziumban szorgalmasan, apjának szerez sok örömet. Nagyságod is lehet büszke fiára, lesz délceg katonatiszt hamarosan.

Ahogy ezt kimondta, okosan csillogó szeme gyűlölettel megvillant. Máiig nem felejtette el, milyen szégyenletesen viselkedett vele egykor Artúr.

Moritz von Dohrma mélyet sóhajtott.

– Igaza van, a fiamra csakugyan büszke vagyok, derék katona lesz belőle. Csakhogy mihelyt előléptetik hadnaggyá, nekem újabb gondjaim lesznek. Ez is, mint minden, pénzbe kerül, drága barátom, nagyon sok pénzbe...

Veitel elgondolkodva bólintott.

– Elhiszem. Fiatalúrnak csinálni kell úgy, ahogy többiek csinálják ő köreiben..

– Hát igen, a név kötelez - bólogatott gondterhelten a házigazda. - Sajnos nem hagyhatjuk figyelmen kívül családunk társadalmi helyzetét, pedig abból aztán az égvilágon semmi hasznunk. Bárcsak újra jobb idők járnának a mezőgazdaságra! Ez az egyetlen, amiben reménykedhetem, ami pénzt hozhatna a konyhára.

Veitel kifürkészhetetlen arckifejezéssel simogatta a szakállát.

– Az bizony jó lenne, Dohrma úr.

– Hát igen, de addig is... - Az uraság megköszörülte a torkát, miközben ujjaival idegesen dobolt az íróasztal lapján. - Nos, nézze, kedves barátom, az az igazság, hogy kutyaszorítóban vagyok, és kénytelen vagyok négyezer márkát kölcsönözni öntől.

Veitel szörnyülködve behúzta a nyakát, és idegesen gyűrögetni kezdte a kalapját.

– Sok pénz, nagyon sok pénz!

– Ugyan, ne játssza meg magát! Csekélység az egy magafajta dúsgazdag ember számára.

Az alkusz savanyú képet vágott.

– Én dúsgazdag? Ugyan kinek van pénze manapság? Négyezer márka pedig nagy összeg, nagyon sok pénz, kérem alássan.

Dohrma úr sötét arccal rágta a bajuszát.

– Nekem pedig égető szükségem van rá... mégpedig azonnal. Ki kell segítenie, most utoljára!

– Utoljára? - Veitel fintorogva felhúzta a szemöldökét. - Sokszor volt már utoljára, de aztán kellett mindig adnom, újra és újra!

– Ha így van, akkor ne tagadja meg tőlem most sem ezt a kis segítséget!

Veitel felállt, de most egészen másként festett, mint az imént. Olyan ember benyomását keltette, aki tudja, mit akar.

– Így nem folytathatja tovább gazdálkodást, uram, mert megy gyorsan tönkre. Csökkenteni kell kiadásokat. Dohrma nagy birtok, szépen gazdálkodnak rajta, de javadalmaz kevesebbet, mint amennyit elköltenek.

Dohrma vörösre gyúlt arccal hallgatta.

– Nem jó tanácsokat kértem, hanem négyezer márka kölcsönt. Nos, mi a válasza? Megkapom a pénzt? Ha nem, máshoz fordulok!

Veitel finoman elmosolyodott.

– Senki nem mer fektetni egy vasat sem ilyen kilátástalan üzletbe. Veitel leköt, amit nála elzálogosítanak, és néz utána részleteknek, ha már belemegy kétes üzletbe. De... odaadja négyezer márkát, hogy mutassa jóakaratot.

Dohrma megkönnyebbülten fellelegzett.

– Na, hála Istennek! Muszáj előbb mindig felmértesítenie, mielőtt előrukkol a pénzzel?

– Dohrma úr lesz egy napon talán még mérgesebb, amiért Veitel nem tagadta meg kölcsönt!

A nagyságos úr bosszúsan hallgatta. Tudta, hogy az alkusznak igaza van, mégsem akart erről hallani. Tisztán látta, hogy a csőd elkerülhetetlen, hacsak valamilyen csoda folytán nem szabadul meg anyagi gondjaitól. Az évek folyamán családja annyira megszokta a bőséget, hogy képtelen lett volna szerényebb életkörülményekkel beérni.

Az üzletet pillanatok alatt nyélbe ütötték. A bankók Veitel levéltárcájából Dohrmába vándoroltak, és miután az alkusz gondosan eltette az adóslevelet, kedvet kapott még egy kisebb üzlet lebonyolítására.

– Vegyen tőlem a nagyságos úr tucat sorsjegyet, templom építésének javára adták ki. Van tizenkettő nálam.

Dohrma ingerülten elnevette magát.

– Ugyan hagyjon ezzel a butasággal, Veitel!

– Már hogy lenne butaság? Hatszor százezer márkát lehet nyerni.

Az uraság cigarettára gyújtott, majd hitetlenkedve megrázta a fejét.

– Látott már olyat, hogy valaki sorsjeggyel annyi pénzt nyerjen? Erre itt még nem volt példa. Eszem ágában sincs, hogy pénzt adjak ilyen ostobaságra!

– Nem szabad elutasítani ilyen ajánlatot. Ki tudja, talán ezek sorsjegyek közül kerül ki a főnyeremény. Adhatom?

– Nem kell. Fogja a sorsjegyeit, és adja el a parasztnak! Azok hamarabb bedőlnek az efféle ámításnak.

– Ámításnak? - ismételte Veitel sértődötten. - Ez becsületes üzlet, nyereség csak kevés van nekem rajta.

– Annál jobb, így legalább könnyebben kiheveri, ha nem vásárolom meg őket.

Veitel felemelte a kezét.

– Kereskedőnek mindig fáj, ha nem sikerül kötni üzletet, akár kicsit, akár nagyot - magyarázta, de végül belátta, hogy itt nincs mit tenni, és elrakta a szelvényeket.

Miután elbúcsúzott az uraságtól, Johannes Spiegelnél próbált szerencsét.

– Vegyen sorsjegyet, titkár úr! Nyeremény több mint félmillió!

Spiegel mosolyogva rázta meg a fejét.

– Gazdagabb lenni nem akarok, mint amilyen már most is vagyok.

Veitel csak azért, hogy önmaga előtt bebizonyítsa kiváló kereskedői hajlamát, a fejébe vette, hogy addig nem hagyja el a falut, amíg el nem adja mind a tizenkét sorsjegyet. Házról házra járt, és addig magyarázott, addig áradozott, hogy a sorsjegyek egy híján szép sorjában gazdára találtak. A legutolsót viszont sehogy sem sikerült eladnia. Megállt a faluszélen, és tanácstalanul nézegette a megmaradt sorsjegyet, amely a 18444-es számot viselte. Vajon kinek szóthatná el még ezt az egyet?

Tekintete a távoli domboldalra tévedt, ahol Thomas, a juhász legeltette a nyáját, és közben a libapásztorlánnyal beszélgetett.

Felcsillant a szeme. Ne legyen Veitel a neve, ha nem adja el nekik a portékáját, még ha egy fityinget sem keres rajta!

Mellényzsebébe tette a sorsjegyet, és gyors léptekkel átvágott a mezőn. Gottfried Thomas és Martha szokásukhoz híven a jövőről álmodoztak.

A sorsjegy szinte égette Veitel zsebét, olyan makacsul ragaszkodott hozzá, hogy túladjon rajta. A sietségtől kifulladásra ért oda a beszélgetőkhöz, és zihálva megállt előttük.

Thomas az utóbbi néhány évben mit sem változott, Martha annál inkább. Karcsú, sudár, bájos fiatal lány lett belőle. Szegényes, agyonfoltozott, de tiszta, sötétkék vászonruhát viselt, alatta hófehér inget.

Veitel elégedetten nézegette a takaros, egészségtől viruló teremtet. Nagyon tetszett neki a lány komoly, értelmes tekintete és kedves, finom arca. Mindig is kedvelte Martha Bergert. Soha nem felejtette el neki, hogy évekkal ezelőtt megvédte a fiát a falubeli csibészekről, csak eddig még nem volt alkalma meghálálni.

Martha talpra szökkent, amikor megpillantotta az öreget, és barátságosan üdvözölte. Gottfried Thomas azonban nem zavartatta magát. Méltóságteljesen beleszívott a pipájába, miközben ülve maradt, és rendíthetetlenül kötötte tovább a soron lévő gyapjúzoknit.

Veitel rámosolygott Marthára.

– Olyan előkelő a járása libapásztor kisasszonynak, mint egy királynőnek, aki hord aranykoronát fején - mondta őszinte csodálattal a hangjában.

Erre már elöntötte a pír a bájos, finom vonású arcot, amely valóban sokkal inkább előkelő hölgyhöz illett volna, semmint egy egyszerű libapásztorlányhoz.

– Látod, Gottfried, még Veitel úr is kinevet bennünket, amiért mesebeli királyságról álmodozunk - fordult szégyenlős mosollyal a juhászhoz Martha.

Gottfried hanyagul fújta a füstöt.

– Ha a Jóisten úgy akarja, már holnap reggel királyi palotában ébredünk, ha Veitel úrnak nem is tetszik!

– Miért nem tetszik nekem? - tiltakozott Veitel. - Inkább örülnék neki, Thomas úr. Ilyen kedves, aranyos lányka, mint Martha kisasszony megérdemli, hogy lakjon királyi palotában. Hogy bebizonyítsam, komolyan gondolom, elhoztam szerencséjüket. Ha akarják, hogy álmaik teljesüljenek, nem kell megvárni, hogy szerencse eljőjön. Elébe kell menni.

Körülményes mozdulattal előhúzta a zsebéből az utolsó sorsjegyet, és hadarva próbálta őket rábeszélni a vételre.

Amikor Gottfried Thomas meghallotta, hogy hatszor százezer márkát lehet nyerni vele, elképedve leengedte az ölébe a kötését. Izgalmában még a pipájába is elfelejtett beleszívni.

– Martha, hidd el, ebben a sors keze van! - fordult felcsillanó szemmel barátnőjéhez. - Azt mondom, vegyük meg közösen azt a sorsjegyet. Kiolvastam a csillagokból, hogy mindkettőnkre óriási szerencse vár.

Mérget vehetsz rá, hogy mi nyerjük meg azt a töméntelen sok pénzt!

Martha elnevette magát.

– Gondolj bele, Gottfried, hány ezren szeretnék megnyerni a főnyereményt! Miért éppen miránk mosolyogna a szerencse?

A juhászt bosszantotta a lány ellenkezése.

– Ne légy kishitű, Martha! Meglátod, miénk lesz a főnyeremény. Vagy azt hiszed, véletlen, hogy Veitel úr idejött, és éppen nekünk akarja eladni a sorsjegyet? Hidd el, mindez felsőbb sugallatra történik! Maga a Jóisten küldte őt hozzánk!

Thomas számára magától értetődő volt, hogy a Jóisten külön foglalkozik az ő becses személyével. Gyermeki hite, önbizalma meggingathatatlan volt.

Erre már Martha is kedvet kapott, hogy kipróbálja a szerencsáját. Kissé bizonytalanul megkérdezte:

– Mennyibe kerül a sorsjegy, Veitel úr?

– Öt márkába, Martha kisasszony.

– Olyan sokba? - ámult el a lány.

– Nem olyan sok, ha lehet nyerni több mint félmilliót.

– Könnyen megtörténhet, hogy semmit sem nyerünk vele, és akkor meg hiába fizettük érte azt a sok pénzt.

– Ha vesznek ketten egyet, akkor csak fele ár. Próbálja ki szerencsáját, Martha kisasszony! - buzdította Veitel.

– Ne habozz már annyit, Martha! - sürgette a juhász is. - Egyedül is megvenném, ha lenne rá elég pénzem.

Martha számolgatni kezdett magában. Égető szüksége volt egy új ruhára, az apjának pedig tubákot ígért, hisz ezen kívül semmi öröme nem maradt az életben. Úgy örült a dohánynak, ha vitt neki, mint egy gyerek. Ilyenkor rövid időre feleszmélt fásultságából.

Csekélyke bérét, amelyet tizennegyedik életévétől fogva az uraságtól kapott, az utolsó garasig felemésztették a napi szükséges kiadások. Ebben a pillanatban pontosan két márká ötven volt minden vagyona.

Ha le is mond az új ruháról, a dohányt mindenképpen meg kell vennie. Az édesapját nem hagyhatja cserben. Ha török, ha szakad, ötven pfenniget félre kellett tennie.

Tanácsztalanul nézett a két férfira, akik mindenáron rá akarták beszélni a vásárlásra.

– Mindössze két márkám van - mondta habozva. Veitel, aki már döntött, barátságosan a lány vállára tette a kezét.

– Maga részéből engedem fél márkát, hogy megpróbálja szerencsáját. Ha nem nyer, legfeljebb nem keresek üzleten semmit. Ha nyer, utána kifizet fél márkát.

A lány örült, hogy egyszer végre szerencsét próbálhat, és belegezően bólintott.

– Rendben.

Édes Istenem, bárcsak nyerne a sorsjeggyel! Na nem a főnyereményt, ilyen merész vágyai azért nem voltak. Már néhány száz márká is sokat segítene rajta. Erre igazán rááldozhat két márkát.

Martha és Gottfried Thomas végül közösen megvásárolta a sorsjegyet.

Úgy beszéltek meg, hogy a szelvény Marthánál marad, aki mindjárt bele is tette a nyakában lógó kis tarsolyba, amelyben a pénzt tartotta. Aztán, mintha legalábbis kincset őrizne benne, óvatosan visszacsúsztatta a ruhája alá.

Veitel boldog mosollyal indult vissza a városba. Tökéletesen elégedett volt önmagával, amiért sikerült az összes sorsjegyen túladnia. Igaz, az utolsót áron alul adta el, de azért nem végzett rossz munkát. Ki tudja, talán éppen ezt a sorsjegyet húzzák ki! Nem is lenne rossz, hiszen derék, jóra való kislány vásárolta meg.

Búcsúzóul így szólt Marthához:

– Adja Isten, hogy maga nyerje főnyereményt, Martha kisasszony. Ha így lesz, jön hozzám, és fekteti pénzt biztos papírokba. Ha Veitel kezeli vagyont, higgye el, lesz nagyon jó helyen. Isten tartsa meg egészségben, legyen mindig ilyen derék meg szép. Viszontlátásra!

Martha ábrándozva bólintott, s kezét a ruhája alatt lapuló kis tarsolyra szorította.

Amikor Veitel elment, a két barát visszatelepedett a fűbe, és folytatta az álmodozást. Hogy miről? Természetesen arról, hogy mihez fognak, ha csakugyan nekik kedvez a szerencse.

V.

Néhány héttel később Martha a mezőn legeltette a libákat, s közben a térdén szétteregetett hírlapot böngészte.

Johannes Spiegel esténként szokta odaadni neki az előző napi újságot, amit aztán ő másnap reggel magával vitt a libalegelőre. A lapban, amelyet a közeli városkában jelentettek meg, számtalan apróhirdetés is volt. Martha minden nap becsülettel végigolvasta valamennyit, különös tekintettel azokra, amelyekben háztartási alkalmazottat kerestek.

Úgy tervezte, hogy magasabb bérért habozás nélkül elmegy a városba dolgozni. A tejesembertől hallotta, hogy a háztartási alkalmazottak legalább ötven márkát keresnek havonta, ráadásul karácsonykor gazdag ajándékot is kapnak.

Kezdetben bizonyára kevesebbet keresne, de még akkor is több lenne a bére, mint amennyit a birtokon végzett munkáért kap.

Bármennyire is szerette szárnyas védeniceit, a libalegeltetés nem kötötte le igazán. Fialt volt és erős, szeretett volna komolyabb munkát végezni.

Hát igen, a város! Vajon milyen is lehet ott élni? Martha gondolatai ismét messzire kalandoztak, amikor hirtelen eszébe jutott, hogy az apróhirdetéseket akarta átnézni. Megigazította a térdén az újságot, és buzgón olvasott tovább. Közben egyre csak a tejesember szavai jártak a fejében.

Egyszeriben eszébe jutott Veitel. Mi lenne, ha őt kérné meg, hogy segítsen neki munkát szerezni? Tudta, hogy az alkusz jóindulattal van iránta, biztosan nem tagadná meg tőle a segítséget. Csodálkozott, hogy nem gondolt már erre hamarabb.

Csupán egyetlen gondolat nyomasztotta. Mi lesz az édesapjával, ha ő beköltözik a városba? Ki gondoskodik róla, ki fog rendet rakni körülötte, ha ő nem tudja majd mindennap meglátogatni? Vajon képes lesz-e az apja elboldogulni nélküle?

A tanító szerint csak össze kellene egy kicsit szednie magát, s ha akarna, tudna gondoskodni saját magáról. Talán hajlandó lesz megpróbálni, ha szépen elmagyarázza neki, miért van rá szükség, morfondírozott a leány.

Majdcsak lesz valahogy.

Továbblapozott az újságban, nem hagyott ki egyetlen oldalt sem. Hirtelen a következő nagybetűs címre lett figyelmes: „A TEMPLOMÉPÍTÉS JAVÁRA SZERVEZETT NYEREMÉNYJÁTÉK GYŐZTES SZÁMAI”

A szavak áramütésként érték. Felegyenesedett, és az újságcikkre meredt. Ösztönösen megtapogatta a nyakában lógó vászontarisznyát. Az elmúlt napokban nemegyszer szemrehányást tett magának, amiért kevéske pénzét sorsjegyre fecsérelte, most pedig a kezében tartja a nyerőszámok listáját. Veitel említette is, hogy az újságban benne lesznek a számok.

Most majd megtudja, kihúzták-e az ő sorsjegyét, vagy sem.

Izgatottan megdörzsölte a szemét. Félt hozzáfogni az olvasáshoz, hiszen ha nem nyert, nem reménykedhet tovább. Sóvárogva gondolt rá, milyen jó lenne, ha legalább egy kevéske pénzt nyerne.

Végre rászánta magát, hogy elolvassa a listát. Mennyi szám! Ezek mind nyertek valamit. Miért ne lehetne köztük az övé is?

Remegő kézzel kotorta elő tarsolyából a sorsjegyet, és emlékezetébe véste a számot, majd keresni kezdte a listán.

Bele sem merült még igazán, amikor hirtelen abbahagyta az olvasást, és döbbsen térdére eresztette az újságot. A szeme káprázott, s a számok vadul cikázni kezdtek előtte. Felsőhajtott, és olyan mozdulatot tett, mintha valami látomást akarna elhessegetni magától. Felváltva hol a sorsjegyre, hol pedig az újságra meredt.

Hitetlenkedve olvasta el újra és újra: „A 600 000 márkás főnyereményt a 18444-es

számot viselő sorsjegy tulajdonosa nyerte.”

Atyaúristen... 18444... de hiszen ez az ő száma! Világosan látta maga előtt a sorsjegyet, nem tévedhet, éppen ez a szám áll rajta. Kapkodva vette ki újra a kis vászon tarisznyából.

Nem tévedett, ott van rajta a 18444-es! A számok vad táncot lejtettek a szeme előtt, de akárhányszor pásztázta végig egyenként a számjegyeket, mindig ugyanarra az eredményre jutott.

Szeretett volna megnyugodni, hogy higgadtan tudjon gondolkodni. Nem, nem, ez lehetetlen, nem lehet igaz! Képtelenség, hogy valakinek ekkora szerencséje legyen! Valami tévedés lesz a dologban, igen, csakis tévedésről lehet szó. Rosszul nyomtatták ki a számot, vagy valami más magyarázata lehet a törtéteknek. Olvasott egyszer egy cipészről, aki az újságból értesült róla, hogy a sorsjegye megütötte a főnyereményt. Örömmámorban úszva lerombolta a házát, a műhelyét, mire kiderült, hogy tévedés az egész, az újságba sajtóhiba csúszott. Bizonyára most is ez történt.

Jobb lesz hát, ha nem éli bele magát, amíg meg nem bizonyosodik róla, hogy tényleg nyert. Ha ezt elmulasztja, tán keserű csalódásban lesz része, és ezt nem akarta. Próbált megnyugodni, és lassacskán sikerült is valamelyest összeszednie magát. Utána kell járnia a dolognak, mégpedig amilyen gyorsan csak lehet! Úgy érezte, ha sokáig kell várnia, talán meg is bolondul.

Hirtelenjében nem tudta, mihez fogjon.

Hát persze! Meg kell keresnie Gottfriedet, és neki is megmutatni az újságot. Ha olvasni nem is tud, a számokat össze tudja hasonlítani.

Felugrott, összeterelte a libákat, és maga előtt hajtva őket, a juhász keresésére indult. Tudta, hogy aznap valahova a közelbe hajtotta ki a juhokat.

Egyre gyorsabban szedte a lábát. Néha megállt, és összehasonlította a sorsjegyén és az újságban szereplő számokat. Ilyenkor mindig az az érzése támadt, mintha szárnyakat kapott volna, és meztelen talpa már alig érintené a talajt.

Végre megpillantotta a juhászkunyhó tövében üldögélő Gottfriedet. Szokásához híven harisnyát kötött, közben elégedetten pöfékelt.

Faképnél hagyva a libákat, Martha odafutott hozzá, és megrázta a vállát.

– No, no, mi történt, te lány, csak nem bolondultál meg? Mi ütött beléd, hogy így rám támadsz? - kérdezte csodálkozva az öreg, és értetlenül kémlelte a lány izgalomtól sápadt arcát.

Martnának egyetlen szó sem jött ki a torkán. Némán kiteregette az újságot, rámutatott a nyertes számra, és odatette mellé a sorsjegyüket.

Thomas az újságra, majd a sorsjegyre pillantott, és azonnal megértette, mi történt.

Elhajította a kötését, és talpra ugrott. Dobálni kezdte a sapkáját a levegőbe, s közben vad táncot lejtett. Addig ugrabugrált, amíg rálépett hosszú subája szélére, megbotlott, és elterült a fűben.

Lihegve feltápászkodott, és Marthához fordult:

– Nem megmondtam... hát nem megmondtam, Martha, hogy nyerünk? Szerencséd, hogy rám hallgattál! Látod, milyen okos vagyok, a világ legbölcsebb juhásza! Most pedig... elkezdődik számunkra az igazi élet! Veszek magamnak egy kastélyt... ha-ha... most aztán gazdagok vagyunk, Martha, gazdagabbak, mint a nagyságos úr! Te, 600 000 márka az rengeteg pénz, tudod-e? Egy egész királyságot meg lehet venni rajta.

Kimerülten elhallgatott, majd újra forogni kezdett, akár egy bűgőcsiga. Úgy viselkedett, mint akinek teljesen elment az esze.

Martha gyengéden a vállára tette a kezét. A juhász izgalma láttán egyszeriben visszatért a nyugalma.

– Gottfried, térj már észhez, és gondoljuk végig a dolgot! Lehet, hogy valami tévedés-

ről van szó.

– Badarság! - förmedt rá a juhász. - Értsd meg, miénk a főnyeremény, az újságban is benne van, előre megmondtam, hogy így lesz! Rohanok a faluba, hogy mindenkinek elújságozzam, mi történt. Na, majd bámulnak a parasztok, még maga a nagyságos úr is! Mától kezdve őrizze a birkáit maga!

Gottfried gögösen felvetette a fejét, és indulni készült. Martha azonban megragadta a karját.

– Térj észhez, Gottfried! Nem hagyhatod itt csak úgy a nyáját. Ha tévedés az egész, még az állásodat is elveszíted. Ne menj sehová, mindjárt este lesz, nemsokára indulunk haza. Holnap szabadnapot kérek, és bemegyek a városba Veitelhez; tőle akarom hallani az igazat. Utána még mindig nem késő felmondani. Csak még a mai napot bírd ki, kérlek!

– Hagyjál! Amit Veitel tud, azt én is meg tudom mondani, neki sincs több esze, mint nekem!

Thomas türelmetlenül kiszabadította a karját, majd öles léptekkel átvágott a legelőn.

A történetek után nem tudott okosan, megfontoltan gondolkodni. Úszott a boldogságban, amiért egyik napról a másikra dúsgazdag ember lett belőle, és amit csak akar, az övé lehet. Nem kell többé gátat szabnia legmerészebb vágyainak sem.

Martha tanácstalanul nézett utána. A juhász hosszú, őszes haja vadul lobogott a szélben, a suba meg minden lépésénél verdeste sovány bokáját.

Barátja mámoros kurjongatását hallva, egy röpke pillanatra Martha is kedvet kapott, hogy utána iramodjék, és örömeiben kiáltozva versenyt fusson vele a faluig. Kötelességtudata azonban nem engedte, hogy elmozduljon a helyéről. Kisvártatva odaszólt Fipsnek, a juhászkutyának:

– Figyelj rám, Fips, a gazdád helyett most neked kell ügyelned a nyájra. Csak egy órát kell kibírnunk, utána indulunk haza mi is.

Fips boldogan ugatott, mintha csak azt akarta volna

mondani, hogy Martha csak legyen nyugodt, rá mindig számíthat. A leány azért a közelben maradt a libákkal, és figyelmét megosztotta a szárnyasok és a birkák között. Felvette a földről Gottfried kötését meg a pipát, és bevitte a juhászkunyhóba. Nem tudott egy helyben megülni, egész idő alatt nyugtalanul járkált fel-alá.

Kitépte az újságból azt az oldalt, ahol a nyerőszámok voltak, és a sorsjeggyel együtt beletette a tarsolyába. Olykor megtapogatta, és kezét imára kulcsolva könyörgött:

– Édes Istenem, add, hogy igaz legyen!

Az egy óra valóságos örökkévalóságnak tűnt a számára. A kastély tornyán az óra végre elütötte a hetet. Teljesítette a kötelességét, indulhat haza.

A kutya segítségével maga előtt terelte a birkákat és a libákat. Jól kilépett, szeretett volna minél előbb hazaérni.

A faluból többen elébe jöttek. Úgy bámulták, mint valami csodabogarat, és kíváncsian kérdezősködtek.

Gottfried Thomas házról házra járt, és mostanára már mindenütt elújságozta, hogy ő és a libapásztorlány megnyerték a főnyereményt.

– Csakugyan igaz, amit Gottfried beszél? - kérdezték Marthától izgatottan a parasztok.

– Egyelőre még nem biztos, holnap bemegyek a városba megérdeklődni - mondogatta a lány. A többi sorsjegytulajdonos elkérte tőle az újságot, hogy megnézze, az ő száma szerepel-e a listán.

Marthán és a juhászon kívül senki sem nyert a faluból.

A parasztok elkedvetlenedve sarkon fordultak, és a kocsmába indultak, ahol Gottfried Thomas a fél falut megvendégelte. A rendkívüli bevétel reményében a kocsmáros természetesen hajlandó volt hitelezni.

Martha ügyesen betelerelte a birkákat az ólba, majd a libák következtek. Megmosta az arcát és a kezét, megfésülködött, cipőt, harisnyát húzott, és bekopogott Johannes Spiegelhez.

Megkérte a titkárt, hogy jelentse be az uraságnál.

A juhász dicsekvése addigra már a kastélybeliek fülébe is eljutott.

Spiegel nemrég jelentette von Dohrmának, hogy Thomas nyáj nélkül jött haza a legelőről, és úgy viselkedik, mint aki megkergült.

Dohrma a juhász hanyagsága hallatán szitkozódni kezdett. Már éppen ki akart küldeni egy szolgát a mezőre, hogy hazaterelje a juhokat, amikor Spiegel jelentette, hogy Martha gondoskodott a nyájról. Amikor a lány belépett a dolgozószobájába, megkérte, hogy tájékoztassa a történekről. Martha nyugodtan, tőle megszokott szerénységgel beszámolt a nyereségről, és megmutatta a sorsjegyet meg a kitépelt újságlapot.

Dohrmát elfogta a sárga irigység. Hogy az ördög vinné el, milyen nagy szerencse érte ezt a két toprongyost! Dühös volt magára, amiért nem vásárolta meg annak idején a felkínált sorsjegyeket Veiteltől. Ha megteszi, vége az áldatlan állapotnak, és haláláig gondtalanul élhetne.

És most tessék! Helyette a juhász és a libapásztorlány zsebeli be a pénzt.

Annyira dühítették a történekről, hogy kis híján elvesztette az önuralmát, és majdnem kifakadt a lány előtt. Martha azonban már nem volt az a kis senki, akin csak úgy kitölthette a mérgét.

– Holnapra szeretnék szabadnapot kérni a nagyságos úrtól. Felkeresném Veitel urat, hogy bizonyosságot szerezzek a sorshúzással kapcsolatban - fejezte be a leány a mondanóját.

Dohrma ujjai idegesen doboltak az íróasztallapon.

– Igen, igen, ez csak természetes. Holnap reggel bemehetsz a városba, majd találok valakit, aki elvégzi a munkádat. A magam részéről egyébként teljesen biztos vagyok a dolgban. Persze, az újságcikk nem elég mérvadó, a sorsjegyárusnál kell megnézni a hivatalos listát. Hát persze. Veitel majd segít... na igen... és el ne felejtsem, nos, sok szerencsét kívánok! Az ördögbe... azt hiszem, szükséged lesz rá!

Martha lángvörösre gyúlt arccal, illendően köszönetet mondott. Bizakodással töltötte el, hogy maga Dohrma úr is azon a véleményen volt, hogy nem tévedésről van szó.

Elköszönt kenyéradójától, és kiment. Dohrma merev arccal, tágra nyílt szemmel bámult utána.

Martha első útja az édesapjához vezetett. Egyszerűen képtelen volt megállni, hogy ne újságolja el neki a történeket. Valakivel beszélnie kellett róla, pedig tartott tőle, hogy az apja elborult elméje nem tudja majd felfogni, amit mond neki. Mégis olthatatlan vágyat érzett, hogy egyetlen hozzátartozójával megossza titkos reményeit és a félelmét egyaránt.

Sietős léptekkel megindult a szegényház felé. Nem is ház volt az, inkább egy szegényes, rozszant viskó.

A bognáron kívül csak egy napszámos félig vak és süket özvegye lakott benne, akinek a köszvény görcsbe rántotta a végtagjait. Egyik szobában ő lakott, a másikban Martha édesapja.

A folyosón ócska tűzhely állt, mellette egy zsák krumpli, amit valami jótét lélek ajánlkozott a szegényháznak.

Ha látogatába jött, Martha nem mulasztotta el, hogy bekukkantson az idős özvegyhez.

Amikor átlépte a ház küszöbét, megfogadta, hogy ha tényleg megnyerte azt a tömérdek pénzt, rögtön ad a szegény, öreg Christelnek pár száz márkát, hogy ne kelljen többé a szegényházban élnie. Erre a gondolatra öröm és melegség járta át a szívét.

– Édes Istenem, mennyi jót cselekedhet az ember, ha van pénze! - suttogta maga elé, és összekulcsolta a kezét.

Édesapját a szokásos hangulatban találta. Némán üldögélt az ágyon, és közönyösen maga elé meredt. Amikor a lányát megpillantotta, beesett arcán halvány mosoly jelent meg.

– Martha, kicsikém! - gügyögte, akár egy gyerek, felé nyújtva remegő kezét.

Martha odasietett hozzá. Ha találkoztak, édesapja mindig felélénkült, kicsit javult az állapota. A leány most a nyakába borult, és gyengéden megsimogatta az arcát.

– Apukám, édes, drága apukám, hogy vagy?

– Hoztál dohányt? - kérdezte a férfi válasz helyett. Martha tekintette végigfutott a csupasz falú, rideg helyiségen, ahol az ócska ágyon kívül egy szék, egy billegő asztal, egy kopott szekrényke és egy lavór volt az összes berendezés. A szíve összeszorult, alig kapott levegőt.

– Holnap, apukám, holnap hozok dohányt... hidd el, így lesz... és aztán minden nap, amennyit csak akarsz.

A bognár halványan elmosolyodott.

– Igen... hm... igen, sok dohány... - motyogta. A lány odasimult hozzá.

– Édesapám, azt hiszem, nemsokára vehetünk egy házikót, az ablakokat olyan zöldre festjük, mint amilyen a mi házunkon volt... Tartunk tehenet... lesz orgonabokor is, mint régen otthon. Meglátod, milyen takaros házikó lesz! Te gondozod majd a virágokat, és kápálgatsz a veteményeskertben. És ha kedved lesz, csinálsz egy kocsit.

A férfi felkapta a fejét. Szemében megjelent az öröm szikrája, de aztán gyorsan ki is aludt.

– Nincs szerszámom... mindent ott kellett hagynom! A lány túlradó boldogságában tovább színezte a jövőt.

– Ha akarod, kapsz vadonatúj szerszámot, édesapám.

Apja mogorván megrázta a fejét.

– Nem tudok... a kezem... levegőt markolok vele... mindennek vége... mindennek. Orgona, azt mondd, lesz orgonabokrunk?

– Igen, apa! Olyan nagy fűrtjei lesznek, mint az öklöm! Újra egészséges leszel, mint amikor még anya élt, és a kicsi Guszti is, tudod.

Apja végigsimította a homlokán, mintha egy gondolatot akarna elűzni mögüle.

– Édesanyád... mélyen alszik... az orgonabokrok alatt. Guszti... fekszik a vízben... ringatózik le-föl... le-föl... így ni! - A karját jobbra-balra hintáztatta, mintha kisbabát ringatna.

Martha kisimította az ősz tincseket a homlokából. Szeme megtelt könnyel. Az apja hollófekete haja mostanára teljesen megöszült, a térde megroggyant, úgy festett, akár egy agastyán. Ha kikerülne innen, ha megfelelő ápolást kapna, és egy hozzáértő orvos kezelésbe venné, talán meggyógyulna, és újra örömét lelné az életben. Még soha nem érzett ilyen égető vágyat, hogy édesapját, aki alig volt túl az ötvenen, meggyógyíttassa. Most csak az apja érdekében kérte a Jóistent, hogy igaz legyen, amit az újságban olvasott.

Serényen munkához látott. Ügyesen kitakarította a szobát, megigazította az ágyat, felsperate a padlót, és friss vizet hozott a kútról.

Apja csendesen nézte, ahogy hajladozik, végül megengedte neki, hogy megmossa kezét, arcát, megfésülje összekuszálódott haját, és tiszta inget adjon rá.

Miután ezzel végzett, Martha átszaladt az öreg Christelhez, hogy ott is rendet csináljon. A szerencsétlen, beteg asszony hálásan paskolta meg a kezét.

– Az Isten áldjon meg, kedvesem, mindennap imádkozom érted. Aranyos, jóra való teremtés vagy. Rajtad kívül az égvilágon senki sem törődik az öreg Christellel. Az Isten áldjon meg érte! - mondta remegő hangon.

„Ha minden igaz, már segített is rajtam” - fohászkozott magában Martha.

Még egyszer átment az apjához, és búcsúzóul gyengéden megcsókolta.

– Jó éjszakát, apám! Aludj jól, hallod?
– Igen... hozzád dohányt - figyelmeztette a beteg.
– Hozok, ebben biztos lehetsz - ígérte Martha, majd visszament a kastélyba. Szegényes kamrájában, amelyen ketten osztoztak egy szolgálólánnyal, az izgalmaktól kimerülten dőlt le az ágyára.

Ezen az éjszakán keveset aludt. Nyugtalanul forgolódott az ágyban, s amikor végre elszunnyadt egy rövid időre, álmában egy sereg libát látott. Mindegyik egy sorsjegyet tartott a csőrében.

Amikor utánakapott, a libák elszaladtak, és csőrükben a sorsjegyekkel felszálltak a levegőbe. Egyre magasabban repültek, majd végképp eltűntek a felhők mögött.

VI.

Másnap reggel Martha felkészült az útra. Magára öltötte legjobb ruháját, azt az egyszerű, fekete kötényruhát, amelyet von Dohrma nagyságos asszonytól kapott az édesanyja temetésére.

Felhúzta egyetlen pár cipőjét meg a vastag, szürke harisnyát, amelyet Gottfried Thomastól kapott karácsonyra. Fejére világos színű kartonkendőt kötött, hogy megvédje a napsugaraktól. Az újságot és a sorsjegyet a tarsolyában hagyta, és újra a ruhája alá rejtette.

A házvezetőnő adott neki néhány karéj vajjas kenyeret az útra.

– Ki tudja, meddig időzöl a városban! - mondta kedvesen.

Induláskor mindenki sok szerencsét kívánt neki. Johannes Spiegel kinyitotta az irodája ablakát, és utána kiáltotta rímbe szedett jókívánságait.

Von Dohrma úr és a felesége a verandán reggeliztek, és a szokásosnál nyájasabban fogadták illedelmes köszönését. Az uraság irigykedve, és dühösen nézett utána.

A juhásznak nyomát sem lehetett látni. Késő éjjel, holtrészezen ért haza, és egyelőre az igazak álmát aludta. Amikor szóltak neki, hogy keljen fel, és terelje ki a nyáját, azt válaszolta, hogy hagyják őt békén, király létére csak nem fog birkákat őrizni. Aztán a másik oldalára fordult, és újra mély álomba zuhant. A nyáját aznap az egyik szolgálonak kellett kihajtania.

Martha libáit ugyancsak másra kellett bízni, őket az egyik napszámos fia legeltette. A lány azzal biztatta, hogy bizonyára örökre megkapja az állást. Elárulta neki, hogy nincs szándékában hazajönni még akkor sem, ha kiderül, hogy mégsem nyert a sorsjeggyel, mert a városban akar elhelyezkedni.

Martha azt hitte, Gottfried Thomas elkíséri a városba. Amikor látta, hogy rá nem számíthat, egyedül vágott neki az útnak.

Gondolataiba mélyedve átvágott előbb a falun, aztán a mezőn, végül pedig az erdőn, amely a falu határától egészen a város széléig nyúlt.

A városba érve Gregor Veitel háza után érdeklődött. Az alkusz az egyik félreeső, szűk utcácskában lakott, távol a gazdagabb városnegyedétől. A háza egyszerű volt, szerényen és észrevétlenül simulat bele a házak sorába.

Martha félénken meghúzta a csengőt, s tétován ácsorgott, mígnem egy apró termetű, tűzrőlpattant szolgálólány ajtót nyitott neki.

Martha szabódva megkérdezte, hogy beszélhetne-e Veitel úrral.

– Az úr egy üzletféllel van elfoglalva - felelte a lány. Martha habozott.

– Nagyon fontos ügyben szeretnék beszélni vele - mondta halkan.

– Ha tud várni, amíg befejezi, jöjjön be a nappaliba, ott van a fiatalúr. Talán neki is elmondhatja, mi járatban van.

Martha megkönnyebbülten fellélegzett.

– Szívesen megvárom, ha lehet.

A szolgálo kinyitott előtte egy ajtót, s betessékelte az alacsony, barátságosan berendezett szobába. Veitel fia az ablaknál ült, egy régi íróasztal mellett, könyvek fölé görnyedve. Az ajtónyitásra felemelte a fejét, sötét, okos szeme kérdően tapadt Martha arcára. A lány levette a kendőjét, s a kezében szorongatva, barátságosan rámosolygott.

A fiatalember elfogultan elmosolyodott. Valahol látta már ezt a lányt, de Martha az elmúlt évek alatt annyit változott, hogy hirtelenjében nem ismerte meg.

– Miben lehetek a szolgálatára, kisasszony? - kérdezte készségesen.

– Jaj, nekem, hát nem ismer meg? Martha Berger vagyok Dohrmáról.

A fiatalember felpattant, és szívélyesen kezét nyújtott.

– Hát persze, Martha Berger, a bognár lánya, aki Dohrmán... - zavartan elhallgatott, s végül Martha fejezte be helyette a mondatot.

– ... a libákat őrzi. Úgy bizony!

– Nagyon megnőtt a kisasszony, amióta nem találkoztunk. Legalább négy éve annak, hogy nem jártam a faluban. Foglaljon helyet, kérem, apám hamarosan itt lesz. Bizonyára von Dohrma úrtól hozott neki üzenetet.

Martha leereszkedett egy székre, és önkéntelenül megtapogatta a nyakában lógó vázsontarisznyát.

– Nem erről van szó. Magam szeretnék kérdezni valamit az édesapjától.

– Akkor legyen türelemmel még egy rövid ideig - felelte a fiú barátságosan, a kíváncsi-ság minden jele nélkül. - Ugye, megbocsát, amiért tovább dolgozom, de még ma el kell készülnöm ezzel a fordítással - tette hozzá, azzal visszaült az íróasztalához.

– Természetesen. Kérem, ne zavartassa magát, csendben leszek - válaszolta sietve Martha.

A fiú rámosolygott, és újra belemerült a munkába.

A lány ráérősen körbejártatta tekintetét a helyiségben. Érdeklődéssel nézegette a falon függő képeket. Egyszerű rámába foglalt, szép, bár kissé megsárgult rézmetszetek voltak. Nem tudta, mit ábrázolnak, de kedvteléssel nézegette őket. Így gyorsabban telt az idő.

Jó ideje várt már, amikor végre kinyílt az ajtó, s a maga kíváncsi, mégis elővigyázatos módján Veitel dugta be rajta a fejét. A lányt látva, szikár arcán mosoly terült szét.

– Szent ég... de hiszen ez libapásztorlány Dohrmáról! - kiáltotta örömmel. Most már nyugodtan belépett, és gyorsan becsukta maga mögött az ajtót. - Szolgál nagy örömmre, hogy jött el házamba, Martha kisasszony. Mondja bátran, mi szél hozta? Von Dohrma úr valamit üzent?

Martha felállt. Ebben a pillanatban ismét úrrá lett rajta a türelmetlenség és az izgalom.

– Nem, Veitel úr, a magam ügyében jöttem - mondta sietve.

– Előre örülök, hogy lehetek szolgálatára kisasszonynak. Nagyon örülök.

A lány előhúzta a tarsolyát, és remegő kézzel kivette belőle a sorsjegyet és az újságot.

– Tudni szeretném, hogy igaz-e, ami az újságban áll - mondta, átnyújtva a férfinak a két papírost.

Veitel feltette a szemüvegét, ám mielőtt szétteregte volna az újságot, fürkész tekintettel végigmértte a lányt.

– Talán nyert valamit, Martha kisasszony?

– Éppen ezt szeretném megtudni. Az újságban azt írják, de... édes Istenem... nem tudom, igaz-e, ezért is jöttem ide. Veitel úrnak tudnia kell, hiszen magától vettük a sorsjegyet!

Veitel arca izgatottan megfeszült. Gyorsan megkereste a húzási listát az újságban, és a nyertes számot összehasonlította a sorsjegyen szereplő számmal.

Felemelte a fejét, és döbbsenten meredt Marthára.

– Le kell ülnöm pillanatra - nyögte ki végül, és leereszkedett a karosszékbe. Még egyszer belekukkantott az újságba, majd hirtelen felpattant, mint akit áramütés ért. - Nem, nem! Nincs idő most leülni! Isten az atyám, nem akarom sokáig tartani kisasszonykát kétségek között! Jöjjön, gyermekem, pár perc, és megtudja igazat! - Kapkodva felvette hosszú kabátját, és kézen fogta Marthát.

Kimentek az utcára, majd néhány szűk utcácskán és girbegurba sikátoron átvágva a város központja felé igyekeztek. Veitel egy kis üzlet előtt megállt, és maga előtt tolván a lányt, belépett az ajtón. Aprócska helyiségbe értek, amelyet pult választott ketté.

Az előtérben csak néhány szék és egy vasból készült esernyőtartó árválkodott, a pult túloldalán viszont hatalmas páncélszekrény emelkedett. Mellette asztal, forgószek és egy keskeny polc, amelyen címkékkel ellátott kartonok sorakoztak.

A sorsjegyáros vörös arcú, kövér kis emberke volt. Amikor észrevette a látogatókat, szemüvegét a homlokáról a szemére tolván.

Előzékenyen felállt, és a pulthoz lépett, amelyen húzási listák voltak széttergetve.

– Ah, Veitel úr! Szép jó napot! Minek köszönhetem a látogatást? Parancsol talán néhány sorsjegyet?

– Jó napot, Kern úr! Nem, ma nem vásárolok, csak érdekel az, hogy ami áll újságban, stimmel-e hivatalos húzási listával.

Kern úr felvonta a szemöldökét.

– A főnyeremény az általam eladott szelvények közül került ki. Sajnos mind ez idáig nem tudtam a nyomára jutni, ki vásárolta meg. Talán éppen azok között van, amelyet ön vett át tőlem. A végén még kiderül, hogy éppen ön a boldog nyertes. Vagy talán az összes sorsjegyet eladta? - hadarta a kövér férfi izgatottan, és közben olyan nyugtalanul ficáncolt, mint a partra vetett hal.

– Eladtam összes sorsjegyet. Egyet megvett ez a kisasszonyka... közösen ismerősével. Láta számot az újságban, és akarja ellenőrizni, igaz-e, hogy megnyerte főnyereményt. Megnézhetjük, ugye, hivatalos húzási listát?

– Természetesen, tessék csak, itt a lista... itt pedig a nyertes szám. Fejből is tudom, a 18444-esről van szó.

Martha és Veitel egyszerre hajoltak a lista fölé.

Amikor a lány megbizonyosodott róla, hogy Gottfried Thomasszal csakugyan megütötték a főnyereményt, megszedült. Veitel gyorsan odatolt neki egy széket.

– Szóval igaz? Hát csakugyan igaz? - dadogta Martha bódultan.

A sorsjegyárus időközben ellenőrizte a sorsjegyet. Megerősítette, hogy valóban a nyertes szelvényről van szó. Áradozva gratulált a lánynak a szerencsééhez, aztán Veitel következett, aki örömeiben majd kirázta Martha karját a helyéből.

– Magasságos Isten! Martha kisasszony, örülök, hogy maga nyerte sok pénzt. Én is vagyok csak ember, és legszívesebben magamnak akarnám nyereményt. De ha már Jóisten akarta, hogy eladjam sorsjegyet, boldog vagyok, hogy éppen kisasszonyka vette meg. Isten látja lelkemet, tiszta szívből örülök szerencséjének.

Martha szívére szorította a kezét, érezte, hogy a könnyek végigfutnak az arcán.

– Édes Istenem, egyszerűen nem tudom elhinni, hogy ekkora szerencse ért! Mindent magának köszönhetek! Ha nem jön oda hozzánk a mezőre azokkal a sorsjegyekkel, soha nem jutott volna eszembe, hogy szerencsét próbáljak. Édes, jó Istenem, végre meggyógyíthatom beteg édesapámat! - kiáltotta elcsukló hangon.

Veitel megindultan a vállára tette a kezét.

– Szórjon áldást kisasszony fejére a Jóisten, amiért először gondol édesapjára gyermeki szeretettel. Most pedig halljam, mihez akar kezdeni sok pénzzel?

Martha felsóhajtott.

– Azt bizony nem tudom, kedves Veitel úr. Tájékozatlan vagyok, és nem értek a pénzhez. Apám meg végképp nem, de hát ezt nem kell külön magyaráznom. Most jut eszembe, mit mondott a múltkor: ha nyerek, forduljak bizalommal uraságodhoz. Magánál senki sem ért jobban a pénzügyekhez. Nagyon hálás lennék, ha ellátna tanáccsal, és a segítségemre lenne.

Veitel megfogta a kezét.

– Örömmel, kedves kisasszonyka, örömmel! Ha bízza rám sok pénzt, akkor szólok sorsjegyárus úrnak, fizesse ki napokban, én meg fektetem biztos papírokba. Maga nem kell semmit csináljon, csak felveszi kamatot. Verjen meg Jóisten, ha nem kezelem úgy pénzét, mintha lenne saját gyereke vagyona. Fáradozásomért nem számolok fel többet, mint amennyit nyugodt lelkiismerettel más becsületes üzletember kérne.

Martha meleg ujjjaival megszorította a férfi csontos kezét.

– Igen, kérem, tegye meg a kedvemért. Nagyon tapasztalatlan vagyok, de magában megbízom, és egyébként is okos embernek tartom.

Veitel gyengéden megpaskolta a kezét.

– Lesz velem nagyon elégedett. Most pedig jön velem házamba, és megbeszélünk részleteket.

Elbúcsúztak a sorsjegyarústól, akivel Veitel megállapodott a nyeremény kifizetésének időpontjáról. Az ügyintézészt leegyszerűsítette, hogy Martha nemrég elérte a nagykorúságot, és anyagi ügyekben szabadon rendelkezhetett.

Némán, boldog hálaérzettel a szívében lépkedett az élénken magyarázó Veitel oldalán.

A férfi házában hosszú, komoly beszélgetés várt rá. Veitel amennyire tudta, elmagyarázta a figyelmesen hallgató Marthának, hogyan fogja biztos értékpapírokba fektetni a vagyonát, és hogy ezentúl mennyi lesz az éves jövedelme.

A lánynak zúgott a feje. A kamatlábakból és kamatelszámolásokból szinte semmit sem értett.

– Először betesszük pénzét egy bankba. Ha akar vásárolni birtokot, vagy befektetni pénzt egy vállalkozásba, legjobban teszi, ha megvárja kedvező alkalmat. Én mindig tartom szememet nyitva, nehogy legyen belőle kára - fogadkozott Veitel.

Martha okos, megfontolt lány volt. Megértette, hogy a nyeremény egész életét megváltoztatja, nem élhet többé úgy, ahogy eddig. Ezzel kapcsolatban is atyai jó barátjához fordult tanácsért.

Veitel azt tanácsolta, hogy mindenekelőtt tökéletesítse hiányos képzettségét.

– Ne higgye azt, Martha kisasszony, hogy gazdagoknak nem kell tanulni. Nagyobb baj, ha gazdag ember buta, mint ha egy szegény ördög az. Nem tudja okosan használni vagyont, többi ember pedig kineveti ezért. Gazdag ember képzettség nélkül jár rosszul, akár csak az, aki akar enni jó levest, már érzi is finom illatot, de nincs hozzá kanala. A tudást nem veheti el senki, olyan vagyon, ami nem veszít értékét. Hallgasson tapasztalt emberre, aki akar magának jót. Tanuljon minél többet. Ideje van sok is, hiszen jövőben nem lesz más dolga, mint éljen tanulásnak és édesapjának.

Martha szeme lelkesen felcsillant.

– Kiskorom óta éppen ez az, ami után mindig is vágyakoztam. Tanítónő szerettem volna lenni, édesanyám is annak szánt. A tanítóm nem győzött sajnálkozni, amikor látta, hogy nincs rá lehetőségem. Kimondhatatlanul örülök, hogy végre tanulhatok. Istenem, de jó lesz! De először... igen, először édesapámról kell gondoskodnom, azt akarom, hogy újra egészséges legyen. Veitel úr szerint mit kellene tennem?

Veitel elgondolkodva simított végig a szakállán, majd amikor eszébe jutott a megoldás, elégedetten bólintott.

– Tudok adni tanácsot Martha kisasszonynak. Elmegy Wagner professzor úrhoz, akinek van szanatórium városi erdőben idegbetegek számára. Oda kell bevinni édesapját. Hosszú és drága lesz gyógykezelés, de ha lehet rajta segíteni, professzor úr tudja módját.

Martha boldogan hallgatta.

– Ha elvitte édesapját professzorhoz, maga elmegy dr. Zieglerné asszonyhoz, Kert utcába. Finom, okos hölgy, és nevelt sok fiatal lányt. Kell tudni viselkednie, mint úrihölgyek, Martha kisasszony, mert lett sok pénze. A vagyon kötelez, és dr. Zieglerné asszony megtanítja mindenre, amit egy hölgynek tudni kell.

Martha félénken megkérdezte:

– Hajlandó lesz egy egyszerű falusi lánnyal foglalkozni?

– Hát persze! Nem törődik azzal, mi volt kisasszony régen, hanem, hogy most mi. A pénz, kedves kisasszonykám, hatalom, amely nyit ki minden ajtót. Ha akarja, megyek magával dr. Zieglerné asszonyhoz, hogy megbeszélje vele részleteket. Wagner professzorhoz is elkísérem.

– Akár indulhatunk is, de előtte szeretnék még valamit megbeszélni. Van még egy nagy kívánságom. Szeretném kihozni szegény, öreg Christelt a szegényházból. Hideg és sötét a

szobája, akárcsak az apámé. Megérdemli, hogy jobb élete legyen. Rendes embereknél kellene elhelyezni, akik törődnek vele, és gondos ápolásban részesítik. Mit gondol, mennyi pénzt adjak neki?

Veitel hunyorogva nézett a szemébe, majd nagy sokára megszólalt:

– Martha kisasszony nagyon jó gyermek. Nem gondol csak saját magára, hanem először szegény, öreg asszonyra, aki nem is hozzátartozója. Sokan fordulnak majd kisasszonykához, és ha akar ajándékozni mindenkit, aki kéri, végén nem marad semmije.

– De amikor olyan nagyszerű érzés örömet szerezni valakinek!

– Segítsen szegény asszonyon, de ne adjon neki pénzt, ami majd asszony halála után lesz Dohrma községé, amely ült ölbe tett kézzel, amikor kisasszonyka volt bajban. Inkább adjon beteg asszonynak szerény havi jövedelmet élete végéig. Így rajta is segít, meg a tőke is megmarad. Ha akar jót tenni, akkor is kell okosan számolni. Jöjjön, most elmegyünk Wagner professzorhoz és dr. Zieglerné asszonyhoz. Utána kísérem Dohrmára, ahol először rendesen felmondja állást. Akarok minél hamarabb beszélni Thomas úrral, hogy fektesse ő is be pénzét, mint kisasszonyka.

A lány egyelőre nem akarta Veitel tudtára adni, hogy Thomasnak esze ágában sincs befektetni a pénzét. Ki tudja, hátha meggondolja magát.

Dr. Zieglerné takaros villában lakott a Kert utcában. Intézetében főként a környékbeli földbirtokosok lányait helyezte el. A Marthához hasonló korú lányok a kedves doktorné szárnyai alatt jó nevelésben részesültek, és pótolták hiányos képzettségüket. A magas, energikus, jóságos tekintetű asszony kissé meglepetten fogadta Veitel urat és védencét.

Veitel röviden ecsetelte Martha helyzetét, tolmácsolta a lány kívánságát, hogy felvételt kér az intézetbe.

Martha szerénysége, kedvessége kedvező benyomást tett az idős hölgyre. Röviden elbeszélgetett vele, és miután meggyőződött róla, hogy illedelmes, jó modorú lány, kész volt befogadni a házába.

Innen egyenesen Wagner professzor szanatóriumába mentek. Az orvos figyelmesen végighallgatta a lány beszámolóját, majd közölte, hogy már másnap felveszi az édesapját a szanatóriumba.

Martha belátta, hogy Veitelnek igaza van, a pénz csakugyan megnyit minden kaput. Bódulat fogta el, ha arra gondolt, hogy most már ő is a gazdagok közé tartozik.

Veitel késő délután a saját kocsiján vitte őt vissza a birtokra.

Még be sem értek a faluba, a kijózanodott Gottfried Thomast pillantották meg, aki elébük jött, hogy mielőbb hallja a jó hírt. Vele volt néhány falubeli férfi is, akik részben kíváncsiságból, részben számításból meg akartak bizonyosodni róla, hogy a juhász valóban megütötte a főnyereményt.

Martha odaszaladt hozzá, izgatottan megfogta a karját, és lelkendezve újságolta:

– Képzeld, Gottfried, minden igaz, csakugyan gazdagok vagyunk!

Gottfried öntelt mozdulattal a mellénye karkivágásába dugta a hüvelykujját.

– Gyerünk a kocsmába, emberek, ütsetetek csapra egy hordó sört... mindjárt megyek én is utánatok? - szólt hetykén a falubeliekhez.

Martha megrángatta a ruháját.

– Ne butáskodj, Gottfried, megint le akarod inni magad?

A juhász fölényesen felvonta a szemöldökét, és felfújta az arcát, akart egy levelibéka.

– Ha úgy tartja kedvem, mától fogva mindennap holtrészeg leszek. Ha akarom, víz helyett is sört iszom, vagy inkább valami jóféle bort!

– Ezt nem teheted meg, Gottfried! Nem lehetsz ennyire önfejű! Az ég szerelmére, kérlek, térj észhez! Látod, eljött Veitel úr, hogy beszéljen veled a pénzről. Tanácsot ad neked.

– Igen, Thomas úr, akarok tanáccsal szolgálni és segíteni, hogyan fektesse be legjobban sok pénzt, ahogy Martha kisasszonynak is segítettem. O azonnal rám bízta egész vagyó-

nát.

A juhász megragadta Veitel kabátgombját, és dőlyfösen elfintorodott.

– Haha! Szeretné, ugye? Ide figyeljen, én tízszer okosabb vagyok uraságodnál! Nincs szükségem a tanácsaira, egyedül is elboldogulok. Haha, hát persze, hogy szeretné bezsebelni a pénzemet! Nem, ennyire azért nem ostoba a jó öreg Gottfried Thomas! A pénzemet nem adom ki a kezemből, az egyszer biztos!

– De Thomas úr, jobban jár, ha beteszi jó bankba. Meglátja, pénz dolgozik magától.

– Badarság! Inkább bemegyek a városba, és veszek magamnak egy házat, egy szép, nagy házat, ezt már kitaláltam. Nagy kertje lesz, odabenn pedig temérdek szolga. Úgy döntöttem, felveszek egy komornyikot, mint amilyen a nagyságos úrnak volt korábban.

Thomasnak annyira fejébe szállt a dicsőség, hogy nem tudott többé józanul gondolkodni. Felfuvalkodottságában észre sem vette, hogy Veitel milyen sajnálkozva hallgatja. A tapasztalt pénzember már előre látta a juhász csúfos bukását.

Thomas nem zavartatta magát, hadart tovább:

– Bizony ám! És mostantól nagyurakkal fogok barátkozni. Meghívom őket a házamba, aztán meg autókázni megyek velük. Úgy bizony, veszek egy autót is! Libériás inas fogja vezetni. Haha, tudom én, hogy kell a finom urat játszani, ehhez nincs szükségem magafajta nagyokosra!

Egyszerűen lehetetlen volt jobb belátásra bírni. Martha megpróbált a lelkére beszélni, de intelmei süket fülekre találtak. Az egyetlen, amit Veitel hosszas gyözködés árán el tudott érni, az volt, hogy Gottfried megbízta, vegyen neki egy villát a városban.

Igaz, tétovázott egy kicsit, ne kastélyt vegyen-e inkább, mire Veitel megmagyarázta neki, hogy arra nem futná a pénzéből. Amikor ezt meghallotta, Gottfried nagy nehezen beleegyezett a villavásárlásba.

VII.

Teltek-múltak a hónapok. Martha édesapját Wagner professzor szanatóriumában kezelték, ahol szemlátomást kitűnően érezte magát.

Martha beköltözött dr. Zieglerné asszony intézetébe. Hamarabb feltalálta magát, mint remélte. Néhány hónap múlva senki sem ismert volna rá az egykori libapásztorlányra a csinos, kecses mozgású fiatal hölgyben.

Sokat kellett tanulnia, és állandóan figyelni saját magára, a viselkedésére, a mozdulataira. Mindez azonban nem okozott gondot neki, szívesen csinálta.

Most is naponta meglátogatta az édesapját, aki sokkal jobb színben volt, mint korábban. A gondos ápolás és a megfelelő gyógykezelés hamar érezte hatását.

Wagner professzor nyíltan megmondta, hogy hosszú időbe telik, mire az apja újra rendszeren tud gondolkodni és beszélni. Ugyanakkor látott rá reményt, hogy a bognár végül teljesen visszanyerje az egészségét. Mielőtt azonban hozzáláttak volna a gyógykezeléséhez, a betegnek testileg meg kellett erősödnie.

Martha belátta, hogy a gyógyulás hosszú időbe telik, és nem megy máról holnapra. Biztosította a professzort, hogy türelmesen kivárja, akármeddig tart, csak újra egészséges legyen az édesapja.

Gyakran benézett Veitelhez is, akivel mindig akadt megbeszélnivalója.

Egyszer sem mulasztotta el, hogy érdeklődjék, mi újság Dohrmáéknál és a birtokon. Veiteltől hallotta, hogy nem sokkal az ő elköltözése után, nagybeteg édesanyja kívánságára Artúr hosszabb időt töltött otthon.

Állítólag a nagyságos asszony mindenáron össze akarta boronálni a fiát egy gazdag leánnyal. Végül elkésett, mert a lányt közben eljegyezte egy másik földbirtokos. Artúr pedig hoppon maradt.

Mialatt Veitel a füstbe ment házassági tervről mesélt, a szeme megtelt elfojtott haraggal. A lány ösztönösen érezte, hogy az alkusz gyűlöli Artúrt, amiért az nemegyszer megalázta. Mindez nagyon nyomasztotta.

A legszívesebben felhozott volna valamit az ifjú Dohrma védelmére, de szégyellte bevallani, hogy akárhogyan is viselkedett vele, mégis rokonszenvez a fiúval.

Martha senkinek sem beszélt erről, Veitel pedig természetesnek vette, hogy a gyermekkori sérelmek miatt ő is gyűlöli a földbirtokos fiát.

– Igen, igen, Martha kisasszony - jegyezte meg egy nap, - ifjú von Dohrma büszke és szép, úgy viselkedik, mintha máris lenne tábornok. Persze az nem lesz soha, veti le cifra egyenruhát, amikor Veitel akarja!

Martha rémülten hallgatta.

– De ugye, ezt soha nem akarja, Veitel úr? - kérdezte aggodalmas arccal.

– Uszította ellenem vad kutyákat, és rám csapott ostorral. Miért ne akarnám, hogy gögös fiatalúr érezze egyszer magát kicsinek, porba alázva? Sok éve várom pillanatot, és ha most eljön, nem hagyom kihasználatlanul.

Az alkusz haragos tekintettel a zakója felső zsebéhez kapott. Ott lapult a levéltárcája, benne pedig a váltó, amelyre Artúr előző nap odahamisította az apja aláírását.

Martha sejtette, hogy Veitel tervez valamit a fiú ellen. Megpróbálta kifaggatni, de az csak titokzatosan rázta a fejét, és így szólt:

– Tartsa távol magát egésztől, Martha kisasszony nem hölgynek való.

– Nem vagyok én hölgy, Veitel úr, csak von Dohrma úr egykori libapásztorja. Mint ahogy Gottfried is örökre a juhász marad, akárhogy kikente-kifente magát, és akármilyen

előkelő uraságokkal barátkozik is - felelte Martha sóhajtván.

Veitel nevetve megrázta a fejét.

– Különbség akkora kisasszony és Thomas úr között, mint vadrózsa és bogáncs között. Van eltérés ruhában, kinézetben és viselkedésben kisasszonyka és a város előkelő hölgyei között? Én azt mondom, nincsen - mérte végig a lányt elégedetten, s gyengéden az ujjai közé fogta karcsú kis kezét. - De könyörgöm, nézze meg Thomas urat! Szállt a fejébe nagy gazdagság, tette őt nagyon ostobává. Kisasszonykában mindig volt finom előkelőség, még amikor őrizte libákat is. Sokat tanult, és fog mindent megtanulni, ami kell finom hölgynek. Magácskát nem féltém. - Elengedte Martha kezét, szemlátomást erősen töprengett valamin. - De a Thomas úr nem tanul semmit! - csattant fel végül bosszúsan. - Hagyja magát becsapni hízelgőktől és tányérnyalóktól, akik mennek villájába, isszák finom borokat, és emésztk fel pénzét, amit nem bízta rá becsületes alkuszra.

Martha szomorúan bólintott. Ha nem változtat az életmódján, Gottfried Thomas valóban egykettőre feléli a vagyonát. Neki szerencsére nem voltak túlzott óhajai. Mindössze annyit szeretett volna elérni, hogy édesapja meggyógyuljon, és vegyen kettejüknek egy tataros, vidéki házat. De ezzel még ráér. Az apja kiváló ellátásban részesül a szanatóriumban, ő pedig jól érzi magát dr. Zieglerné intézetében.

Csupán azt fájlalta, hogy nem lehetett egész nap a szabadban, mint korábban.

Gyakran elfogta a vágyakozás a mező ezer színe és illata után. Ilyenkor engedélyt kért az igazgatónőtől, és sétálni indult.

Az idős hölgy helytelenítette, hogy egy fiatal lány egyedül sétáljon, s inkább maga is csatlakozott hozzá. Martha fürge lábai azonban olyan kitartóan rótták az utat, hogy egy idő után nem tudott lépést tartani vele.

Martha végül eloszlatta az idős hölgy kételyeit.

– Kedves doktorné, nyugodtan elengedhet egyedül sétálni. Miattam felesleges aggódnia. Rám soha nem vigyáztak annyira, mint a többi növendékére, én egészen más körülmények között nőttem fel. Miután édesanyám meghalt, egyedül kellett megállnom a helyem, és még édesapámról is nekem kellett gondoskodnom. Hadd jöjjen ki néha a szabadba, hogy sétáljak egy nagyot! Képtelen vagyok elviselni a bezártságot.

Látta, hogy dr. Zieglerné tétovázik, ezért gyorsan hozzáfűzte:

– Megígérem, hogy Dohrma felé sétálok, azt a részt úgy ismerem, akár a tenyeremet. Ugye, megengedi?

A doktorné beleegyezett, és ettől a naptól fogva Martha egyedül sétálhatott a környéken.

Micsoda felejthetetlen órák voltak ezek! A falakon kívül úgy érezte, könnyebben, szabadabban lélegzik.

Mint egykor legeltetés közben, most is önfeledten beszélgetett a széllel és a felhőkkel.

Gyakran elsétált egészen a faluig. Megállt az erdőszélen, onnan nézte Dohrmát meg az uraság kastélyát. Néha hanyatt feküdt a fűbe, és a felhőkben gyönyörködött. Gondolatai visszakanyarodtak a múltba, s ilyenkor eszébe jutott Artúr, akit olyan hosszú ideje nem látott.

Egyáltalán megismerné-e, ha váratlanul felbukkanna előtte? És a fiú? Vajon ő felismerné-e még benne a kis „libapásztorlányt”? Alkalmasint most is gögösen keresztülnézne rajta!

Vagy mégsem, hiszen azt sem tudná róla, hogy kicsoda! Ismerősei váltig hangoztatták, mennyire megváltozott az intézeti évek alatt.

Egy napon ismét a falu határában sétálgatott. Az erdőszélen rövid pihenőt tartott, majd a keskeny erdei ösvényen visszaindult a városba. Alig tett néhány lépést, amikor nem messze tőle a bokrok mögül karcsú, magas fiatalember bukkant elő.

Vadászruhát viselt, puskáját a vállára akasztotta, az oldalán kutya futott.

Martha megtorpant, érezte, hogy arcába szökik a vér. Azonnal megismerte Artúr von Dohrmát, pedig az évek folyamán az ő arcvonásai is megváltoztak.

A sötét szempár mélyéről eltűnt a hajdani gőg és büszkeség, a fiú tekintete inkább komornak tűnt. Válla megszélesedett, de az orrát már nem hordta olyan magasan, mint régen. Lehorgasztott fejjel, gondolataiba mélyedve lépdelt az ösvényen.

Martha szíve a torkában dobogott. Se holt, se eleven nem volt, amikor Artúr felemelte a fejét, és meglepetten rápillantott. A lány zavarba jött, hiszen most történt meg először, hogy a fiatalember nem nézett gőgösen keresztül rajta. Inkább álmélikodva tapadt rá a tekintete.

Martha nem láthatta magát, hogy milyen szép, ahogy világos ruhájában előbukkan a sötét erdőből. Lányos zavarában még a szokásosnál is bajosabban festett. Ahogy megpillantotta Artúrt, villámszerűen hasított belé a felismerés, hogy amit iránta érez, nem más, mint szerelem.

Ezek után csak azért sikerült neki viszonylag gyorsan visszanyernie a lélekjelenlétét, mert biztosra vette, hogy a fiatalember nem ismerte meg. Artúr még csak nem is sejti, ki csoda ő, azt pedig már végképp nem, mit érez iránta.

Ebben valóban nem tévedett. Az ifjú von Dohrma réges-rég megfedkezett a kis libapásztorlányról, s meg sem fordult a fejében, hogy az ő vonásai után kutasson a váratlanul előtte termett, szépséges leány arcán. Annak idején neki is a fülébe jutott a libapásztorlány és a juhász szerencséje, de azóta annyi gondja volt, hogy hamar megfedkezett róla.

Az első pillanatban Martha ösztönösen üdvözölni akarta, de amikor látta, hogy a fiú nem ismerte meg, meggondolta magát. Szerencsére idejében eszébe jutott, hogy fiatal hölgy lévén illetlenség volna elsőként köszönnie egy úrnak.

Összeszedte minden bátorságát, és lesütött szemmel elhaladt mellette. Artúr illedelmesen utat engedett neki, és visszahívta a kutyáját, amely kíváncsian szimatolta körül Martát.

Amikor a leány eltűnt a fák mögött, Artúr megállt, és sokáig nézett utána. A kutya a farkát csóválta, és várakozásteljesen nézett gazdájára, mintha csak ezt mondaná:

„Hogyhogy nem ismerted meg, pedig régebben ott élt a birtokon!”

Artúr nem értette a kutya néma beszédét, így csak mosolyogva a fejére koppintott, és halkán megjegyezte:

– Mit szólsz, Tyras, ugye, milyen bájos kislány volt! Ilyet aztán ritkán lát az ember!

Tyras gazdája lábszárvédőjéhez dörzsölte az orrát, majd egy pillanatra ő is a könnyed léptekkel távozó leány után fordította a fejét. Bizony, nincs mit tenni, elment. Legjobb, ha ők is folytatják az útjukat.

Artúr elgondolkodva lépdelt tovább, és újra átadta magát a szomorú gondolatoknak.

Martha, szívében remegő nyugtalansággal folytatta útját. Nem tudott másra gondolni, csak Artúr megváltozott viselkedésére, aggodalommal teli tekintetére. Mi történhetett, hogy ennyire megváltozott? Csak a birtok sorsa aggasztotta, vagy más gondjai is vannak?

Eszébe jutottak Veitel szavai: „Miert ne akarnám, hogy gőgös fiatalúr érezze egyszer magát kicsinek, porba alázva? Sok éve várom pillanatot, s ha most eljön, nem hagyom kihasználatlanul.”

Megmagyarázhatatlan félelem lett úrrá rajta. Vajon mit akart mondani Veitel ezzel a homályos kijelentéssel? Mindenesetre Artúrt veszély fenyegeti... talán még az ősi birtok elvesztésénél is nagyobb.

Próbálta elhítenni magát, hogy tulajdonképpen semmi köze az egészhez. Mit érdekli őt, hogy Artúrt veszély fenyegeti! Talán bizony megérdemli, hogy aggódjon miatta, amikor éveken át olyan magas lóról beszélt vele, amikor annyiszor és olyan durván megsértette?

A lelke mélyén persze már régen megbocsátotta neki az összes sértést, s most egyre

csak a fiú komor, aggodalmas arcát látta maga előtt.

Egyszeriben az ő arcáról is eltűnt a mosoly és a jókedv. Pedig az imént, amikor sétálni indult, milyen felhőtlenül boldog volt! Mennyire élvezte, hogy ismét kint lehet a szabadban, a kedves, napsütötte réteken s az enyhet adó, árnyas erdőben! Amióta azonban gondterheltnak látta Artúrt, nem tudott úgy örülni a sok szépségnek, mint annak előtte.

Este, lefekvéskor elhatározta, hogy másnap felkeresi Veitek, és megkérdezi tőle, mi történik a Dohrma-birtokon. Hátha mégis elárulja, mit tervez Artúr ellen, és akkor talán szólhat a fiú érdekében.

VIII.

Másnap úgy tett, ahogy eltervezte. Veszélyt szimatolva, rossz sejtelemmel a szívében indult az alkusz házába. Miután megbeszélték szokásos pénzügyeiket, Martha Dohrmárol kezdett kérdezősködni.

Veitel megrántotta a vállát, bozontos szemöldöke alatt a sötét szempár haragosan megvillant.

– Azt kérdezi, mi újság birtokon? Kilátások rosszak, nagyon rosszak. Nagyságos asszony haldoklik, orvos mondta nekem, napjai meg vannak számlálva, Már fiát is odahívta halálos ágyhoz. Veitel vár, nem akarja zavarni haldokló békéjét - felelte komoran az öreg, s közben csontos kezét dörzsölgetve, szokásához híven fel-alá járkált a szobában. - De mi-kor lehunyta szemét örökre, lépéseket teszek, akarom visszakapni pénzemet.

Martha összekulcsolta a kezét. Istenem, Artúr anyja haldoklik! Hát ezért volt olyan szomorú tegnap! Vagy egyéb gondjai is vannak?

– Ez azt jelenti, hogy el kell adniuk a birtokot, Veitel úr? - kérdezte nyugtalanul.

– Eladni, de hogyan? Nem könnyű csak úgy találni vevőt. Vén Veitel lesz kénytelen maga átvenni egy időre, hogy ne veszítse el pénztét.

– És von Dohrma úrral meg a fiával mi lesz? - kérdezte Martha halkán.

– Hogy mi lesz velük? Fognak dolgozni, hogy megkeressék betevő falatra valót, úgy, ahogy csinálják mások. A fiatalúr veti le cifra egyenruhát. Enélkül is kell neki levetni, mert... - itt elhallgatott, majd szomorúan folytatta: - Kisasszonykának jobb, ha nem is hall ilyen dolgról. Csinált nagy butaságot, hogy szerezzon pénzt. Hagyjuk ezt! Majd jön Veitelhez, és fog siránkozni, meg könyörögni... lesz kicsike... ilyen kicsike! Rimánkod majd, hogy Veitel hagyja meg neki becsületét. Közel van óra, amire vártam! - A férfi szemé fenyegetően megvillant.

Marthát elfogta a rémület.

– Kedves Veitel úr, mit követett el Artúr von Dohrma? Kérem, mondja meg! - könyörgött.

A férfi éles, fürkésző pillantást vetett rá.

– Kisasszonykát miért érdekli? Ő talán törődött libapásztorlánnyal? - szólt rá a szokásosnál nyersebben.

A lány rimánkodva ragadta meg a karját.

– Akárhogy is viselkedett régen, nem rossz ember, ebben biztos lehet! Mindennek a helytelen neveltetése az oka.

Az öreg ismét a lány arcát fürkészte, majd elégedetlenül megcsóválta a fejét.

– Igen, igen, sajnós tanult gögösséget anyjától, és örökölt könnyelműséget apjától. Kell neki most már viselni következményeket.

Martha még most sem engedte el a férfi karját.

– Mit akar csinálni vele?

– Hogy mit? Állok bosszút rajta. Mondom neki: Menjen el Dohrmárol, most Veitelnek van joga lenézni azokat, akik régen semmibe vették. Fogom kényszeríteni, hagyja el kastélyt!

Martha elfehéredett.

– Ezt nem teheti! Ennyire nem lehet gonosz!

– Én, gonosz, gyermekem? Olyan vagyok, amilyen.

Szentírás is mondja: „*Szemet szemért, fogat fogért*” Ehhez tartok magamat. Kisasszonyka meg ahhoz, hogy: „*Szeressétek ellenségeiteket!*” Haha, ez nem fekszik Veitelnek - mondta, és szúrós tekintettel végigmért a lányt.

Martha elpirult. „*Szeressétek ellenségeiteket*” - mondta az imént az öreg, s őt lelke mélyéig felkavarták e szavak. „*Szeressétek ellenségeiteket!*” Artúr von Dohrma csakugyan az

ellensége, és ő mégis szereti? Erre a kérdésre nem tudott felelni, és Veitelnek sem tudott mit mondani. Egy hang nem sok, annyi sem jött ki a torkán. Olyan nyugtalanság fogta el, hogy érezte, most nem tud tovább beszélni az alkusszal. Majd ha lecsillapodott, higgadtan végiggondolja az egészet.

Artúr egyelőre biztonságban van. Veitel maga mondta az imént, hogy amíg a nagyságos asszony él, békén hagyja őket. Ezek szerint van rá ideje, hogy eltervezze, miként mentse meg Artúrt. Hogy segíteni fog rajta, egy pillanatig sem volt kétséges előtte.

Sietve elbúcsúzott az alkusztól, és hazaindult. A következő saroknál lehorgasztott fejjel Artúr von Dohrma jött vele szemben. Elment a lány mellett, anélkül hogy észrevette volna.

Martha lopva utánaézett. Amikor látta, hogy benyit Veitel házának kapuján, elfacsarodott a szíve. Legszívesebben ott helyben sírva fakadt volna.

Artúr von Dohrma mögött nehéz időszak volt, de ami ezután várt rá, még ennél is nehezebbnek látszott. Nemrég nagyobb összeget veszített a kártyán, és nem tudta törleszteni. Hirtelen elhatározással odahamisította az apja nevét egy váltóra, és ettől fogva nem volt egyetlen nyugodt perce sem. Hiába próbálta felhajtani az összeget, amellyel visszavásárolhatta volna a váltót, senki sem adott neki kölcsön. Egyre jobban közelgett a lejár

at napja, s nemrégiben azt is megtudta, hogy a váltó időközben Veitel kezébe került.

Ez a fejlemény enyhe vigasz volt Artúr számára, mivel nem sejtette, hogy az alkusz haragszik rá. Azt remélte, ha beszél Veittel, az öreg egy saját nevére kiállított adóslevél fejében talán visszaadja neki a váltót.

Mindenképpen szerencsét akart próbálni nála, hiszen a becsülete forgott kockán.

Amikor kézhez kapta édesapja levelét, amelyben hazahívja a birtokra, hogy haldokló édesanyja mellett legyen, szabadságot kért parancsnokától. Elhatározta, hogy tesz egy utolsó kísérletet, és apjához fordul kölcsönért. Ha nem jár sikerrel, nincs más választása, mint hogy felkeresse Veitelt, és rávegye, hogy bármi áron adja vissza neki a váltót. Ha az öreg elutasítja a kérését, nem marad más hátra, mint hogy bevallja apjának az okirat-hamisítást.

Hogy azután mi lesz... erre gondolni sem mert.

A parancsnoka édesanyja válságos állapotára való tekintettel azonnal hazaengedte szabadságra.

Artúr szomorúan látta, hogy az anyjának már valóban nincs sok hátra. Életének ebben a gyötrelmes időszakában ébredt rá, hogy helytelen neveltetéséért csak a szüleit okolhatja. Mégis fáj neki, hogy el kell veszítenie anyját, aki születése óta vakon imádta.

Ugyanakkor édesanyja válságos állapota sem riasztotta vissza attól, hogy kölcsönért folyamodjon az apjához.

– Ha lenne annyi pénzem, amennyit kérsz, valóságos Krözusnak érezném magam - mutatta fiának Moritz von Dohrma az üres páncélszekrényt.

Artúrnak ezek után nem maradt más választása, mint hogy nehéz szívvel felkeresse Veitelt. Az alkusz azonnal fogadta.

Szeme diadalittasan fellángolt, amikor meghallotta, ki keresi. Ám a vendéget már a tőle megszokott udvariassággal üdvözölte. Szikár arcának egyetlen rezdülésével sem árulta el, hogy ismeretes előtte jövetelének célja.

– Kérem, foglaljon helyet! Minek köszönhetem megtiszteltetést? - kérdezte, és bozontos szemöldöke alól éles pillantást vetett Artúrra.

A fiatalember gondterhelt sóhajjal leült.

– Óriási kérésem lenne, Veitel úr. Veitel gúnyosan elhúzta a száját.

– Hogyan? Fiatalúr csak nem ereszked le hozzám, hogy kérjen valamire?

Artúr végigsimított a homlokán.

– Leereszkedésről szó sincs!

– Nem értem. Azt hittem, Dohrma fiatalúr áll magasan Veitel felett.

Artúr elvörösödött.

– Kérem, ne beszéljen így! Tudom jól, hogy régen, oktondi, zöldfülű gyermek lévén neveletlenül viselkedtem önnel. Higgye el, nem tudtam, mit teszek. Nem gondolkodtam, egyszerűen csak beképzelt voltam, és így is viselkedtem. Mit hozhatnék fel mentségemre? Otthon mást sem hallottam, mint hogy előkelő származású vagyok, aki magasan felette áll embertársainak. A gyermek gondolkodás nélkül elfogadja, amit tanítanak neki. Saját véleménye csak később alakul ki.

Veitel meglepetten hallgatta a fiatalember komoly, egyszerű szavait, melyek elgondolkodtatták. Artúr ezúttal új oldaláról mutatkozott be.

„Csak azért beszél így, hogy port hintsen a szemembe, de a vén Veitelt nem lehet lóvá tenni” - gondolta magában.

Kihúzta magát, és vádló tekintettel megkérdezte:

– Ezzel azt akarja mondani, hogy semmivel sem tartja magát különbnek nálam? Régen meg uszította rám kutyákat, és vágott rám ostorral?

Artúr újra elvörösödött.

– Természetesen kimondhatatlanul szégyellem az akkori viselkedésemet. Szívből sajnálom a történeteket, és utólagos bocsánatát kérem.

Veitel gúnyosan elnevette magát.

– Micsoda megtiszteltetés! Uraság leereszkedik, és kér tőlem bocsánatot. Érezném nagy megtiszteltetésnek és lennék rá büszke, ha nem tudnám, hogy fiatalúrnak valami nagyon nyomja lelkét, és csak ezért alázkodik meg.

Artúr felsóhajtott.

– Hát Veitel úr tudja, milyen ügyben jöttem? - kérdezte alig hallhatóan.

Veitel bólogatott, és széttárta az ujjait.

– Nem kell hozzá sok fantázia, tudom akár öt ujjamon kiszámolni. De azért beszéljen, hallgatom.

A fiatalember megfogta az asztal szélét, hogy csillapítsa a keze remegését.

– Mielőtt előadnám a kérésemet, szeretném megkérdezni, mik a tervei a birtokkal kapcsolatban. Apám csak néhány hónappal ezelőtt adta a tudtomra, hogy a csőd szélén állunk. Azt mondta, kizárólag uraságodon múlik, meddig maradhatunk még a birtokon. Nos, szeretném tudni, mikor kell elhagynunk a házunkat, s hogy a csőd eljárás után marad-e némi pénzünk.

Veitel a szakállát simogatta, miközben szemében kísértetiesen izzott a bosszú lángja.

– Hallgasson ide! Amint édesanyja lehunyta szemét, előadom követeléseimet. Nem akarok veszíteni sok pénzt. Kérdezi, mijük marad? Csak a gúnya, ami van magukon. A birtok utolsó márkáig el van zálogosítva, így is veszítetek utolsó negyedév kamatait.

Artúr arca hamuszínűre változott. Lehunyt szemmel a szék támlájának dőlt, igyekezett visszanyerni nyugalalmát.

– Szóval semmink sem marad... egyáltalán semmink? - kérezte fojtott hangon.

– Nem! Dohrmán gazdálkodtak nagyon esztelenül, habár apjaura tanulta mezőgazdaságot, van neki bizonyítvány róla. De költekezett nagyon sokat, nemcsak ő, hanem fiatalúr édesanyja is. Mindenki tönkremegy, akik nem tanulták meg takarékoskosságot - magyarázta felindult ábrázattal az öreg, szigorú tekintetét Artúrra szegezve. - Most eljött vég. Nekem kellett mindig csak adni, adni, ha nem akartam, uraság volt nagyon dühös és goromba. Most nekem is kell nézennem magam javát, megtalálni módját, hogyan visszakapjam pénzemem. Át kell vennem birtokot, amíg nem akad rá vevő. Lesz nagyon nehéz találni valakit, aki fizet kétszázezer márkát érte, amennyi a követelésem.

Artúr nyugalmat erőltetett magára, és felemelte sápadt arcát.

A neheze még csak eztán jön! Most, hogy földönfutóvá vált, nem maradt semmije, csak

a becsülete. Azt pedig ugyancsak ez a szikár, szigorú tekintetű ember tartja a kezében, akiből gyermekkorában csúfot üzött. Ezek után mit remélhet tőle?

– Ha jól tudom - szólalt meg mégis kisvártatva - , egy-két váltó is a kezébe került... Az enyém és... és az apámé.

Veitel kihúzta magát, és fenyegetően magasodott fölé.

– Igen... mind én kezemben vannak... mind!

– És mi a terve velük? - kérdezte Artúr félve, s úgy nézett az öregre, mintha az élete függne tőle.

Veitel az állát dörzsölgette, és vészjóslóan vigyorgott a szakálla mögött. Ütött a bosszú órája, amelynek minden percét élvezni akarta.

– Hogy mit csinálok váltókkal? Csatolom őket hozzá követeléseimhez.

Artúr szemében remény csillant. Ha Veitel a többi követelése közé keveri a váltókat, talán nem figyelnek fel arra az egyre, amely örökre megbecstelenítené. Ez az egyetlen lehetőség, hogy megússza a dolgot.

Apja, aki belefáradt már a mindennapos küszködésbe, szó nélkül el fogja ismerni Veitel összes követelését, hiszen úgyszemint marad semmije. A váltókat sem fogja egyenként ellenőrizni... és akkor... jószágos Isten a mennyben... megmenekül, s ha más nem is, de legalább a tisztessége megmarad.

Veitel lopva Artúr arcát figyelte.

A fiatalember sóhajtva ráemelte a tekintetét.

– Szóval a váltókat hozzácsatolja a többi követeléshez? - kérdezte reménykedve.

– Igen... egyet kivéve, Artúr von Dohrma.

– Egyet kivéve? - Artúr úgy érezte, mintha jeges kéz markolt volna a szívébe.

– Igen... a hamisat!

A fiatalember felugrott, de máris visszaruskadt a székre.

– Maga... tudja... kérem, én... én...

Veitel gonosz mosollyal az íróasztalára könyökölt. Elégedetten nézte a fiatalembert, aki a szeme láttára omlott össze.

– Felesleges kikérnie magának, ne mondjon semmit! Tudom, hogy háromezer márkás váltóra hamisítva van édesapja aláírása. Van nagyon éles szemem, ha valamit látni akarok. Nem hagyok magam becsapni.

Artúr csak nehezen tudta összeszedni magát. Az arca falfehér volt. Nincs több remény, sorsa megpecsételődött. Ettől a gyilkos pillantásokat lövellő embertől nem várhat semmi jót.

Csak hogy mondjon valamit, tompán megkérdezte:

– És most mit akar tenni? Veitel tekintete felizzott.

– Fiatalúr üzött belőlem csúfot, és úgy bánt velem, mint rühös kutyával, ezért én veszem el becsületét. Leszünk kvittek!

Artúr fásultan felsóhajtott. Minden összeomlott benne. Sebzett vadként nézett körül, és végigsimított jéghideg homlokán.

Aztán hirtelen felállt, és a kalapja után nyúlt.

Veitel a szeme sarkából figyelte. Arra számított, hogy megalázkodik előtte, rimázkodik, hogy kímélje meg a szégyentől. Úgy érezte, ez kellő elégtételt nyújtott volna neki az elszenvedett sérelmekért. Valójában esze ágában sem volt napvilágra hozni a csalást.

Egyetlen célja volt csupán: bosszút akart állni Artúron, mégpedig úgy, hogy porig alázza. Kicsit meg akarta táncoltatni, ahogy annak idején őt is megtáncoltatta az a pökhendi kölyök. Mászt nem akart tőle. Mert Veitel haragtartó volt, az igaz, de gonosz nem. Az ifjú Dohrma kétségbeesését és páni félelmét, amelyhez imígyen ő is hozzájárult, méltó elégtételnek érezte.

Ám várakozásával ellentétben Artúr nem esedezett kegyelemért. Színtelen hangon

mindössze ennyit mondott:

– Megértem, hogy nem számíthatok az együttérzésére, Veitel úr. Igaza van, becstelenné váltam, még ha pusztá meggondolatlanságból is követtem el a csalást. Meg sem fordult a fejemben, hogy nem tudom kifizetni a váltót, mielőtt lejár. Legalább azt higgye el, hogy túl későn értesültem a birtok elzálogosításáról. Semmi sem úgy alakult, ahogy akkor elképzeltem. Meggondolatlanságot követtem el. Hiába, hogy most már nagyon bánom, ami megtörtént, az megtörtént. Nem is terhelem tovább a magyarázkodással. Tudom, mit kell tennem. Ha módjában áll, kérem, legyen kíméletes az apámmal! És bocsásson meg, amiért buta gyerekként megbántottam... Higgye el, nagyon sajnálom! Isten áldja!

Olyan sietős léptekkel hagyta el a szobát, hogy Veitel, ha akarta, se tudta volna visszatartani. Az igazat megvallva, tetszett neki a fiatalember viselkedése.

Mozdulatlanul állt, tekintetét a fiú mögött becsukódó ajtóra szegezve. Az arca megmegrándult, szemlátomást vívódott magában valamin. Végül csak felülkerekedett a jó szíve. Az ablakhoz lépett, hogy visszahívja a fiút, de akkorra az már eltűnt a sarkon.

Elgondolkozva nézett maga elé. Talán mégsem kellett volna ilyen kegyetlenül bánnia vele? Lehet, hogy alapjában véve jó fiú, és a gyerekcipővel együtt levetette a kevélységet is.

Becsukta az ablakot, és megállt a szoba közepén.

– Lesz alkalom, hogy bebizonyítsa, jó fiú. Nem mutatom senkinek hamis váltót, megtartom titkot, milyen butaságot csinált. Holnap megyek hozzá, és könnyíték lelkén - morgogta Veitel maga elé, majd átment az ebédlőbe, ahol a családja már az asztalnál várta.

IX.

Aznap délután Martha sétálni indult. A folyópartra érve, szokásához híven leheveredett a bokrok árnyékába, az illatos, puha fübe, és önfeledten nézte az eget.

Szüntelenül azon tépelődött, hogyan segíthetne Artúr von Dohrmán. Akárhogy törte a fejét, semmi okos nem jutott az eszébe. Később felült, leporolta a ruháját, és megigazította a haját. Ideje volt indulnia, ha időben vissza akart érní az intézetbe.

Váratlanul közeledő léptek zaja ütötte meg a fülét. Óvatosan kikémlelt a bokrok mögül.

Majdnem felkiáltott izgalmában, amikor felismerte Artúrt. Elhatározta, hogy a bokrok rejtekében marad, hogy ne kelljen találkoznia vele. Onnan jól látta minden mozdulatát, anélkül hogy a fiatalember észrevette volna.

Milyen sápadt és feldúlt az arca, rémült meg, ahogy alaposabban szemügyre vette a fiút. A tekintetében különös elszántság izzott. Martha hirtelen úgy érezte, mintha elsötétült volna körülötte a világ, s a sötétségből fekete árnyként kinyúlna egy kéz, és torkon ragadná.

Szíve hevesen vert. Talán még Artúr is meghallhatja, milyen hangosan dobog, gondolta ijedten, s a mellére szorította a kezét. Csendben felállt, és indulni készült. Artúr azonban nem ment tovább, mint ahogy számította, hanem megállt a közvetlen közelében, és körülkémlelt. Odament a vízhez, és apró léptekkel a part széléig araszolt.

A lány testén borzongás futott végig. A fiatalember viselkedését látva szörnyű sejtelve támadt.

Artúr nagyot sóhajtott, és kimerülten egy fának döntötte a hátát. Egy pillanat múlva ki egyenesedett, levette a sapkáját, és a földre dobta. Zsebkendőjével megtörölte verejtékező homlokát.

Martha önkéntelenül felemelte a kezét, mintha el akarta volna hessegetni a gondokat Artúr fáradt homloka mögül. Legszívesebben kilépett volna a bokor mögül, hogy néhány vigasztaló szót mondjon neki, de visszatartotta a nyers elutasítástól való félelem.

Artúr megfordult, és háttal a víznek megállt.

Martha pattanásig feszült idegekkel figyelte minden mozdulatát. A következő pillanatban majdnem felsikoltott. Látta, hogy Artúr revolvert húz elő a zsebéből, és lassú mozdulattal a halántékához emeli.

Egy szempillantás alatt mellette termett, és határozott mozdulattal kiütötte a kezéből a fegyvert.

A revolver elsült. A golyó anélkül, hogy bármelyiküket megsebezte volna, belefűrődött egy fatörzsbe. Martha felemelte a pisztolyt, és messzire behajította a folyóba, majd imbolygó léptekkel hátrálni kezdett, és remegve nekitámaszkodott egy fatörzsnek.

Lehunyttal szemmel igyekezett összeszedni magát. A lövés hangjára az imént Artúr is félreugrott, és most ott állt a lánnyal szemben. Martha kinyitotta a szemét, és némán egymásra néztek.

Artúr lihegve levegő után kapkodott. Alig tudta felfogni, hogy egy gyenge leánykéz akadályozta meg benne, hogy véget vessen az életének, amely értéktelenné vált számára.

– Miért... miért tette? - nyögte kínlódva, és arca elé kapta a kezét.

– Gyávaság, ha egy férfi önkezeléssel akar véget vetni az életének. A férfi legyen erős, dacoljon az élet nehézségeivel - felelte Martha reszketve. Az imént hajszaál híján elvesztette az eszméletét.

A fiatalember leengedte a kezét, és fájdalmas pillantással nézett a szemébe.

– Ugyan mit tud maga az életről? Fiatal, szemlátomást nincsenek gondjai, aligha érti, mi vihet rá valakit az öngyilkosságra. Azért akartam végezni magammal, mert eljátszottam a becsületemet. Nem tudok hálás lenni, amiért közbelépett. Csak elodázta azt, aminek mindenképpen meg kell történnie.

A lány a szívére szorította a kezét.

– Nincs olyan bűn, amit ne lehetne az életben levezekelni - válaszolta remegő hangon, ijedt özike-szemét egy pillanatra sem véve le Artúrról.

Volt valami a pillantásában, ami a fiú szívébe markolt. Egy lépéssel közelebb ment hozzá, és a lány arcát fürkészte.

– Miért avatkozott közbe? Mi lett volna, ha a magamnak szánt golyóval a kisasszonyt találom el? Kockára tette az életét értem, pedig nem is ismer. Miért csinálta?

– Nem tudom - hazudta Martha, s közben mélyen elpirult. - Erre sétáltam, és leültem pihenni az árnyékba. Amikor láttam, mire készül, gondolkodás nélkül odaugrottam, hogy megakadályozzam ezt a szörnyűséget.

Artúr végigsimított a homlokán. Az ismeretlen lányt nagyon bájosnak találta. Maga volt a megtestesült csábítás vissza, a könnyelműen eljátszott, édes életbe.

– Miért kárhoztatott arra, hogy tovább éljek? Nem tudja, hogy az ember akkor dobja el magától az életet, amikor az értéktelenné vált a számára... vagy amikor már nincs más választása, hogy elkerülje a szégyent? - kérdezte színtelen hangon.

Martha könnyörögve kulcsolta össze a kezét.

– Hát olyan szörnyű, amit tett? - kérdezte halkán, reszkető hangon.

A fiatalember teljesen belefeledkezett a nézésébe. Mostanra már rájött, hogy előző nappal a lánnyal találkozott az erdőben. Arról azonban fogalma sem volt, hogy ki lehet.

Martha szép szeme, nyílt tekintete mintha régi idők emlékét idézte volna fel benne. De most nem tudta ezen törni a fejét. Kimondhatatlanul gyönyörűnek és kedvesnek találta, mint még soha senkit. Zaklatott lelkiállapota ellenére tisztán érezte, hogy ezt a lányt nagyon tudná szeretni.

– A kisasszony akaratán kívül a sorsom részesévé vált. Bár nem tudok hálát érezni, amiért megakadályozott elhatározásomban, úgy vélem, ezek után joga van megkérdezni, mi késztetett erre a lépésre. Őszintén, szépitgetés nélkül meggyónok mindent. Tudom, utána önszántából hátat fordít nekem, és többé nem akadályoz meg az öngyilkosságban.

– Kérem, beszéljen, mondjon el mindent! - kérlelte Martha.

Artúr belekezdett. Hihetetlen megkönnyebbülést jelentett a számára, hogy végre kiönthette a szívét, és elmondhatta valakinek az elmúlt hónapok minden kínkeservét.

Úgy érezte, ezek után nyugodt szívvel vethet véget az életének, mert bűnei megbocsátást nyertek. Mennyei béke szállt le rá, és lelkében édes boldogságot érzett, mikor látta, hogy a lány nem fordít neki hátat, hanem részvétellel, már-már szeretettel néz rá.

Eredetileg csak nagyon röviden akart beszámolni a tettéről, a lány megértő tekintete látán azonban ömleni kezdett belőle a szó. Mindent elmondott, ami a szívét nyomta. Mesélt a neveltetéséről, arról, hogy a szülei mellett gőgös és fennhéjázó kamasz lett belőle, aki nem átalult rendszeresen megalázni másokat. Elmesélte azt is, milyen gyalázatosan viselkedett Veittel, aki most bosszút állt rajta.

A szegénységgel még csak megbirkózna valahogy, mondta elgondolkozva, de azt a szégyent nem tudná elviselni, hogy pellengérré állítsák. Ezért emelte a halántékához a pisztolyt.

Martha figyelmesen hallgatta. Különös érzés volt, hogy Artúr ilyen őszintén megosztotta vele legbensőbb gondolatait. Boldogan nyugtázta, hogy nem tévedett, amikor értékes embernek tartotta. Amíg beszélt, részvétellel figyelte sápadt, elkínzott arcát. Eszébe jutott, hogy egyszer már megmentette az életét, amikor vitorlázás közben beleesett a tóba.

Milyen gőgös volt akkor! Hogy felháborodott, amikor kötényével meg akarta törölni az arcát!

Másodszor is megmentette az életét, és most egyetlen vágya, hogy a jövőjét is szebbé tegye.

– Nos, most már tudja, hogy egy hazug csalót, egy okirat-hamisítót tartott vissza a ha-

láltól. Most már nincs titkom a kisasszony előtt. Köszönöm, hogy ilyen részvétellel hallgatt meg egy elveszett embert. Azt hiszem, ezek után belátja, megérdemlem a halált - fejezte be Artúr a gyónását.

Martha felegyenesedett, és elszántan a szemébe nézett.

– Éppen ellenkezőleg, nem halált érdemel, hanem életet. Nem azzal kell levezekelnie a bűneit, hogy véget vet az életének. Csak úgy teheti őket jóvá, ha tovább él. Változzék meg, harcoljon bátran, dolgozzon önmagáért és másokért, éljen teljes értékű életet! - biztatta csengő hangon.

– Isten látja a lelkeket, szívesen megtenném - sóhajtott fel a fiatalember. - Az ember nem könnyen szánja rá magát ere a végső lépésre, de higggye el, a becsületemen esett folttal képtelen vagyok tovább élni. Nemcsak azért, mert örökre megbélyegeznek, hanem mert lehetetlenné teszik, hogy új életet kezdjek. Ha Veitel feljelent, még ennél is rosszabb következik. Kimondani sem merem, mi vár rám. Ha megbélyegeznek, mindennek vége! Még a mindennapi betevő falatra valót sem tudom megkeresni.

– Az elmondása szerint Veitel úron és rajtam kívül egyelőre még senki sem tud a dolgról - felelte elszántan Martha. - Az üdvösségemre esküszöm, hogy hallgatni fogok mindarról, amit az imént meggyónt nekem. Veitelt jól ismerem, nem olyan köszívű, mint amilyennek mutatja magát. Valamikor régen jót cselekedtem vele, és azóta már többször megemléltette, hogy szeretné viszonzni. Eddig eszembe sem jutott, de most itt az alkalom, hogy emlékeztessenem rá. Majd én megkérem, hogy cserélje ki a váltót egy közönséges adóslévre. Ez segítene?

Artúr kényszeredetten bólintott. A lány lelkesen folytatta:

– Azt hiszem, máris megígérhetem, hogy Veitel teljesíti a kérésemet, és megóvja a maga jó hírét. De mielőtt bármibe belefognék, becsületszavát kell adnia, hogy nem adja fel. Meg kell ígérnie, hogy nem gondol többé öngyilkosságra. Megteszi?

A fiatalember úgy nézett rá, mint aki megálmolta, s aztán a valóságban is megpillantja az ígéret földjét. Arca, amelybe lassan visszatért az élet, izgatottan megrándult.

– Csakugyan megtenné értem? Kérem, ne ébresszen bennem hiú reményeket! Veitel nem fog engedni.

– Bizza csak rám! Nos, várom a becsületszavát.

A férfi megfogta a kezét, és túlradó hálával az ajkához emelte.

– Ha sikerül a terve... ha a becsületemen nem esik szégyen... én az életemmel hálálnám meg, amit értem tett. Minden erőmmel azon leszek, hogy bebizonyítsam, nem méltatlanra pazarolta a nagylelkűségét. Nem is merek rágondolni, hogy visszatérhetek az életbe, pedig a kisasszony gyönyörű, jóságos tekintetéből éppen az sugárzik felém. Ki maga, hogy megkönyörül egy elveszett emberen?

A lány elmosolyodott, és pirulva visszahúzta a kezét.

– Senki más, csak egy egyszerű lány. Ne kérdezze! Talán megvetően visszautasítaná a segítségemet, ha tudná, ki vagyok. Nem tartozom a maga köreihez.

– Még ha nem is lennék ráutalva a segítségére, akkor sem tudok semmi olyat elképzelni, ami miatt visszautasítanám. Akárki legyen is, én tisztelem kegyedet, habár még most sem értem, miért ilyen jó hozzám.

– Hogy miért? Nos, ha már megakadályoztam, hogy eldobja magától az életet, kötelességem segíteni, hogy el tudja viselni - felelte halkan a lány.

Artúr sokatmondó pillantást vetett rá.

– Amikor tegnap megláttam az erdőben, még nem tudtam, hogy magával a gondviseléssel találkoztam. Mikor láthatom?

A lány elpirult.

– Egyelőre nem. Talán majd ha teljesen talpra állt.

– Addig nem is akar hallatni magáról?

– Nem tudom, korai még erről beszélni. Először Veittel akarok dűlőre jutni.

– És honnan fogom tudni, hogy meghallgatta-e a kérését?

A lány gondolkodott egy picit, majd rávágta:

– Tőle magától. Ne aggódjon... azt hiszem, malmost megígérhetem, hogy minden
rendben lesz - fűzte hozzá, Artúr kételkedő arckifejezése láttán. - Bízzék bennem!

– Akár Isten jószágában és irgalmában - felelte a férfi megindultan.

– Akkor most visszamegyek a városba.

Artúr felemelte a kezét, mintha vissza akarná tartani.

– Nem tudhatom meg a védőszentem nevét? Legalább a keresztnévét árulja el! - kérlelte.

A lány ráemelte a tekintetét.

– Marthának hívnak - mondta egyszerűen.

– Köszönöm, szívből köszönöm, Martha kisasszony. Ugye, megengedi, hogy néha hírt adjak magamról... kérem, ne szakítsa meg velem teljesen a kapcsolatot! Ha olykor írhatnék a kisasszonynak, úgy érezném, egy csillag vigyáz rám!

Martha elgondolkodva a földre szegezte tekintetét, majd kisvártatva ismét Artúrra nézett.

– Írjon... Veitel úr majd átadja nekem a leveleit. A borítékra írja rá a nevemet, és kérje meg Veitelt, hogy kézbesítse.

– Remélhetem, hogy néha válaszol?

A lány bólintott, mire Artúr hálásan felujjongott.

– Köszönet, ezer köszönet!

– Most pedig Isten áldja! Ne felejtse el... a becsületszavát adta, hogy... nos... mindenképpen megvárja Veitel válaszát.

A férfi lehajtotta a fejét.

– A szavamat adtam. Isten áldja, és mindent köszönök. Nem tudom, lesz-e alkalmam bizonyítani, de az biztos, hogy a mai napot soha nem fogom elfelejteni. Isten áldja, Martha!

A lány némán bólintott. Hang nem jött ki a torkán, úgy érezte, képtelen tovább uralkodni magán.

Csak az erdőbe érve engedett szabad folyást a könnyeinek. Valahogy túl kellett tennie magát az elmúlt órában átélt izgalmakon. Nem tudta, örüljön-e, vagy szomorkodjék, boldog lesz-e ezután, vagy inkább halálosan boldogtalan, csupán egyet tudott: Artúr von Dohrma a végzete.

X.

Artúr megbabonázva nézett a lány után. Amikor eltűnt a szeme elől, hátát egy fatörzsnek támasztotta, és mellén keresztbe font karral mereven bámulta a folyót. Medrében ott lapult a revolver, amit Martha beledobott.

Ha nem jön az a lány, ő már halott. Szétlőtt koponyával úszna a folyóban, messzire vinnék a hullámok. Megborzongott.

Miután Martha fényesen ragyogó alakját elnyelte az erdő, sötét, fenyegető árnyak költöztek a lelkébe. Amikor magán érezte annak a meleg barna szempárnak a pillantását, minden elviselhetőbbnek látszott. Most, hogy a lány elment, a rátörő ürességben újra megrohanták a kétségek.

Mély sóhajjal elrugaszkodott a fatörzstől. „Akárhogy is van, a szavamat adtam neki, és azt be kell tartanom” - gondolta, majd elindult hazafelé.

Már a kastély közelében járt, amikor eszébe jutott, milyen fájdalmat okozott volna a szüleinek, ha öngyilkosságot követ el. Hogyan fogadták volna a halálhírét? Édesanyja, ha még egyáltalán életben van, aligha élte volna túl a történeteket. Az orvos szerint bármelyik nap az utolsó lehet számára. Ha végez magával, el sem tudott volna búcsúzni tőle!

Valójában ez volt a szándéka: búcsú nélkül, szinte észrevétlen kilépni az életből, abba hagyni a kilátástalan küzdelmet... Halálhíre alighanem elvette volna édesanyja kevés megmaradt életerejét is.

Elszégyellte magát, és sóhajtva folytatta útját.

Már az udvarban szokatlan csend fogadta. Tekintetével annak a szobának az ablakát kereste, amelyben édesanyja betegágya volt.

Megremegett, s hirtelen éles fájdalom hasított a szívébe. A betegszoba ablakait szélesre tarták. Nyugtalanul lépett be a házba. Az előszobában fáradt, megtört édesapja fogadta.

– Édesanyád éppen az imént távozott el közülünk, fiam... áldását adta rád - mondta szárazon, miközben rémült tekintete ezt tükrözte: „*Mindennek vége.*”

Artúr vigasztalóan a karjára tette a kezét, és csendben hálát adott a sorsnak, hogy él, és segíthet az édesapján. Feltéve, hogy Veitel megkegyelmez neki.

Kart karba öltve felmentek a megboldogult szobájába.

Az ajtóban felsorakozott a személyzet, a házvezetőnő és Johannes Spiegel.

A házvezetőnő a szemét törölgette, a többiek pedig igyekeztek szomorú képet vágni. Őszintén szólva senki sem sajnálta az elhunyt nagyságos asszonyt, aki egész életében gögösen keresztülnézett rajtuk. Mivel sem örömükben, sem bánatukban nem osztozott, halála nem ébresztett gyászt a szívükben.

Egyedül Johannes Spiegel volt igazán bánatos, de ő is csak azért, mert tudta, milyen sors vár urára.

Saját személye miatt nem aggódott, ugyanis Veitel megígérte, hogy őt és a házvezetőnőt meghagyja a posztjukon. Amikor azonban a két von Dohrma sorsa felől érdeklődött nála, Veitel kijelentette, hogy az már nem az ő gondja.

Martha Berger eközben visszasietett a városba, ahol egyenesen Veitelhez vezetett az útja. Az alkuszt szerencsére otthon találta.

A szikár kis öregember gondolataiba merülve, elégedetlen arccal ült a dolgozószobájában. Amióta Artúr elment, rossz sejtelen kínította, és bárhogy is próbálta, nem tudott szabadulni tőle.

Feltámadt benne a gyanú, hogy a fiú kétségbeesésében talán jóvátehetetlen lépésre szánja el magát.

Már éppen azon volt, hogy telefonál a birtokra, és megkérdezi, hazaért-e, amikor be-toppant Martha.

Veitel azonnal észrevette, milyen feldúlt.

– Mi történt, Martha kisasszony? Kinéz, mint aki nagyon felizgatta magát.

Martha kimerülten egy karosszékre rogyott, és felsóhajtott.

– Milyen jól ismer, Veitel úr! Pontosan úgy van, ahogy mondja. Aggodalomtól remegő szívvel jöttem ide.

– Édes Istenem, beszéljen, gyermekem! Mi történt? Martha megtörölte a homlokát.

– Képzeld, ma délután a folyóparton sétáltam. Elfáradtam, és leheveredtem az árnyékba. Már éppen indulni akartam, amikor a város irányából Artúr von Dohrma közeledett. A bokor rejtekében maradtam, mert nem akartam találkozni vele. Egész közel jött hozzám, de nem vett észre. Jaj, kedves barátom, hogy bánhatott vele olyan kegyetlenül?

Veitel felpattant.

– Láta Artúr von Dohrmát? Ma délután?

– Igen.

– És? - A férfi nyugtalanul leste a választ. Martha komolyan, szemrehányóan folytatta.

– Es? Ha nem vet arra a véletlen, már halott lenne. Az öreg döbbenet hallgatta.

– Az Isten irgalmazza szegény fejemnek!

– A maga keményszívűsége majdnem a halálba kergette. Öngyilkos akart lenni, már a halántékához emelte a revolvert, de az utolsó pillanatban kiütötte a kezéből. A pisztoly azóta már a folyómederben pihen, mert beledobtam a vízbe.

Veitel a fejét fogta.

– Istenem, milyen heves fiatalember! - kiáltotta. Martha mély lélegzetet vett.

– Kedves Veitel úr, Artúr mindent meggyónt nekem, tudok a hamisított váltóról is. A kétségbeesés, amiért megakadályoztam, hogy véget vessen az életének, és a szörnyű pillanat, amit átélt, eltörölte a szégyenérzetét. Kiöntötte a szívét, arról akart meggyőzni, hogy a halál az egyetlen megoldás a számára. Mindent megbánt, tele van büntudattal, és szégyelli, amiért gyermekkorában megbántotta őnt. Tökéletesen megérti, amiért nem volt hajlandó megkímélni őt a szégyentől. Szívből sajnálja, hogy kevélysége és könnyelműsége annyi ostobaságra rávitte, és boldog lenne, ha jóvátehetné, amit elkövetett. A becsületén esett folttal azonban képtelen tovább élni. Hogy tudott olyan könnyörtelenül bánni vele? Csak ugyan pellengérré akarja állítani?

Az öreg a sapkáját babrálta, és elbizonytalanodva nézett a lány komoly, tágra nyílt szemébe.

– Hát nem saját maga eljátszotta becsületét, amikor hamisította váltót?

– Meggondolatlanságból tette. Ezért még senki nem érdemel halált!

Veitel idegesen fel-alá járkált a szobában. Jó szíve és igazságérzete birokra kelt egymással.

Martha odalépett hozzá, és a karjára tette a kezét.

– Kedves Veitel úr, jól tudom, hogy ön közel sem olyan kegyetlen, mint amilyennek látszani szeretne. Biztosra veszem, hogy megesett a szíve azon a fiún, ugye nem tévedek? Emlékszik, hányszor mondta, hogy szeretné meghálálni, amiért egyszer megvédtem a fiát a kővel dobálózó falusi csibészekről? Magam miatt nem emlékeztetném erre, de most egy ember életéről van szó. Könyörögve kérem, adja ide nekem azt a váltót, az árát pedig vonja le a vagyonomból.

Veitel hitetlenkedve felvonta a szemöldökét.

– Ki akarja fizetni váltót? - Igen.

– És miért, ha szabad kérdezni? Egyáltalán miért könyörög fiúért, akinek soha nem volt jó szava libapásztorlányhoz?

Martha elpirult.

– Az apja otthont adott nekem, amikor nem volt fedél a fejem felett. Nézzem tétlenül, hogy a fia öngyilkosként végezze?

Veitel újra járkálni kezdett, majd hirtelen megállt előtte. Látszott rajta, mennyire felin-

dult.

– Maga jó kislány, nagyon bátor kislány, valóságos angyal... szégyell is magát előtte vén Veitel! - A lány nyugtatni próbálta, de ő tovább folytatta: - Igen, nagyon szégyell magát, amiért mérgében nem volt emberséges. Megkapja váltót... nem akarok, hogy Dohrma csináljon megint butaságot revolverrel. Ha benne van is vízben, akad másik!

Martha ujjongva átölelte a nyakát, és minden teketória nélkül hatalmas csókot nyomott az arcára.

– Tudtam én, hogy nem olyan kemény szívű, mint amilyennek mutatja magát!

– Soha életben nem kaptam csókot, amelyik lett volna finomabb ennél - simított végig az alkusz csibészes mosollyal a csók helyén.

Martha kapkodva az íróasztalhoz irányította.

– Ezzel még nincs vége a küldetésemnek. Elhatároztam, hogy segítek Artúron... és az édesapján is. Természetesen számítok az ön tanácsára és segítségére. Miután érvényt szerez a követeléseinek, a két Dohrmának ugye semmije sem marad?

– Semmije, csak gúnya, ami lesz rajtuk.

– És összesen mennyire rúg a követelése, Veitel úr?

– Ha összeszámolok az egészet, nyereséggel, kamatokkal együtt kereken kétszázezer márka.

Martha boldog izgalommal kulcsolta össze a kezét.

– Csak ennyi? Tényleg nem több ennél? Ezek szerint, ha akarom, akár meg is vásárolhatom a birtokot?

Veitel megrökönyödve hallgatta, ám a következő pillanatban felébredt benne a vérbeli kereskedő. Megtörtént, amiben reménykedni sem mert, és váratlanul vevő akadt a Dohrma-birtokra! Ez bizony nem rossz!

Apró, fekete szeme izgatottan felcsillant. Lassan, minden egyes szót külön megfontolva válaszolt.

– Természetesen megvásárolhat birtokot. Ha befektet még húsz-harmincezer márkát, lesz belőle szép, jövedelmező gazdaság, és tőkéje kamatoz, szerényen, de biztosan. Nem is legrosszabb tőkebefektetés, istenemre mondom, mert kisasszony nem herdálni pénzt könnyelműn, mint von Dohrma uraság. Kisasszonyka nem várná el, hogy birtok jövedelmezzen milliókat! Van azért itt valami, amit kell alaposan meggondolni. A birtokhoz férfi kell, aki ért földhöz. Martha közbevágott:

– Na és ha maga venné át a birtokot, mihez kezdene vele? Még annyit sem ért a mezőgazdasághoz, mint én!

Veitel meglazította a gallérját, és ravaszul elmosolyodott.

– Kérdezi, mit csinálnék? Megmondom. A könyvelést és üzleti ügyeket rábíznám Johannes Spiegel úrra. Édes Istenem... kicsit bolondos rímekkel, de szorgalmas, megbízható titkár. A házvezetőnőnek is hagynám állását. Ő is becsületes és szorgalmas. Keresnék ügyes intézőt, aki érti dolgát. Van kilátás egyre... csak nem tudom, elfogadná-e Gregor Veiteltől állást.

Martha élénken bólogatott.

– Látja, ezt én is megtehetem. Hogy hívják az intézőt, akit szívesen alkalmazna Dohrmán?

Veitel finoman elmosolyodott, és rávágta:

– Hogy hívják, kérdi? Hát Moritz von Dohrmának hívják!

– A nagyságos úr? - Martha elképedt.

– Nem lesz uraság addigra, hanem szegény ördög, akinek kell magának megkeresni kenyeret. Miért ne tehetné birtokon? Ügyes gazda, lámpással nem talál jobbat, csak volt nagyon könnyelmű. Többé nem lesz, mert nem rendelkezik kasszával, arról titkár úr gondoskodik. Ha kell neki elszámolni minden fűszállal, nem lesz nála jobb intéző egész vi-

lagon. Tőle senki nem ismer jobban jószágot, senki nem tud többet kihozni földből. Egy-idejűleg megmenekül a szegénységtől... régen kitalálta már Veitel, mert ő nem kapzsi uzsorás, aki nem törőd emberek sorsával, akivel egykor csinált jó üzletet.

Martha örömeiben úgy megszorította a kezét, hogy Veitel tréfás fintort vágott.

– Igen, ez így valóban nagyon rendes lett volna öntől, Veitel úr. Mindig tudtam, hogy maga nagyszerű ember. Figyeljen ide: megveszem Dohrmát, és mindent úgy csinállok, ahogy maga olyan okosan eltervezte. Csupán egy dolgot kérek: szeretném, ha Artúrnak is találnánk valami állást a birtokon.

Veitel megint csak fürkésző pillantást vetett rá.

– Igaza van! Boldog lesz, ha elhelyezkedik segédgazdának birtokon. Segít az apjának, közben megtanulja mindent, hogy legyen szorgalmas gazda és egyszerű, becsületes ember. Volt része nagyon kemény leckében. Ha kisasszonyka akarja megvásárolni birtokot... nekem jó, mert visszakapom a pénzemet. Dohrmáék lehetnek nagyon hálásak egykori libapásztorlányuknak.

Martha rémülten felpattant.

– Ó, nem, az Isten szerelmére, erről egy szót se! Nem akarom, hogy az urak megtudják, ki vásárolta meg a birtokot. Úgy kell intéznie, kedves Veitel úr, hogy ez titokban maradjon. Minden a maga közbenjárásával történik, másnak meg felesleges az orrára kötni, hogy én vagyok Dohrma tulajdonosa. Majd megnevez valakit vevőnek, a könyveket úgysis először magának adják le. Ugye, megígéri? Veitel elvigyorodott.

– Láttá valaha is, hogy kitértem kedvező üzlet elől? Főleg ha emellett tehetek jót, ami nem kerül bele pénzbe... miért ne csinálnám? Képviselem érdekeit, mintha lenne enyém. De miért nem akar beismerni, hogy kisasszonyka a birtok úrnője?

Martha elpirult.

– Miért? Nos... szeretném... nézze, az a két úr bizonyára nagyon megalázkodónak érezné, hogy egykori libapásztorlányuk alkalmazza őket.

Veitel az állát simogatta.

– Nem ártana kicsit letörni szarvukat. A lány hevesen megrázta a fejét.

– Nem, nem akarom. Szeretnék teljesen kimaradni a játékból. Kérem, intézzen mindent a kívánságom szerint!

Veitel mosolyogva válaszolt.

– Ha néz rám ilyen kedvesen, hogyan ellenkezzek? Jól van, lesz minden úgy, ahogy kisasszonyka akar!

– Köszönöm. Ugye, már holnap kora reggel kimegy a birtokra, és mindent megbeszél az urakkal? Első dolga az legyen, hogy visszaadja a fiatalúrnak a váltót!

– Jó, kimegyek holnap. Milyen biztosítékot akar háromezer márkáról váltóért?

– Nincs szükségem biztosítékra, de ha már meg kell lennie, egy adóslevéllel beérem. Adja ide, kérem, a váltót és egy borítékot levélpapírral együtt!

Veitel szó nélkül az íróasztalhoz lépett, és a lány elé tette, amit kért. Martha gyors mozdulattal kettészakította a váltót, és a levélpapírra a következőket írta:

„Látja, minden jóra fordult! Levelemhez mellékelem a váltót, hogy saját kezűleg tépje darabokra. Ki van fizetve, az árát majd megadja, ha anyagilag talpra áll.

Felesleges köszönetet mondania, hiszen én kényszerítettem vissza az életbe, ezért kötelességem lehetővé tenni, hogy újrakezdje. Ha mégis meg akarja hálálni, akkor soha többé nem hátrál meg az élet megpróbáltatásai elől, mert csak így tudok őszintén örülni, hogy megóvtam attól az elhamarkodott lépéstől.

Martha „,

A levélpapírt a váltóval együtt borítékba tette, megcímezte, és átnyújtotta Veitelnek.

– Ezt adja át, kérem, Artúr von Dohrmának! Csak annyit mondjon neki, hogy Martha küldi, mert a vezetéknevemet nem tudja. Ígérje meg, hogy soha nem árulja el neki, ki rejtőzik e név mögött.

Veitel gondosan eltette a levelet.

– Nem árulok el, ameddig kisasszonyka nem akar. Minden úgy lesz, ahogy mond.

– Szívből köszönöm. Jaj, kedves Veitel úr, most mái-olyan könnyű a szívem, hogy repülni tudnék a boldogságtól.

Veitel magában elmosolyodott, és tréfásan megjegyezte:

– Hát repüljön! Nem csodálkoznék rajta, ha kiderülne, hogy tud. Angyaloknak mindnek van szárnya.

Artúr von Dohrma olyan zaklatott lelkiállapotban volt, hogy később képtelen volt visszaemlékezni, hogyan töltötte az időt másnap reggelig. Ezen az éjszakán nem jött álom a szemére. Szíve félelem és remény között vergődött. Amikor reggel Veitel belépett a kapun, már az ablakban állt. A jövevény láttán erőtlenül hanyatlott bele egy karosszékekbe - elérkezett a pillanat, amikor végleg eldőlt a sorsa.

Veitel még letről észrevette őt az ablakban. Be sem jelentkezett Moritz von Dohrmánál, egyenesen Artúr szobájába indult.

A két férfi némán farkasszemet nézett egymással.

Veitel kivette Martha levelét agyonhasznált levéltárcájából, és a fiatalember kezébe nyomta.

– Martha kisasszony küldi. Hallottam, édesanyja tegnap elhunyt. Isten nyugosztalja. Van sok komoly ügy, amit kell megbeszélnem apjaurával. Megyek hozzá, ha elolvasta, odaát várom, fiatalúrral is van beszélőnivaló.

Mielőtt Artúr bármit mondott volna, gyors léptekkel elhagyta a szobát.

A fiatalember az izgalomtól remegve tartotta kezében a borítékot. Vajon mi lehet benne: élet vagy halál? Csupán fel kel tépnie, hogy megtudja, ő mégis habozott egy ideig, mire rászánta magát.

Amikor kinyitotta a borítékot, elsőként a váltó pottyant ki belőle.

Artúr rámeredt, nem akart hinni a szemének. A következő pillanatban felzokogott, és az asztalra borult. Sokáig ült így mozdulatlanul, érezte, hogy ereiben újra lüktetni kezd az élet.

Mély sóhajjal felemelte a fejét, a szeme csillogott.

Kezébe vette a levelet. Olvasás közben az az érzése támadt, mintha a lány szép, tiszta szeme nézett volna rá vigasztalóan a sorok közül.

Túlcsorduló érzelmektől vezérelve, ajkához emelte a papírost.

– Egész életemben hálás leszek azért, amit értem tétél! - suttogetta maga elé.

Felállt, és egy gyertya lángjánál elégette a váltót. Amikor elhamvadt, úgy érezte, kisütött a nap, új, tiszta színekben tündöklött körülötte minden. Martha levelét talizmánként a szíve fölé helyezte, és újra a nyitott ablakhoz lépett.

Mélyen belélegezte a finom illatokkal teli nyári levegőt, tekintete a napot köszöntötte. Mozdulatlanul állt, szíve megtelt reménnyel. Bárhogy alakuljon is az élete, örömmel veti bele magát a küzdelembe. Bebizonyítja, hogy Martha nem egy arra méltatlannak mentette meg az életét. Gyors elhatározással papírt, ceruzát ragadott, és egy borítékra ráírta: „*Marthának.* „

Amikor elkészült a levéllel, benyitott a dolgozószobába, ahol apja komoly beszélgetést folytatott Veittel.

Megtudta, hogy a birtok nemrég elkelt. Az új tulajdonos felajánlotta édesapjának az inézői állást, őt pedig hajlandó segédgazdának alkalmazni.

A két Dohrma kapva kapott az ajánlaton. Boldogok voltak, hogy a vártnál egyszerűb-

ben megoldódik a megélhetésük kérdése. Örültek, hogy Dohrmán maradhatnak. Semmi kedvük nem volt, hogy a városban tengessék életüket.

Hosszadalmas és komoly megbeszélés következett, amelybe később Johannes Spiegel is bekapcsolódott. A hűséges lélek végtelenül boldog volt, hogy továbbra is együtt dolgozhat régi gazdájával. Örömeiben a legmerészebb rímeket ötlötte ki.

Artúr von Dohrma még ezen a napon kérvényezte felmentését a hadseregből, s addig is, amíg nem döntenek a sorsáról, szabadságot kért. Ezekben a nehéz napokban nem akarta egyedül hagyni az édesapját.

Gregor Veitel nagy körültekintéssel intézte a birtok adásvételével kapcsolatos ügyeket, s a fejleményekről pontosan beszámolt Marthának. Minden nehézség nélkül sikerült a lány óhaja szerint eljárnia. Artúr a megsemmisített váltóért cserébe kiállított egy adóslevelet, amelyet Veitel átadott a lánynak, és a számlájáról levette az összeget.

Moritz von Dohrmát nagyon megrázták az elmúlt hetek eseményei. Úgy akart ismét becsületet szerezni a nevének, hogy példás gazdálkodást folytatott a birtokon. Artúr megszeménoen támogatta törekvésében, segítette, amiben tudta.

Johannes Spiegel szorgalmával és kötelességtudásával önmagán is túltett.

A házvezetőnő is maradt a helyén, és mivel nem hiányzott a pénz a szükséges újításokhoz, a birtok többet jövedelmezett, mint valaha. Martha nem is fektethette volna kedvezőbb üzletbe a vagyont.

Artúr, akinek gondolatai gyakran időztek a szép lánynál, csak nagy ritkán szánta rá magát, hogy átadjon Veitelnek egy „Marthának” címzett borítékot. Sokáig egyetlen levelére sem kapott választ.

Hosszú időn át könyörgött a lánynak, hogy adjon életjelt magáról, mire az végre válaszolt neki. Ettől fogva azonban élénk levelezés kezdődött kettejük között. A fiatalember beszámolt a munkájáról, beavatta Marthát a terveibe, beszélt reményeiről, vágyairól.

A lány válaszként kedves szavakkal biztatta, és nem győzte hangoztatni, mennyire örül, hogy Artúr él, és újra élvezzi az életet.

A két Dohrma úgy tudta, hogy a birtok tulajdonosa külföldön él. Veitel ezzel magyarázta, hogy soha nem látogat el Dohrmára, és minden üzletet rajta keresztül bonyolít le. Kívülről az égvilágon senki nem tudta, hogy Martha vásárolta meg a birtokot.

Artúr a leveleiben találkozásért esedezett, de a lány nemet mondott.

A fiatalember természetesen gyakran ostromolta Veitelt, hogy árulja el, kicsoda Martha, hol, milyen körülmények között él.

Az öreg ilyenkor a vállát vonogatta, és csak huncutul mosolygott.

– Martha nem akar, hogy mondjam, kicsoda, úgyhogy hallgatok. Egy biztos, valóságos angyal, és szíve aranyból van. Egy napon tőle magától megtudja, kicsoda.

Artúrnak be kellett érnie ennyivel.

XI.

A dúsgazdaggá lett hajdani juhász, Gottfried Thomas újsütetű barátai között akadt egy báró is. Gottfried fenemód büszke volt erre az ismeretségre, úgyhogy a báró lassan mindennapos vendég lett a villájában. Olyan üzletekre beszélte rá a jóhiszemű juhászt, amelyekből a haszon az ő zsebébe vándorolt, Gottfried pénze pedig rohamosan olvadni kezdett, akár a hó a napsütésben.

Az egykori juhász azon kapta magát, hogy mindössze tízezer márkája maradt, ám ennek az összegnek is meg voltak számlálva a napjai.

A „báró úr”, amint neszét vette a dolognak, késedelem nélkül új ötlettel állt elő. Elmagyarázta, hogy ragyogó pénzkereseti lehetőség kínálkozik Gottfried számára. Csekély húszezer márká befektetésével rövid időn belül a kétszeresét keresheti meg, anélkül hogy a kisujját is meg kellene mozdítania. Könnyelműség volna elszalasztani ezt a soha vissza nem térő alkalmat.

Gottfried bizalmasan bevallotta neki, hogy elfogyott a pénze.

– Tudja, mit mondok én, kedves barátom? - mondta erre a tapasztalt ember mosolyával a báró. - Legfőbb ideje, hogy hátat fordítson ennek a poros kisvárosnak. Egy ilyen ember, mint ön, aki tudja, hogyan kell élni, aki gavallérnak született, nem savanyodhat meg egy unalmas kisvárosban. Nagyvárosba kellene mennie, úgy bizony.

Gottfried álmélkodva hallgatta.

– Nagyvárosba?... Menjek el innen? - kérdezte tétován.

– Igen, igen, kedves barátom, oda, ahol igazi élet van - győzködte a báró, s közben olyan képet vágott, mintha értékes ajándékot adna Gottfriednek.

– Költözzek el? - ingatta a fejét Gottfried elképedve.

– Hát persze! - vágta rá a báró roppant határozottan, mintha valóban ez lenne a legkézenfekvőbb megoldás. - Higgye el, kedves barátom, magának nagyvárosban a helye!

Gottfried nem igazán tudott lelkesedni, inkább kábultan fogadta a váratlan ötletet, melynek értelmét nem is tudta azonnal felfogni.

– Hm... Nem volna rossz... - nyelt nagyot izgalomban. - De hát... ez nem olyan egyszerű, nem hiszem, hogy feltalálnám ott magam!

– Mire valók a jó barátok, kedves Gottfried? Én nemsokára úgymint visszaköltözöm a régi lakóhelyemre. Tudja, kezd az idegeimre menni ez a kisváros. Az égvilágon semmi sincs itt, egy nagy nulla az egész - bizonygatta a báró.

– Hogyhogy nincs semmi? És kisvárosnak nevezi ezt a helyet? De, kedves báró, hiszen akkora, hogy el lehet tévedni benne, és mindennap történik valami? - ellenkezett Gottfried.

A báró sajnálkozva elmosolyodott.

– Csak azt hiszi, mert nem látott nagyobbat. De ha egyszer elkerül innen, és meglát egy világvárost, leesik az álla. Én azt mondom, velem kell jönnie!

– Magával? - Gottfried olyan várakozásteljes képet vágott, mint egy gyermek, aki már alig várja, hogy kibonthassa a karácsonyi ajándékokat. A báró határozottan bólintott.

– Természetesen magammal viszem. Majd meglátja, milyen más ott az élet! Bevezetem a legelőkelőbb társaságba, mindenütt kitűnő kapcsolataim vannak. Régi barátaim repesve várják visszatérésemet - mondta a „jó barát”, miközben újra telitöltötte a poharakat. Régóta úgy viselkedett Gottfried házában, mintha otthon lenne.

– A barátai engem is befogadnának maguk közé? - kérdezte Gottfried aggódalmas arccal.

– Kedves barátom, aki az én pártfogásomat élvezzi, annak a legkedvezőbb fogadtatásban lesz része mindenhol, erre mérget vehet - felelte a báró kegyesen, felöltve legmegnyerőbb mosolyát, és kedvesen a vállára csapott.

Gottfried megkönnyebbülten felsóhajtott, és önfeledten bámult a poharába. Aztán meg-

vakarta a füle tövét, és bánatosan megszólalt:

– Hm, hm! Az bizony nagyon szép lenne! Csakhogy megvettem ezt a házat, és nem vihetem magammal!

A báró jóízűen felnevetett, de a szemében ravasz fény villant. Végre elhangzott, amire várt.

– Természetesen a házat nem viheti magával, kedves barátom - felelte, és lopva Gottfried arcát figyelte. - De ezen könnyű segíteni. Egyszerűen eladja, és kész! Lesz pénze, amit jó befektetéssel gyorsan megduplázhat. Itt a lehetőség, hogy ne szalassza el az üzletet, amit az imént javasoltam!

– Na, igen, ez eddig rendben is volna - bólogatott Gottfried. - Viszont a nagyvárosban is laknom kell valahol.

– Magától értetődik. De tudja, ott egészen másként élnek az emberek. Ott senki nem tart fenn egy egész házat magának, mert az ember sokat van távol, s a barátaival is inkább valamelyik előkelő étteremben találkozik. Elegendő, ha bérel egy csinos legénylakást. Én is így teszek, és a barátaim is egytől egyig - bizonygatta a báró.

Gottfried újra megvakarta a füle tövét.

– Ha maga mondja, akkor biztosan úgy van - mondta végül tétován.

A báró bizalmasan megveregette a vállát. Gottfried belepirult a megtiszteltetésbe.

– Meglátja, milyen nagyszerű lesz, csak bízsa rám a dolgot! És tudja mit, kedves barátom, mivel meglehetősen tapasztalatlan, és könnyen rossz társaságba keveredhet, azt javasolom, béreljünk közösen lakást. Az én vendégem lesz. Nem, ne is próbáljon meg lebeszélni! Éppen elég ideig élveztem a vendégszeretetét, ideje, hogy viszonzzam.

Gottfried úgy elérékenyült, hogy már-már könnyekre fakadt.

– Jaj, kedves báró - tiltakozott félszegen -, ugyan ne csináljon ügyet belőle. Mindig szívesen látom, megtisztel vele, ha eljön.

A báró elfordította a fejét, mert már nem bírta tovább nevetés nélkül. Úgy tett, mint aki félrenyelte az italt, s amikor összeszedte magát, nyájasan megjegyezte:

– Akkor hát, kedves barátom, amilyen gyorsan csak lehet, elmegyünk innen... Meglátja, milyen jól megszervezek mindent!

Gottfried azonban ismét csak a füle tövét vakargatta. Szemlátomást újabb probléma sejlett föl előtte.

– Higgye el, kedves báró, a legszívesebben azonnal indulnék. Csakhogy a házat nem tudom egyik napról a másikra eladni - bökte ki végül.

A báró nagylelkűen elmosolyodott.

– Bízsa csak rám! - mondta öntelten, és lepöccintette a hamut a cigarettájáról. - Az én kapcsolataimmal gyerekjáték lesz vevőt keríteni rá. Persze néhány ezer márkával kénytelen lesz olcsóbban adni, mint amennyiért megvette. De ne felejtjük el, hogy közben használta, ami által ugyebár csökken az értéke, aminek meg kell mutatkoznia az árában is.

– Na igen, persze - helyeselt komoly képpel Gottfried, bár valójában alig derengett neki valami abból, amit hallott.

Nem úgy a bárónak! Ő bizony nagyon is jól tudta, mire megy ki a játék.

– Igyunk a szerencsés elköltözésünkre, kedves barátom! - mondta széles vigyorral, s ünnepélyesen magasba emelte a poharát.

A villa hamarosan vevőre talált, és a hiszékeny Gottfried a báró társaságában útra kelt a közeli nagyvárosba.

Útközben azt sem tudta, hová nézzen. Előbb a vonat, aztán a megérkezés, a lárma, a nyüzsgés a hatalmas pályaudvaron, a végeláthatatlan emberáradat mind, mind új volt a számára. Lélegzet-visszafojtva tekingetett hol jobbra, hol balra, annyira megilletődött, hogy el sem mert mozdulni a báró mellől.

A báró nagyon magabiztosan viselkedett. Először is kerített egy hordárt, akinek leadta a

bőröndjegyeket. Aztán taxiba ültek, és miután a hordár megérkezett a bőröndökkel, útnak indultak a szállodába.

A szobába érve lemosták magukról az út porát, megebédeltek, majd sétakocsikázásra indultak a városban, hogy Gottfried megcsodálhassa új lakhelyének látványait. A báró alig győzött válaszolni a kérdéseire, közben persze kitűnően szórakozott útitársa tudatlanságán és hiszékenységen.

Másnap a báró kibérelt egy lakást kettejük számára, ahová mindjárt be is költöztek. A lakás a legelőkelőbb bérpaloták egyikében volt. Két hálószoba, egy szalon és egy dolgozószoba kapott helyet benne.

Az urak vacsora után a szalonban borozgattak. A báró kertelés nélkül arra az összegre terelte a szót, amit Gottfried a villáért kapott. Azt javasolta, hogy Gottfried bízva rá az összeget, majd ő előnyösen befekteti. A városban túl veszélyes lenne otthon tartani a pénzt.

Gottfried belátta, hogy a bárónak ezúttal is igaza van, és gyanútlanul átadta neki minden maradék vagyonát.

Másnap reggelre a báró eltűnt.

Nagylelkűen otthagytott néhány százmárkást a kis asztalon egy rövid üzenet kíséretében, amit a portás olvasott fel Gottfriednek. A levélben ez állt:

„Kedves barátom! Azt javaslom, fogd a százásokat, és térj vissza a birkáidhoz, ahová tartozol. A lakás bérleti díját egy hónapra előre kifizettem. Ha addig maradni akarsz, jó szórakozást kívánok!

Barátod, a báró”

Gottfried nem értette azonnal, mi történt. Mikor feleszmélt, a rendőrségre sietett, ahol felvették a jegyzőkönyvet, de a csaló addigra már árkon-bokron túl volt.

Később azt is megtudta, hogy a „barátja” nem is igazi báró, hanem csak egy volt kereskedősegéd.

Gottfried napokon át siratta elveszett vagyonát. Búsan üldögélt az előkelő bérlakásban, és azon tépelődött, hogy mihez kezdhetne.

Ha nem szégyellte volna magát a falubeliek előtt, akkor megfogadta volna a „báró” tanácsát, és visszamegy a birkákhoz. Ám úgy érezte, nem tudna Martha szemébe nézni, és félt, hogy régi ismerősei gúnyt űznek belőle.

Bárcsak hallgatott volna Marthára! Keserű szemrehányást tett magának, amiért nem fogadta meg barátnője tanácsát. Most meg már késő, mindennek vége!

Gondosan beosztotta megmaradt pénzét, és munka után nézett.

A városban felkínált állásokra rengetegen jelentkeztek, ráadásul csupa iskolázott ember. Senkinek sem volt szüksége egy ügyetlen, írástudatlan öregre, akinek nyilvánvalóan nincs ki mind a négy kereke.

A lakásra szerencsére gyorsan jelentkezett két bérlő, így legalább a félhavi lakbért sikerült visszakapnia.

Lassan mindent eladott, amit a holmijából nélkülözni tudott. Végül egy szabónál bérelt ki egy aprócska padlásszobát.

Ott üldögélt naphosszat, és a szűk kis ablakon keresztül a tetőket és a kéményeket bámulta. A honvágy gyakran könnyeket csalt a szemébe.

Régi, kedves elfoglaltsága, a harisnyakötés jelentette számára az egyetlen vigaszt. Szinte megállás nélkül csattogtak a kezében a kötőtűk, a szabó felesége pedig megvásárolta tőle a kész harisnyákat. Ez volt az egyetlen munka, amire Gottfried képes volt.

Egy nap megbetegedett, hetekig nyomta az ágyat. A szabó jólelkű felesége olykor benézett hozzá, de ideje jó részét magányosan, a legnagyobb elhagyatottságban töltötte.

A betegség szokatlan állapot volt a számára. Amióta az eszét tudta, egyetlenegyszer sem volt beteg. Nem tudta hasznát venni a régi gyógymódjainak sem. Régebben embereket, állatokat gyógyított, most pedig saját magán sem tudott segíteni. Odakint a mezőn soha nem ártott neki a szél és még a legzordabb időjárás sem, itt a nagyvárosban viszont, bezárva a négy fal közé, teljesen legyengült.

Nagyon lassan gyógyult, és örült, hogy végül egyáltalán elhagyhatta az ágyat.

Zsebében addigra már egyetlen fitying sem maradt.

Elgondolkodott nyomorúságos helyzetén. Mi lesz itt vele? Egyetlen kincse egy zsebóra volt. Ha eladja, az árából megveheti a vonatjegyet Dohrmáig.

De hogy menjen így haza?

Gondolkodott, tépelődött naphosszat. Végül a honvágy diadalmaskodott felette. Úgy döntött, inkább elviseli, hogy kinevessék, és gúnyt űzzenek belőle, mintsem tovább tengesse életét a nyomorúságos padlásszobában.

A szép álmot véget ért, leomlottak a gondosan felépített légvárok. Gottfried, aki nemrég fennhéjázva fordított hátat a falujának, most az élet hajótöröttjeként tért oda vissza.

XII.

Két évbe telt, míg Martha édesapja meggyógyult, és végre elhagyhatta a szanatóriumot.

Wagner professzor azt javasolta a lánynak, hogy utazzon el vele egy időre. Meggyőződése volt, hogy az új élmények a betegség utolsó nyomait is kitörlik páciense tudatából.

Marthának tetszett az ötlet, már régen szeretett volna kimozdulni a városból. Azt remélte, hogy az utazás révén gyakrabban lesz rá lehetősége, hogy előkelő társaságban forogjon, és begyakorolja a kellő viselkedési formákat.

Artúr von Dohrma egyre kitartóbban könyörgött, találkozni szeretett volna vele. Martha attól félt, hogy egy nap véletlenül összefutnak a városban.

Kifejezetten rettegett a viszontlátástól. Attól félt, hogy Artúr azonnal véget vet a levelezésnek, mihelyt megtudja, hogy Martha nem más, mint a Dohrma család egykori libapásztoralánya. A fiatalember levelei adtak értelmet az életének, úgy érezte, belepusztul, ha le kell mondania róluk.

Bármennyire megváltozott is Artúr, Martha remélni sem merte, hogy egyenrangú félként kezelje őt. Titkos álmai sohasem válhatnak valóra, mert a történetek ellenére a fiatalember mindig Artúr von Dohrma marad, ő pedig a szegényházba jutott bognár leánya.

Ekkora szakadékot lehetetlen áthidalni.

Bizony elszálltak volna a kételyei, ha sejtí, milyen szerény fiatalember lett Artúr von Dohrmából!

Martha tehát maga is úgy gondolta, az lesz a legjobb, ha elutaznak. Így még egy ideig titokban tarthatja kilétét, és tovább érkeznek Artúr levelei, amelyek a legnagyobb boldogságot jelentették számára.

Tulajdonképpen önmaga elől menekült, amikor elhagyta a várost, és édesapjával hosszú utazásra indult. Artúrt levélben értesítette szándékáról. Megkérte, hogy továbbra is írjon, és biztosította, hogy Veitel utána küldi a leveleket.

Artúr csalódott volt. Ha csak ideje engedte, szorgalmasan rótt a város utcáit abban a reményben, hogy összefut Marthával. Most, hogy a lány elutazott, nem tudott mit kezdeni magával.

A szíve legmélyén őrizte Martha emlékét, szüntelenül utána vágyakozott. Bármit csínlált, az ő szemével látta, azon tanakodott, vajon tetszene-e neki, helyeselné-e vagy sem. A lány volt élete értelme.

Egyre erősödött benne a vágy, hogy viszontlássza, és újra belenézzen a szemébe. Eleinte valósággal szentként tisztelte, de idővel változtak az érzelmei, míg egy nap hirtelen világossá vált előtte, hogy amit megmentője iránt érez, nem más, mint lángoló szerelem. Ő volt vágyai netovábbja, érte dolgozott, mindenre képes lett volna, csak hogy meghódítsa.

Martha, aki semmit sem sejtett az egészről, közben beutazta Németország legszebb vidékeit. Édesapjával ellátogattak több nagyvárosba, majd Münchenbe indultak.

Apa és lánya élvezték az utazást, nem győztek gyönyörködni a sok látnivalóban, az őket körülvevő világ szépségében.

Miután néhány hetet töltöttek a Königssee-nél,

Berchtesgadenben és a csodálatos Ramsauban, Tirolba indultak, onnan Svájcba, végül pedig Olaszországba. Ott töltötték a telet.

Martha szeme előtt új világ tárult fel. Édesapja a természet csodái láttán csendes áhítattal kulcsolta össze a kezét.

– Ha ezt édesanyád látná! Ki hitte volna, hogy ilyen csodálatosra teremtette a Jóisten a világot! - mondogatta gyakran.

Az utazás alatt a bognár megerősödött, és teljesen meggyógyult.

Martha előkelő hölgyhöz méltó magabiztossággal mozgott a legrangosabb társaságban is.

Veitel rendszeresen küldte neki az üzleti jelentéseket, és mindig hozzájuk csatolta Artúr levelét. A lány elsőként ezt vette kézbe, és égő arccal, csillogó szemmel olvasta végig.

Válaszleveleiben mesélt Artúrnak a sok szépségről, amit látott, illetve hosszan felelt a fiú által felvetett témákra, kérdésekre.

Egyik levelében Veitel arról számolt be, hogy az idősebb Dohrmát reuma kínozza, amely akadályozza intézői munkája végzésében, mert gyakran szobafogságra kényszerül. Artúr von Dohrmából az édesapja olyan kitűnő gazdát faragott, hogy alkalmassá vált az intézői állás betöltésére. További sorsa Martha döntésétől függ.

A lány a következő választ adta:

„Kedves Veitel úr!

Természetesen semmi kifogásom ellene, hogy Artúr legyen Dohrma új intézője. Ugyanolyan bér illeti meg, amelyet az édesapja kapott, és nyugdíj gyanánt továbbra is élvez. Cserébe lássa el tanáccsal, és segítse fiát a munkában, természetesen amennyire az erejéből futja.”

Veitel most is Martha kívánsága szerint járt el.

Időközben beköszöntött a tavasz, Martha és édesapja hazavágyott a faluba.

Hamarosan útnak indultak észak felé. A májust és a júniust egy magányos, gyönyörű fekvésű erdészházban töltötték. A lány itt kapta kézhez Artúr levelét, amely a következőképpen hangzott:

„Nagyra becsült, drága barátnőm! Ma két éve, hogy drága kezével megakadályozta meggondolatlan lépésemet, amikor bele akartam vetni magam a sötét semmibe. Csak magának köszönhetem, hogy más ember lett belőlem, hogy észhez tértem, és újra örömet lelem az életben. A nap minden pillanatában hálás vagyok ezért. Leveleimben minden velem kapcsolatos eseményről tájékoztattam, kedves sorai pedig az én legféltettebb kincseim.

Csupán a legfontosabbat hallgattam el: kimondhatatlanul szeretem, és akár a vak kol-dus a fény után, úgy vágyódom a látására. Szerelmem olyan erős és mély, hogy minden aggályon és kétségen túl veszem magamnak a bátorságot, és ezennel megkérem, legyen a feleségem!

Azt sem tudom, hogyan él mostanában, és egyáltalán szabad-e ilyet tennem, de úgy éreztem, véget kell vetnem a bizonytalanságnak, meg kell vallanom, amit érzek.

Találkozásunkkor azt mondta, a népből való, egyszerű lány. Ha jósága és nemeslelkűsége magasan fölém is emeli, remélem, nem kérek lehetetlent, amikor a kezéért esedezem. Könyörögve kérem, mondja meg, van-e rá esély, hogy feleségül jöjjön hozzám!

Fényűző életet nem biztosíthatok, csupán szerény megélhetést. Nemrég megkaptam Dohrmán az intézői állást. A birtok jelenlegi tulajdonosa, mivel külföldön él, Veitel úron keresztül biztosított a felől, hogy addig maradhatok a birtokon, ameddig kedvem tartja.

Ha megnősülök, bizonyára engedélyt kapok, hogy néhány takaros szobát csatoljak mostani lakásomhoz. Nagyon szép, csodálatos itt Dohrmán... ezt csak azóta érzem, amióta fejem fölött lebegett a veszély, hogy örökre el kell hagynom. Szerény igényekhez mérten, gondtalan, nyugodt életet nyújthatnék a feleségemnek.

Azt hiszem, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy az átélt nehéz időszak mennyire meg-edzett, jellemem megszilárdult. Higgye el, a tenyeremen hordoznám, mert őszintén, tiszta szívből szeretem.

A sorsomat a kezébe teszem, hiszen az, életem ama gyászos óra óta már úgyis a magáé. Gondolkodás nélkül rám bízhatja magát, mert imádom, és soha, de soha nem tudnám megbántani.

Vallomásomért cserébe, kérem, mentse meg a várakozás hosszú kínjaitól, és gyors vá-

laszával öntsön reményt a szívembe.

Alázatos hálával és szerelemmel csókolom a drága kezét, és várom mielőbbi válaszát.

*Odaadó híve,
Artúr von Dohrma”*

Martha nem tudta, sírjon-e vagy nevéssen boldogságában. Legszívesebben odarohant volna Artúrhoz, hogy a fülébe súgja: - Én is szeretlek... már olyan régóta szeretlek, és alig várom, hogy a tiéd legyek!

Aztán ismét felébredtek benne a kétségek. Attól tartott, hogy ha fény derül a kilétére, Artúr biztosan meggondolja magát. Hiszen semmiképpen nem akarhatja feleségül venni a hajdani libapásztorlányt.

Hosszas tépelődés után asztalhoz ült, és megírta a választ:

„ Kedves von Dohrma úr!

Kérdésére ezer örömmel mondanék igent, mert bevallom, én is szeretem. A legnagyobb boldogságot jelentené számomra, ha a felesége lehetnék. Szabad vagyok, részemről semmi akadály a egybekelésünknek, csupán attól félek, meggondolja magát, ha megtudja, ki vagyok. Többet nem akarok írni erről, legyen türelemmel még egy rövid ideig! Két hét múlva hazautazom, és akkor találkozunk... ott, ahol legutóbb láttuk egymást.

Ideje, hogy felfedjem kilétem, és ha már mindent elmondtam, magára bízom a döntést. Végre tiszta vizet akarok önteni a pohárba. A mielőbbi viszontlátásra otthon.

Martha „

Nemsokára megérkezett Artúr ujjongó válasza.

„Szeretett Marthám!

Az égvilágon semmi nem választhat el tőled, ha Te sem akarsz. Türelmetlenül számolom a perceket hazatérésedig. Boldogan várlak. Mintha már gyermekkoromban is Téged szerettelek volna, olyan közeli, olyan ismerős vagy nekem.

Úgy érzem magam, mint aki hosszú bolyongás után végre hazaérkezik. Egy órával se maradj tovább, mint amennyire okvetlenül szükséges! Szívrepesve várlak!

Artúr”

Martha a szívéhez szorította a levelet, és buzgón imádkozott. Arra kérte a Jóistent, adjon erőt Artúrnak, hogy ne vonakodjon feleségül kérni a libapásztorlányt.

XIII.

Martha és édesapja nemsokára hazaérkeztek. Ideiglenesen az egyik szállodában vettek ki szobát. Amíg nem beszélt Artúr von Dohrmával, Martha nem akart végleges döntést hozni a további sorsukkal kapcsolatban.

Megérkezése napján hosszú tárgyalást folytatott Veittel. A birtok nyolc százalék nyereséget hozott, és a jövőben még ennél is nagyobb nyereséggel kecsegtetett. A zöldségtermesztés ragyogóan jövedelmezett, Artúr von Dohrma pedig kitűnően végezte a munkáját.

Martha megtudta, hogy Gottfried Thomas elkótyavetyélte minden vagyonát, és nemrég nyomtalanul eltűnt. Szívből sajnálta a szegény bolondot, és megkérte Veitelt, hogy értesítse, mielőtt tudomást szerez a hollétéről, mert segíteni szeretne rajta.

Búcsúzáskor piruló arccal egy Artúrnak címzett levelet adott át az alkusznak, és megkérte, hogy még aznap juttassa el a fiatalemberhez.

Veitel huncut mosollyal nézett utána. „Lesz nemsokára esküvő Dohrmán” - gondolta elégedetten. Egyiküktől sem sajnálta a boldogságot.

Az ifjabb Dohrma derék viselkedésével már rég kitörölte a harag utolsó morzsáit is Veitel szívéből. Mostanára talpig férfivá érett.

Másnap ebéd után Martha a folyóhoz indult. Szébb volt, mint valaha. Úgy festett, mint egy bájos, mesebeli tündér, ahogy gondolataiba mélyedve lépkedett a folyópart irányába.

Pontosan azon a helyen, ahol annak idején kiütötte a fegyvert a kezéből, megpillantotta a türelmetlenül várakozó Artúr von Dohrmát.

Egyszerű, szürke öltönyt viselt, és hosszú szárú csizmát. Még az egyszerű intézői ruhában is előkelően, csinosan festett.

A közeledő lány láttán örömkialtásban tört ki.

– Martha... édes, drága Martha! - sietett elébe, és kinyújtotta felé a kezét.

Azonnal a karjába akarta zárni, de a lány félszegen hátrált egy lépést, és elhárító mozdulatot tett.

– Kérem, ne... ne nyúljon hozzám, előbb hallgasson meg! - mondta halk, remegő hangon.

A férfi csillogó szemmel nézte. „Istenem, milyen gyönyörű! Sokkalta szebb, mint amilyennek elképzeltem!”

– Beszélj hát, te édes, kicsi lány! - kérlelte kedvesen.

Martha ráemelte, szép, komoly szemét, és felsóhajtott:

– Nézzen meg alaposan! Nem rohanják meg a gyermekkori emlékek?

Artúr meglepetten, értetlenül fürkészte az arcát.

– Már akkor találkoztunk volna? Amióta megláttalak, ismerősnek tűnsz. Eddig azt hittem, csak az álmaimban láttalak.

Martha megrázta a fejét. Gyors mozdulattal levette a kalapját, és a karjára akasztotta. Artúr ámulva nézte a lány vállára omló, gyönyörű haját.

Hol látott már ehhez hasonló, aranyló hajkoronát?

– Emlékszik, amikor gyermekkorában vitorlázás közben beleesett a tóba? Közeledett a vihar, és sietett, hogy még időben partot érjen. A vitorlás felborult, maga pedig úszva igyekezett kifelé. A meredek partszakaszon nem tudott egyedül kievickélni a vízből. Ekkor valaki odanyújtott egy nyírfaágot, és nagy nehezen partra segítette - mesélte Martha, miközben izgatottan figyelte a férfi arcát.

Artúr elgondolkodott, majd így szólt:

– Hát persze hogy emlékszem. A libapásztorlányunk volt az, aki odanyújtotta azt a nyírfaágat. Nagyon sértette a hiúságomat, hogy éppen egy lány mentett ki a vízből.

– És ráadásul éppen ő - tette hozzá Martha. Hangjában csendes keserűség bujkált.

A férfi közelebb lépett.

– Butaságomban többre tartottam magamat nála. Akkoriban gőgös voltam, ostoba és felfuvalkodott. Pedig az a szegény kislány mindenben felettem állt. Egyedül tartotta el magát, miközben én nem voltam egyéb mihaszna, lusta csibésznél. Az a libapásztorlány egyébként később meggazdagodott. A juhászunkkal közösen hatalmas összeget nyertek a sorsjegyen. Akkoriban sokat beszéltek az esetről, s most hirtelen újra eszembe jutott. Honnan tudsz róla, hogy beleestem a tóba, és hogy az a lány megmentette az életemet, pedig soha egy jó szót nem kapott tőlem?

Martha izgalmában a kezét tördelte.

– Nem emlékszik véletlenül, hogy hívták a libapásztorlányt? - kérdezte alig hallhatóan.

– Istenem... mi is volt a neve... - Artúr az emlékeiben kutatott, majd döbbenet felkiáltott: - Igen, hát persze... Marthának hívták... Martha Bergernek! Az apja bognár volt, de aztán tönkrement. Igen... Martha... különös... neki volt ilyen gyönyörű haja. Emlékszem, nagyon tetszett a haja... és a lányt is kedveltem. Dühös is voltam magamra emiatt, és ezért még rútabban bántam vele.

Martha az arca elé kapta a kezét.

– Én vagyok az... Martha Berger vagyok! - suttogta elgyötörten.

A férfi a fejét rázta.

– Nem... az lehetetlen! Az a libapásztorlány egyszerű, tudatlan teremtség volt... Te pedig művelt, nagyvilági hölgy... a leveleid, az öltözéked, a beszéded, a járásod... minden erre vall! Nem, ez egyszerűen lehetetlen!

Martha szomorú könnyekre fakadt.

– Tudtam, hogy lehetetlen áthidalni a köztünk lévő szakadékot. Artúr és a libapásztorlány... hát persze, hogy lehetetlen!

A fiatalember csak most értette meg, hogy igazat beszél. A lány könnyei a szívébe maradtak. Kitérte a karját, habozás nélkül szorosán magához ölelte, és lecsókolta az arcáról a könnyeket.

– Szóval ez volt az a nagy titok! Jaj, te kedves, te édes kicsi lány, hát nem érted, hogy szeretlek, mindig is szerettelek? Nem tudnék többé tükörbe nézni, ha megingatná az érzelmeimet, hogy gyermekkorodban becsületes munkával magad kerested meg a kenyeredet! Hát elfelejtetted, kivel van dolgod? A bátor, talpig becsületes libapásztorlány tán nem áll magasan felette annak a könnyelmű fickónak, aki kockára tette a becsületét? Örülök, hogy *te* te vagy. Teljes szívemből szeretlek, és büszke vagyok rá, hogy feleségül vehetlek.

Martha megremegett a férfi ölelésében.

– Csakugyan szeretsz?

– A világon a legjobban, Martha! Csupán egy okból zavar, hogy a Dohrma-birtok egykori libapásztorlánya vagy.

Martha riadtan felemelte a fejét, amely olyan jólesően nyugodott Artúr mellén, és kérdően nézett a szemébe.

– Azért, mert akkor te most nagyon gazdag vagy, én pedig egy szegény ördög. Csakugyan feleségül jössz egy egyszerű intézőhöz... aki ráadásul egy csaló? - kérdezte komolyan a férfi, ám Martha a szájára tapasztotta a kezét.

– Ne ejtsd ki többé ezt a szót, hiszen becsületes munkával levezekelted a vételkedet!

– Akkor is az adósod vagyok. Ki tudja, mikor tudom kifizetni azt a háromezer márkát!

– Nem kell visszafizetned - rázta meg a fejét ha-miskás mosollyal a lány. - A háromezer márkát ajándékba adom hűséges intézőmnek. Igen, nézz csak rám... én is csaló vagyok, mert eltitkoltam előled, hogy ki voltam... és hogy ki vagyok most.

– Miért, ki vagy most? - kérdezte Artúr megilletődve. A lány szorosan odasimult hozzá.
– Én vagyok Dohrma tulajdonosa - felelte ártatlanul. A férfi elsápadt, és könnybe lábadt a szeme.

– Te... te vagy Dohrma tulajdonosa? Ezek szerint mindent... mindent neked köszönhetek? Miért titkoltad el előlem, és főként miért vetted meg a birtokot?

Martha tekintete szerelmes odaadással csüggött a férfin.

– Szerelemből - felelte egyszerűen. - Belehaltam volna, ha elveszted az atyai örökséged. Fordíthattam volna szentebb célra a vagyonomat, mint hogy megőrizzem neked az otthonodat? Ugye elfogadod tőlem, és boldog leszel velem Dohrmán?

Artúr gyengéden a karjába vette.

– Drága kicsi lány, Dohrma imádott úrnője... édes kis libapásztorlányom... mivel érdemeltem ki ekkora boldogságot?

– Azzal, hogy tudsz őszintén szeretni, és volt erőd jóvátenni a hibádat - felelte fénylő tekintettel a lány.

Kéz a kézben sétáltak végig az erdei ösvényen. Még soha nem érezték ilyen csodálatosnak az életet, soha nem voltak ilyen boldogok!

Egyszer csak Martha megállt, és aggodalmas arccal kérdezte:

– És az édesapád, Artúr? Mit gondolsz, elfogad majd menyéneket?

Artúr megszorította a kezét.

– Ne aggódj emiatt, kedvesem, belőle is más ember lett azóta. Egyébként pedig... bárkit elfogadna menyéneket, aki visszaadja a fiának a birtokot.

– Ugye tudod, hogy az én édesapámat is magunkhoz kell vennünk - jegyezte meg a lány komolyan.

– Hiszen ez természetes, Martha. Szeretném, ha végre részletesen elmesélnéd, mi történt veled attól a naptól fogva, hogy elhagytad Dohrmát. Kíváncsi vagyok, hogyan változott át a libapásztorlány ilyen eszes és csinos ifjú hölgyé.

A lány mesélni kezdett, és közben észrevétlenül elrepült az idő.

Artúr visszakísérte a menyasszonyát a városba, ahol mindjárt meg is kérte a kezét az édesapjától.

Friedrich Berger szája tátva maradt a csodálkozástól, amikor meghallotta, hogy a lányból nagyságos asszony lesz, de egy szóval sem ellenezte a házasságot. Nem érdekelte más, csak a gyermeke boldogsága.

A fiatalok felkeresték az öreg Veitelt. Őt akarták elsőként értesíteni az eljegyzésről.

Veitelt egy cseppet sem lepte meg a hír.

– Láttam én előre, hogy Martha kisasszonyból és fiatalúrból lesz boldog pár... Isten áldása legyen rajtuk! - mondta elégedetten.

XIV.

Két hónappal később megtartották az esküvőt. A falubelieknek leesett az álluk a csodálkozástól, amikor meghallották, hogy Martha Berger, az egykori libapásztorlány a kastély úrnője lesz!

Az idősebb von Dohrma először savanyú képet vágott, amikor a fia közölte vele, kit szándékozik feleségül venni. Amikor azonban találkozott a kedves, bájos Marthával, és Artúrtól megtudta, mi mindent köszönhetnek neki, mindjárt más szemmel nézett rá. Gyengéden megölelte, és boldogan menyévé fogadta.

Friedrich Bergernek sehogy sem akaródzott a kastélyban lakni, pedig Martha már be is rendezett néhány szobát a számára. Egyre csak azt hajtogatta, hogy nem megfelelő hely az az ő számára. Egyszerű ember lévén nem érezné jól magát azok között a falak között.

Martha belátta, hogy az apjának igaza van. Titokban visszavásárolta neki a régi házu-
kat, rendbe hozatta, és kényelmes otthont varázsolt belőle. Friedrich Berger egy nappal a lánya esküvője előtt vette birtokba a házat.

Azt sem tudta, hová legyen örömeben, amikor meghallotta, hogy a régi, meghitt falak között élheti le hátralevő éveit. Most már maradéktalanul boldognak érezte magát.

Artúr von Dohrma az esküvő napján innen vezette oltár elé menyasszonyát. Olyan büszke volt, mintha legalábbis hercegnőt vett volna feleségül.

A falu apraja-nagyja kitódult az utcára, mindenki látni akarta, amikor a jegyespár a templomba indul.

A szertartás után Martha von Dohrma szikrázó napsütésben lépett ki férje karján a templomból. Időközben ideért már az összes falubeli, s most felsorakoztak a téren, hogy köszöntsék a friss házásokat.

A templomajtóban Martha egy kopott ruhás, furcsa külsejű férfira lett figyelmes. Szakadozott, nagy kockás öltönyben, piszkos, füzöld nyakkendőben Gottfried Thomas nézett rá a gyűrött kalap alól. Rimánkodva fordult segítségért egykori barátjánőjéhez.

Martha kedvesen rámosolygott.

– Később gyere a kastélyba, Gottfried! - súgta oda neki, amikor elhaladt előtte.

A kastélyban aztán a többi gratulálással együtt fogadta Gottfriedet is, aki alázatosan előadta kérését, hogy szeretné újból elfoglalni régi helyét a nyáj mellett. Elmondta, hogy ugyanolyan szegény, mint régen, s nem is bánja különösebben, hiszen mindig jól érezte magát a nyájjal odakint a mezőn, pipázva és kötögetve.

Martha habozás nélkül teljesítette a kérését. A juhász életének az volt a legboldogabb pillanata, amikor másnap újra magára ölthette régi, hosszú subáját.

Az esküvői ebéden csupán a vőlegény néhány barátja vett részt. A von Dohrma család ismerősei, rokonai közül többen hidegen fogadták Artúr nősülésének hírét.

Ám akik itt voltak, mindannyian tudták, hogy Martha a maga szívből fakadó jóságával, előkelő, mégis természetes viselkedésével egykettőre le fogja rombolni az előítéleteket, és kivétel nélkül elnyeri a szomszéd földbirtokos családok megbecsülését és rokonszenvét.

Az esküvői ebéd vidám hangulatban zajlott.

Gregor Veitelt ültették az asztalfőre, a házvezetőnő pedig abban a csinos, szürke se-lyemruhában pompázott, amit Marthától kapott ajándékba. Martha régi tanítója s annak felesége ugyancsak hivatalosak voltak az ünnepi ebédre.

Természetesen ott volt köztük Johannes Spiegel, aki régimódi gérokkjában csudamód előkelően festett. A púpos kis emberke mindaddig nyugtalanul mocorgott a székén, amíg nem mondhatta el az alkalomra írt beszédét. Ünnepelesen felszegte a fejét, s kezében magasra emelt pezsgőspohárral szavalta el gondolatait, amelyeket természetesen ezúttal is rímbe faragott:

„ Örvendezzünk e kedves ifjú párral,

*barátaim, vendégei e háznak!
Átélték sok viszontagságot,
s lám, elnyerték a boldogságot.
A Jóisten féltő gondja,
szívüket örökre egybefonta.
Mint a mesében, bizony, úgy esett,
a kis pásztorlánykából királyné lett!”*

A pohárköszöntő rigmus meg-megdöccent, de a buzgó jóakarát nem hiányzott belőle. A fiatalok megköszönték a kedves szavakat, és szerelemtől sugárzó arccal néztek egymás szemébe.

VÉGE